

Inhoudsopgave

1. Algemeen	9
Samenstelling Bestuur per 31-12-2015.....	10
Kerngegevens.....	10
2. Programma's	11
Programma 1: Bestuur en dienstverlening	12
Programma 2: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	15
Programma 3: Economische zaken en werkgelegenheid.....	17
Programma 4: Openbare werken: groen en grijs.....	18
Programma 5: Openbare orde en veiligheid.....	19
Programma 6: Verkeer en vervoer, bereikbaarheid.....	20
Programma 7: Onderwijs	21
Programma 8: Sport en ontspanning.....	22
Programma 9: Kunst, cultuur en monumenten	23
Programma 10 : Recreatie en toerisme.....	24
Programma 11 : Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid	25
Programma 12 : Volksgezondheid	26
Programma 13 : Milieu.....	27
Programma 14 : Welzijn.....	28
3. Paragrafen	29
3.1 Lokale heffingen.....	31
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	34
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	45
3.4 Financiering	49
3.5 Bedrijfsvoering	53
3.6 Verbonden partijen.....	59
3.7 Grondbeleid	71
3.8 Rechtmatigheid.....	73
3.9 Demografische ontwikkelingen.....	75
3.10 Interbestuurlijk toezicht	80
4. Jaarrekening	85
4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	88
4.2 Toelichting op de balans per 31 december 2015.....	90
4.3 Overzicht van baten en lasten in de rekening.....	104
4.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening.....	106
4.5 Overzicht incidentele lasten en baten.....	130
4.6 Meldingen Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)	134
4.7 SISA bijlage	136
5. Vaststellingsbesluit.....	151

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de programmarekening 2015. In deze programmarekening verantwoorden wij het gevoerde beleid en de financiële resultaten over 2015. De basis voor ons beleid vormde de programmabegroting 2015.

Inleiding

In november 2014 hebben we u de begroting 2015 voorgelegd. We stonden toen aan de vooravond van een grote verschuiving van taken in het Sociaal Domein van Rijk en Provincie naar gemeenten. Overheveling van taken en verantwoordelijkheden die gepaard ging met een korting op de budgetten. Om tot een reëel en betrouwbaar sluitende begroting te komen hebben wij 489 duizend euro aan de algemene reserve onttrokken. Dit hield onder andere verband met een korting op de WMO voor het onderdeel huishoudelijke hulp en een incidenteel nadeel in verband met de wet Bundeling Uitkeringen. Uit de saldo-analyse blijkt dat de geraamde onttrekking op basis van de werkelijke rekeningcijfers niet nodig is geweest. Wij lichten dat onderstaand aan u toe. Eerst geven wij een programmatische toelichting op de speerpunten van beleid als aangegeven in de aanbiedingsbrief bij de programmabegroting 2015.

Sociaal Domein

De overheveling van taken in het Sociaal Domein heeft veel gevraagd van inwoners die van onze voorzieningen afhankelijk zijn. De wijzigingen in het beleid, mede onder invloed van de beperking van de budgetten, krijgen betekenis achter elke voordeur waar het effect neerslaat. De overheveling heeft daarnaast een zware wissel getrokken op onze medewerkers. Uiteindelijk moest toch weer in korte tijd nieuw beleid in uitvoering worden vertaald en worden bewezen dat de lokale overheid het beste in staat is om voor de inwoners de meest passende voorzieningen te treffen. Ondanks zorgen vooraf durven wij nu voorzichtig te concluderen dat we er goed in zijn geslaagd de overgang op verschillende terreinen voor onze inwoners in goede banen te leiden en de negatieve effecten van de bezuinigingen te beperken.

Het meedoen aan de samenleving wordt via de diverse beleidsterreinen in het sociale domein gestimuleerd. De toegang tot de diverse voorzieningen in het sociale domein krijgt steeds meer vorm. Inmiddels is de toegang tot de WMO en jeugd gerealiseerd in het KCC. Voor de toegang tot schuldhulpverlening is een plan van aanpak in voorbereiding. De toegang tot werk en inkomen wordt meegenomen in het fusie-traject ISD-Fivelingo. Onze inwoners kunnen met de beschikbare middelen binnen de vastgestelde beleidskaders worden geholpen. We doen dat bijna altijd binnen de gewenste afhandelingstermijn.

Gaswinning

De problematiek van de aardbevingen ten gevolge van gaswinning is lange tijd beperkt gebleven tot de agenda van de gemeente Loppersum. Daar is de laatste jaren verandering in gekomen. Door raad en college is evenwel ook in 2015 met regelmaat stelling genomen in de discussie over de veiligheid in verband met gaswinning. Daarnaast is ambtelijk en bestuurlijk meegewerkt aan de inrichting van het instituut Nationaal Coördinator en de opstelling van het meerjarenprogramma. Mede onder regie van de gemeente zijn eerste stappen gezet in het versterkingsprogramma. Als eerste overheid voor burgers heeft Loppersum individuele inwoners en groepen die met de gevolgen van de gaswinning te maken hebben ondersteund en de publieksvoorlichting over alle aspecten die met gaswinning en aardbevingen te maken hebben voortgezet, onder andere via het Regionaal Informatiepunt Gaswinning. De extra ambtelijke inspanningen over de afgelopen jaren zijn uiteindelijk in 2015 door het Rijk gecompenseerd.

Bestuurlijke toekomst

Er heeft een verdere oriëntatie plaatsgevonden op de bestuurlijke schaal van de gemeenten in Noord Groningen. Vanuit het bestuur zijn van de diverse gemeenten werkgroepen geformeerd. De verschillende overleggen hebben niet tot concrete resultaten geleid omdat gemeenten zodanig van opvatting verschillen dat geen voorstellen met voldoende draagvlak mogelijk zijn gebleken. De raad van Loppersum is op basis van afweging van voor- en nadelen tot de slotsom gekomen dat in geval van herindeling moet worden gefuseerd met Delfzijl, Eemsum en Appingedam.

Openbare ruimte

Het jaarprogramma van de diverse beheer- en onderhoudstaken is aan de hand van een vooraf vastgesteld programma uitgevoerd. De kwaliteit van groen en grijs is bewaakt door reguliere schouwrondes. Er wordt adequaat en snel gereageerd op meldingen via het meldsysteem Openbare Ruimte. De participatie in de openbare ruimte door bewoners is ook nu weer gegroeid. Bewoners waarderen de wijze waarop zij worden betrokken bij het beleid, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Steeds meer ontstaan er bewonersinitiatieven om de openbare ruimte te verbeteren en te adopteren en zijn vrijwilligers actief in het groen, de speelplaatsen en op de begraafplaatsen.

Centrumplan Loppersum

Er is een nieuwe supermarkt in gebruik genomen en de uitbreiding van de doe-het-zelf-zaak is gerealiseerd. De parkeervoorziening is in overeenstemming met de planvorming uitgevoerd. De herinrichting van het Marktpllein, Hogestraat en Raadhuisstraat is in voorbereiding. Voor de planvorming vindt overleg plaats met een klankbordgroep.

Middelstum Centraal

Op verschillende gebieden wordt gewerkt aan de realisatie van projecten. Zo zijn in het dorp verwijsborden naar voorzieningen geplaatst. Ook is de herinrichting van het Concordiaplein afgerond en is een zorgvoorziening op een centrale plaats in het dorp gerealiseerd. Verder is gestart met het maken van een plan om het Asingapark op te waarden: het definitief ontwerp wordt in de loop van 2016 uitgevoerd.

't Zandt op de kaart

Het programma voor de leefbaarheid in 't Zandt is opgesteld om de leefbaarheid te kunnen waarborgen en voorzieningen in stand te houden. Voor de uitvoering van het programma is een uitvoeringsplan gemaakt waarvan de concrete uitvoering in 2016 is gestart.

Verkeer

In 2015 is het nieuwe beleidsplan Wegen en de notitie Agrologistiek vastgesteld. Met name deze laatste beoogt een veiligere deelname van alle soorten verkeer op de wegen in de gemeente. Samen met onder andere VVN is breed ingezet op verkeersgedrag, zowel in de dorpen als rond scholen.

Onderwijshuisvesting

In het kader van de noodzakelijke versterking in verband met aardbevingrisico's zijn de 2 scholen in Loppersum gesloten en vervangen door een gezamenlijke tijdelijke school. Mede in dit verband is gewerkt aan de voorbereiding van een drietal kindcentra in Loppersum, Stedum en Middelstum, Scholen die niet opgaan in de centra worden versterkt.

Sporthal Hippolytushal

De realisatie van de Hippolytushal is met de nodige problemen gepaard gegaan. De oplevering op 1 november 2015 is daardoor niet gehaald. Na enkele maanden van eerst overleg en later zelfs juridische procedures is de Hippolytushal in maart 2016 toch opgeleverd. Het niet halen van de planning en het voeren van procedures zorgt, afhankelijk van de mogelijkheden van verhaal, voor een overschrijding van het beschikbaar gestelde investeringsbudget. We verwachten in 2016 meer duidelijkheid over het financiële eindplaatje.

Milieu

Vanuit het platform Duurzaam Loppersum worden lokale duurzaamheidsinitiatieven ondersteund en gefaciliteerd. Hieruit is in Middelstum een succesvolle Duurzame markt & streekproductenmarkt georganiseerd. Daarnaast zijn er lokale initiatieven opgestart zoals Werkgroep Duurzaam Stedum en de Loppersumse Energie Coöperatie (LOPEC). In 2015 is verder uitvoering gegeven aan het afvalprogramma 2013. Een eerste consulterende discussie is gevoerd over de invoering van gedifferentieerde tarieven voor de afvalstoffenheffing. Het Energieloket is in 2015 als website live gegaan. Daarnaast is er veel inzet op gepleegd om de verduurzaming van het vastgoed verankerd te krijgen in het MJP.

Resultaat

De jaarrekening 2015 van de gemeente Loppersum sluit met een overschot van 599 duizend euro na met de raad afgesproken reservemutaties. In de volgende tabel wordt het saldo geanalyseerd.

Analyse saldo

Omschrijving	Bedrag	Programma
We zijn 2015 begonnen met een negatief saldo voor bestemming van reserves. Dit is in de begroting 2015 toegelicht en had vooral te maken met een dip in de Algemene Uitkering en een tekort op de uitvoering van de wet BUIG. De dekking van het saldo is gevonden in reserves.	- 489	Reserves
Tussentijdse aanpassingen die per saldo een negatiever resultaat voor bestemming voorspelden. Het gaat vooral om de uitvoering van diverse projecten. De dekking hiervoor is gevonden in daarvoor bedoelde reserves.	- 66	Reserves
Diverse nadelen, waaronder extra kosten voor een integriteitsonderzoek, hogere automatiseringskosten ivm de invoering van de BRP en hogere kosten voor raadsleden ivm een wetwijziging.	- 109	Bestuur en dienstverlening
Minder kosten voor het project BGT omdat de planning uitloopt naar 2016 en een per saldo voordeel op de actualisatie van de grondexploitaties.	+ 216	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening
Een incidentele administratieve terugvordering van het rijk van een deel van de WSW-subsidie 2011 en 2012	- 411	Economische zaken en werkgelegenheid
Aanbestedingsvoordelen en meevallers in de uitvoering van werken.	+ 174	Openbare werken: groen en grijs
Diverse kleinere voordelen	+ 4	Openbare orde en veiligheid
Diverse kleinere voordelen	+2	Verkeer en vervoer, bereikbaarheid
Diverse kleinere voordelen	+ 29	Onderwijs
Lagere lasten door het uitstel van de opening van de Hippolytushal en een lagere bijdrage aan de speeltuinverenigingen omdat nog niet alle dorpen plannen hebben ingediend.	+ 54	Sport en ontspanning
Diverse kleinere voordelen	+ 29	Kunst, cultuur en monumenten
Diverse kleinere voordelen	+ 8	Recreatie en toerisme
Minder dan verwachte kosten op de uitvoering van het Sociaal Domein, verschuiven van enkele projecten naar 2016 en een positief resultaat op het project 'Veerkracht'.	+ 774	Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid
Diverse kleinere nadelen	- 13	Volksgezondheid
Diverse kleinere voordelen	+ 17	Milieu
Diverse kleinere voordelen	+ 12	Welzijn
Extra vergoeding van het rijk voor de werkzaamheden ivm het gaswinningdossier.	+ 786	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Overig en afrondingen	- 4	
Saldo vóór met de raad afgesproken reservemutaties	+ 1.013	
Per saldo hadden we bij de begroting een onttrekking aan de reserves geraamd. In plaats daarvan hebben we aan de reserves toegevoegd cq is er minder onttrokken dan verwacht. Dit komt onder andere doordat de kosten voor een aantal projecten, zoals 't Zandt op de kaart, centrumdorp Middelstum, centrumplan Loppersum, de scholentransitie, BGT en vervanging beschoeiingen	- 414	Reserves

voor een groot deel in 2016 worden gemaakt ipv in 2015. Verder is door voordelen op het Sociaal Domein een lagere onttrekking aan de Algemene Reserve nodig dan verwacht.		
Totaalsaldo jaarstukken ná met de raad afgesproken reservemutaties	+ 599	

Samengevat kunnen we stellen dat we het jaar begonnen met het idee dat we een forse onttrekking moesten doen aan de Algemene Reserve om bij de jaarrekening op nul uit te komen, maar dat door diverse oorzaken deze voorspelling niet is uitgekomen. In plaats van negatief is het resultaat ruim positief. Dit komt in hoofdzaak door voordelen bij de uitvoering van het Sociaal Domein en door een vergoeding van het rijk ivm het gaswinningsdossier.

Resultaatbestemming 2015

De jaarrekening 2015 sluit met een overschot van 599 duizend euro. Bij het afsluiten van een jaar blijkt regelmatig dat er nog verplichtingen doorlopen van het ene naar het andere jaar. Deze verplichtingen moeten voldaan worden in 2016 en zijn in 2016 niet begroot. Het gaat om totaal 258.000 duizend euro aan verplichtingen. Wij stellen u voor deze verplichtingen vanuit het positieve resultaat toe te voegen aan de reserve restantkredieten vorig dienstjaar.

In de volgende tabel treft u aan om welke lopende verplichtingen het gaat.

Omschrijving	Bedrag	Programma
Voor de implementatie van het nieuwe beheerpakket Obsurv voor de afdeling BOR waren extra middelen geraamd. Het project is door externe factoren meerdere keren uitgesteld. Dit had gevolgen voor de implementatie. De gemaakte kosten vallen daardoor in 2015 lager uit dan verwacht. Het restant is nodig in 2016.	29.000	1
Op de post actualisatie bestemmingsplannen is een restant ontstaan. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste zijn in 2015 opdrachten verstrekt maar nog niet uitgevoerd. De uitvoering vindt plaats in 2016. Dan worden ook de kosten gemaakt. Het gaat dan om de inventarisatie karakteristieke panden, facet bestemmingsplan en bestemmingsplan Middelstum. Het gaat om € 17.000 aan opdrachten die nog in 2016 betaald moeten worden. We stellen voor dit bedrag over te hevelen. Ten tweede hebben we te maken gehad met extra kosten voor ruimtelijke procedures. Hier staan echter hogere legesinkomsten tegenover. Oorzaak één heeft een grotere impact dan oorzaak twee waardoor er per saldo een restant is. In combinatie met de extra inkomsten is er voldoende beschikbaar om € 17.000 over te hevelen.	17.000	2
De opdracht voor visievorming terrein Rusthoven is verstrekt. Vanwege besluitvorming mbt bodem/milieu/depotonderzoek zijn de werkzaamheden om te komen tot een visie vertraagd.	19.000	9
In 2015 zijn niet alle subsidies voor de aanschaf van speeltoestellen overgemaakt aan de verenigingen Dorpsbelangen. De betaling van de bijdrage is gekoppeld aan de plannen van de dorpen. Nog niet alle dorpen hebben plannen ingediend. Zodra deze zijn besproken met de gemeente en goed gekeurd, wordt de bijdrage alsnog overgemaakt.	34.000	10

In 2015 heeft de focus binnen het sociaal domein gelegen op het goed inregelen van zorgtaken waardoor er weinig transformatiekosten zijn gemaakt. In 2016 is er binnen het sociaal domein meer ruimte om innovatief zorgaanbod en ondersteuningsmogelijkheden te ontwikkelen. We stellen voor het restant over te hevelen naar 2016. Het college heeft onder andere besloten om hieruit in 2016 de projecten 'Grip op Glans' en 'Kans050' te financieren.	44.000	11
Er hebben minder mensen dan verwacht gebruik gemaakt van de regeling afschaffing Wtgc en Cer. Het college heeft besloten het restant in 2016 in te zetten voor het project bronheffing.	32.000	11
Er was budget geraamd voor het project OV-maatjes. In 2015 is besloten om pilots bij de buurgemeenten af te wachten voordat in Loppersum met dit project gestart zou worden. De pilots zijn positief bevonden en hebben veel informatie opgeleverd. De investering in OV-maatjes zal uiteindelijk een besparing opleveren binnen het leerlingenvervoer en het WMO-vervoer.	5.000	11
Voorgesteld wordt voor het project preventie sociaal domein 't Zandt € 35.000 over te hevelen naar het volgende boekjaar, waarin uitvoering wordt gegeven aan het plan. De uitvoering van 't Zandt op de kaart loopt achter op de planning.	35.000	11
Er is een restant ontstaan doordat we binnen het Sociaal Domein later in het jaar dan eerst gepland zijn gestart met de ondersteuning door een juridisch medewerker. De ondersteuning loopt door in 2016.	16.000	11
Het preventieplan CJG is in afwachting van het rapport over preventie DAL pas ingezet in het najaar. Een groot deel van de begrote middelen is daarom niet besteed.	10.000	11
Een gepland energienetwerk advies voor de Boshal in Loppersum moet nog uitgevoerd worden. Dit gebeurt in 2016.	5.000	13
Voorgesteld wordt het restantbedrag ad 12 duizend euro voor versterking peuterspeelzaalwerk mee te nemen naar het boekjaar 2016 voor het opzetten van voorschoolse educatie in het peuterspeelzaalwerk. De planning om te komen tot een VVE is door omstandigheden niet gehaald.	12.000	14
Totaal	258.000	

In verband met de groei van onze organisatie door nieuwe taken en de maatschappelijke activiteiten in de onmiddellijke omgeving merken wij een forse toename van de parkeerdruk. Het is daarom steeds lastiger om de parkeerplaatsen langs het gemeentehuis voor onze bezoekers beschikbaar te houden. Wij stellen u daarom voor om ten laste van het rekeningresultaat 2015 de parkeerplaatsen uit te breiden en daarvoor 30 duizend euro te bestemmen.

Vervolgens stellen wij voor het restant (311 duizend euro) toe te voegen aan de Algemene Reserve. Een groot deel van het positieve saldo is het gevolg van een vergoeding van het rijk voor kosten die we de afgelopen jaren hebben gemaakt in het kader van de gaswinning. Vanaf 2016 ontvangen wij een vergoeding voor de werkzaamheden in het kader van het meerjarenplan. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat deze toereikend is.

Afrondingen

In de verschillende tabellen die geplaatst zijn in de jaarstukken kan het in sommige gevallen voorkomen dat de totaalstelling van bepaalde bedragen afwijkt door afrondingen. Dit komt omdat de jaarstukken worden gepresenteerd in bedragen x 1.000 euro.

Voorstel

Met dit voorstel willen wij u vragen om, met inachtneming van de uitkomsten van de begrotingscyclus 2015 en de bevindingen van de accountant, het jaarverslag 2015 vast te stellen. Hiermee verleent u ons decharge voor de uitvoering en sluit u de begrotingscyclus 2015 af. Tenslotte vragen wij uw instemming met de voorgestelde reservemutaties.

Loppersum, 10 mei 2016

Burgemeester en wethouders van de
gemeente Loppersum,

A. Rodenboog, burgemeester.
J.H. Bonnema, secretaris.

1. Algemeen

Samenstelling Bestuur per 31-12-2015

Leden van de raad	Namens
A.A.G. Elderman-Star	CDA
A. Laning	CDA
A.N. Bos-van der Meer	CDA
G.J. Reinders	Loppersum Vooruit
J.C. Warink	Loppersum Vooruit
E.R. Swaagman	Loppersum Vooruit
E.F. Oldenhof	PvdA
C. Bultje	PvdA
B.H. Prins	ChristenUnie
H.J. van Heerde	ChristenUnie
D.F.W. van Impe	GroenLinks
L.G.A.M. van Esch	GroenLinks
J.A. Meyling	Gemeentebelangen/D66
H.M. Sauerborn	Gemeentebelangen/D66
B.J. Huizing	VVD

R.S. Bosma	Griffier
------------	----------

Leden van het college van burgemeester en wethouders	
A. Rodenboog	Burgemeester
P. Prins	Wethouder
B. Schollema	Wethouder
R.A.C. Slager	Wethouder
J.H. Bonnema	Secretaris

Kerngegevens

	Begroting 2015 per 1 januari	Rekening 2015 per 1 januari
A. Sociale structuur		
Aantal inwoners	10.116	10.140
waarvan:		
jonger dan 20 jaar	2.313	2.303
65 jaar en ouder	1.962	1.968
Bijstandsverlening (inclusief WIJ)	218	212
IOAW	13	19
IOAZ	2	1
BBZ	0	0
Aantal werknemers werkzaam bij sociale werkgemeenschappen	77	77
B. Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente in hectares	11.199	11.199
waarvan:		
binnenwater	96	96
Aantal woonruimten	4.646	4.657
Lengte van wegen in km	198	198
Lengte van recreatieve fiets- en wandelpaden in km	36	36
Totale oppervlakte groen in hectare	178	178

2. Programma's

1. Bestuur en dienstverlening
2. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening
3. Economische zaken en werkgelegenheid
4. Openbare werken: groen en grijs
5. Openbare orde en veiligheid
6. Verkeer en vervoer, bereikbaarheid
7. Onderwijs
8. Sport en ontspanning
9. Kunst, cultuur en monumenten
10. Recreatie en toerisme
11. Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid
12. Volksgezondheid
13. Milieu
14. Welzijn

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Omschrijving programma

Het op democratische wijze laten functioneren van de gemeentelijke bestuursorganen. Daartoe worden raads- en commissievergaderingen gehouden. Het college van burgemeester en wethouders is belast met de voorbereiding en uitvoering van het beleid dat door de gemeenteraad is vastgesteld en wordt gecontroleerd.

Daarnaast omvat het programma de interne en externe dienstverlening van de gemeentelijke organisatie en de ondersteuning van het bestuur en het leveren van kwalitatief goede diensten waarbij de burger centraal staat.

Bestaand beleid

De burgers hebben spreekrecht tijdens de commissievergaderingen.

Het college voert voor zover mogelijk het collegeprogramma uit en houdt wekelijks een collegevergadering. Leden van het college zijn aanwezig bij manifestaties, herdenkingen en jubilea. De ambtelijke organisatie functioneert in het directiemodel.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Een krachtig bestuur dat in open dialoog met de raad en de inwoners invulling geeft aan de bestuursopgaven van de gemeente.	Op belangrijke terreinen zoals de gaswinning, de decentralisaties, de bestuurlijke toekomst en diverse andere thema's is invulling gegeven aan de open dialoog met raad en inwoners. Ook is binnen de raad op deze en andere punten de dialoog gevoerd met ruimte voor inbreng van de inwoners en maatschappelijke organisaties.
Een positieve en door bestuur en inwoners gedragen keuze over de toekomstige bestuurlijke schaal van de gemeente.	Er heeft een verdere oriëntatie plaatsgevonden op de bestuurlijke schaal van de gemeente Loppersum. Vanuit het bestuur zijn van de diverse gemeenten werkgroepen geformeerd. De diverse overleggen hebben niet tot concrete resultaten geleid. De gemeenteraad van Loppersum blijft bij het eerder ingenomen standpunt wat betreft de gewenste schaalgrootte: DEAL.
Een toekomstbestendige woon- en leefomgeving waarin onze inwoners zich veilig voelen en over een breed front worden gecompenseerd voor de gevolgen van verantwoorde gaswinning.	Door raad en college is stelling genomen in de discussie over de veiligheid in verband met gaswinning. Daarnaast is ambtelijk en bestuurlijk meegewerkt aan de inrichting van het instituut Nationaal Coördinator en de opstelling van het meerjarenprogramma. Mede onder regie van de gemeente zijn eerste stappen gezet in het versterkingsprogramma.
Een homogeen, juridisch correcte en zorgvuldige manier van subsidie verstrekken.	In 2015 is de subsidieverordening gemeente Loppersum vastgesteld. Dit is de eerste aanzet voor een homogeen subsidiebeleid. In 2016 wordt hieraan een vervolg gegeven met de herijking van het subsidiekader en wordt het proces van subsidieverstrekking anders ingericht.
Op open en eigentijdse wijze informeren van onze inwoners en met hen de dialoog zoeken.	Zie krachtig bestuur. De inzet van social media verbreed.
De lokale lasten binnen de perken houden en een structureel sluitende begroting	Het doel is bereikt. De lokale lasten zijn minimaal gestegen en de begroting is structureel sluitend.

Onderzoeken wat de wensen van onze burgers zijn op het gebied van de openingstijden KCC en nagaan of hierbij aansluiten mogelijk is.	De resultaten zijn zichtbaar in het benchmark onderzoek "waar staat je gemeente". Met de wens van minder lange sluitingstijd rond Kerst en jaarwisseling wordt rekening gehouden.
--	---

Kwaliteitshandvest

De gemeente Loppersum heeft een kwaliteitshandvest waarin staat wat de burger kan verwachten als het gaat om de afhandeling van termijnen.

Onderwerp	Afhandelingstermijn	Totaal aantal	Op tijd	%
Informatie en advies	8 weken	99	90	91
Gehandicaptenparkeerkaart	8 weken	35	26	74
Collectief vervoer	8 weken	59	57	97
Rolstoel (ZIN)	8 weken	23	21	91
Woningaanpassingen (ZIN)	8 weken	25	24	96
Hulp bij het huishouden (ZIN)	8 weken	33	32	97
Hulp bij het huishouden (PGB)	8 weken	10	10	100
WMO dagbesteding	8 weken	24	20	83
WMO begeleiding	8 weken	33	24	73
Leerlingenvervoer	8 weken met mogelijkheid tot eenmalig 4 weken verlenging	48	46	96
(Omgevings)vergunning	8 weken bij regulier procedure 26 weken bij uitgebreide procedure Bij beide geldt een mogelijkheid tot een eenmalige verlenging van 6 weken	Nnb		
Subsidies	8 weken	110	94	85
Bezwaar	12 weken met mogelijkheid tot eenmalig 6 weken verlenging	18	18	100
Wet openbaarheid bestuur	8 weken	32	32	100

- Het percentage van langer dan 8 weken is bij de gehandicaptenparkeerkaart een stuk hoger dan de gewenste termijn. Dit komt doordat de aanvrager eerst de leges moet overmaken alvorens de aanvraag verder in behandeling wordt genomen.
- Het percentage van langer dan 8 weken is bij de WMO begeleiding een stuk hoger dan de gewenste termijn. In verband met de nieuwe verordening van 2015 dienen wij de gespreksverslagen ter goedkeuring toe te zenden naar de klant alvorens wij tot beschikken of verder onderzoek kunnen overgaan. Afgelopen jaar is gebleken dat het enige weken kan duren voordat de klant de verslagen retour stuurt. Wij hebben hierover inmiddels nieuwe werkafspraken gemaakt waarbij de klant nu twee weken de tijd krijgt om retour te zenden en er nadien nog eenmaal een herinnering wordt verzonden.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	2.151	2.672	2.811
Baten	141	264	294
Resultaat voor bestemming	2.010	2.409	2.517
Toevoeging aan reserves		86	86
Onttrekking aan reserves	235	489	341
Resultaat na bestemming	1.775	2.006	2.262

Programma 2: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Omschrijving programma

Het programma omvat het zorgdragen voor een zo evenwichtig mogelijke werking van de lokale woningenmarkt in een regionale context. Tevens omvat het programma het maken van ruimtelijke beleidsplannen, het vaststellen van bestemmingsplannen voor nieuwe woon- en werkgebieden en het actualiseren van verouderde bestemmingsplannen.

Bestaand beleid

Het bevorderen van een doelmatige voorziening in de plaatselijke woningbehoefte. Het zorgdragen van een evenwichtige en tijdige onderbrenging van alle relevante beleidscomponenten in te ontwikkelen ruimtelijke plannen met als doel een aangenaam woon-, werk- en verblijfsklimaat.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Versterken centrumfunctie Loppersum ter ondersteuning van alle dorpen in de gemeente.	Er is een nieuwe supermarkt en brasserie in gebruik genomen en de uitbreiding van de doe-het-zelf-zaak is inmiddels gerealiseerd. De parkeervoorziening is in overeenstemming met de planvorming uitgevoerd. De herinrichting van het Marktpllein, Hogestraat en Raadhuisstraat is in voorbereiding. Voor de planvorming vindt overleg plaats met een klankbordgroep.
Versterken en behouden van de centrumfunctie van Middelstum ter ondersteuning van alle dorpen in de gemeente.	Er wordt gewerkt aan de uitvoering van een integraal opgesteld dorpsprogramma. Een aantal van de onderdelen is reeds uitgevoerd, de resterende onderdelen worden in 2016 uitgevoerd.
Geen verwaarloosde locaties in de woonkernen. Gericht optreden tegen locaties in de gemeente Loppersum waar de kwaliteit van (privaat) bezit niet voldoet aan de kwaliteitseisen die de gemeente Loppersum stelt aan haar ruimtelijke omgeving.	Er is een inventarisatie van de woningvoorraad van de gemeente Loppersum gemaakt. Deze lijst is het uitgangspunt voor verdere acties in het kader van 'Schoon, Heel en Veilig'.
<ul style="list-style-type: none"> - Dorpen die aan alle inwoners een plezierige woon- en leefomgeving bieden en een kurk vormen voor versterking van de participatiemaatschappij. - Uitvoeren woon- en leefbaarheidsplan, inclusief monitoring om maatregelen als sloop en aanpassing van de woningvoorraad in de pas te laten lopen met de feitelijke ontwikkeling als krimp, vergrijzing en ontgroening, beroep op zorg enz. 	Via de uitvoering van het Woon- en Leefbaarheidsplan: Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan opgesteld en de voortgang in beeld gebracht. Actueel is de aanstaande actualisatie van het WLP. Ook is in 2015 gewerkt aan het opstellen van een regionaal afsprakenkader waarbinnen gewerkt kan worden aan prestatieafspraken, zoals deze in het kader van de nieuwe Woningwet verplicht zijn.
<ul style="list-style-type: none"> - Adequate woningvoorraad voor alle doelgroepen; - Herbestemming en inbreiding woningvoorraad; - Stimuleren duurzaamheidsmaatregelen; - Regie voeren op de transformatie woningvoorraad in samenwerking met woningbouwcorporaties; - Herstel van de lokale woningmarkt; 	In samenwerking met woningcorporaties en marktpartijen wordt gewerkt aan de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma dat is opgesteld met input uit het Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	3.073	5.502	3.635
Baten	2.453	4.708	3.057
Resultaat voor bestemming	621	794	578
Toevoeging aan reserves	298	740	488
Onttrekking aan reserves	46	525	65
Resultaat na bestemming	873	1.009	899

Programma 3: Economische zaken en werkgelegenheid

Omschrijving programma

Het betreffen activiteiten die gericht zijn op ondersteuning en uitbouw van het bestaande economisch potentieel. Het gaat daarbij om een faciliterende en coördinerende rol waarbij dat doel via efficiënt overleg met de economische sector concrete resultaten oplevert.

Bestaand beleid

Het realiseren van goede condities voor een gezond ondernemersklimaat
Bevorderen dat inwoners dmv. arbeid zelfstandig kunnen voorzien in de noodzakelijke middelen van bestaan.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Faciliterend optreden bij het realiseren van hoogwaardig internet in kernen en het buitengebied.	De gemeente Loppersum draait mee in het regionale project 'Breedband op het Hoogeland': coördinatie van het project is in handen van Eemsdelta\EZ.
Versterking lokale en regionale arbeidsmarkt. Zoveel mogelijk mensen uit de regio zijn aan het werk of leveren een maatschappelijke bijdrage.	In 2015 is de uitvoeringsagenda arbeidsmarkt en economie opgesteld. Hierin zijn onder andere een aantal business casus ontwikkeld waarbij wordt gewerkt aan aansluiting tussen vraag en aanbod.
Het realiseren van een uitvoeringsorganisatie waarin de ISD Noordoost en Fivelingo zijn geïntegreerd voor de uitvoering van diverse zaken.	Fase 1 en fase 2 van het fusietraject zijn afgerond. In deze periode zijn de uitgangspunten geformuleerd en uitgewerkt in in omvormingsplan. In december 2015 hebben de raden van de DAL gemeenten besloten om in te stemmen met het fusietraject en is opdracht gegeven over te gaan tot implementatie. Dit moet er toe leiden dat uiterlijk 1 januari 2017, of zoveel te eerder als mogelijk, het fusietraject is afgerond.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	1.699	1.742	1.746
Baten	6	19	-396
Resultaat voor bestemming	1.692	1.724	2.142
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	1.692	1.724	2.142

Programma 4: Openbare werken: groen en grijs

Omschrijving programma

Het programma omvat de beleidsadviesing over het beheer en onderhoud, de aanleg en reconstructie van de wegen, waterlossingen, parken en vijvers en het openbaar groen.

Bestaand beleid

Instandhouding van een wegensysteem conform de eisen die in het kader van de zorgplicht mag worden gesteld.

Verbetering van de leefbaarheid dmv. optimalisering van groen en water.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Duurzaam en preventief onderhoud van de infrastructuur ter voorkoming van reparatie en dagelijks onderhoud.	Het jaarprogramma van de diverse beheer- en onderhoudstaken is aan de hand van een vooraf vastgesteld programma uitgevoerd. De kwaliteit van groen en grijs is bewaakt door reguliere schouwrondes. Er wordt adequaat en snel gereageerd op meldingen via het meldsysteem Openbare Ruimte.
Medeverantwoordelijkheid van inwoners voor de kwaliteit door zelfwerkzaamheid	De participatie in de openbare ruimte door bewoners is ook nu weer gegroeid. Bewoners waarderen de wijze waarop zij worden betrokken bij het beleid, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Steeds meer ontstaan er bewonersinitiatieven om de openbare ruimte te verbeteren en te adopteren en zijn vrijwilligers actief in het groen, de speelplaatsen en op de begraafplaatsen.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	2.724	3.049	2.902
Baten		69	95
Resultaat voor bestemming	2.724	2.981	2.807
Toevoeging aan reserves		12	12
Ottrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	2.724	2.993	2.819

Programma 5: Openbare orde en veiligheid

Omschrijving programma

Het programma omvat openbare orde, veiligheidszaken, brandweer en rampenbestrijding. Het beleid is erop gericht het gevoel van veiligheid bij de burgers te vergroten en gaat uit van medeverantwoordelijkheid van de burgers en organisaties.

Bestaand beleid

Handhaving van de openbare orde en veiligheid. Terugdringing van de stijgende criminaliteit.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Communiceren met de inwoners over veiligheidsaspecten	De communicatie met onze inwoners is een continu proces. Daarvoor worden diverse communicatiemiddelen ingezet.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	942	914	900
Baten	9	21	11
Resultaat voor bestemming	933	893	889
Toevoeging aan reserves			
Ottrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	933	893	889

Programma 6: Verkeer en vervoer, bereikbaarheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de zorg voor bereikbaar openbaar vervoer, de aanleg van verkeersvoorzieningen en het parkeren in de dorpskernen.

Bestaand beleid

Realisering doelstellingen binnen wettelijke vereisten en uitgangspunten van het GVP. Up to date houden van de bewegwijzering.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Veilige deelname aan het verkeer binnen en buiten de bebouwde kom.	In 2015 is het nieuwe beleidsplan Wegen en de notitie Agrologistiek vastgesteld. Met name deze laatste beoogt een veiligere deelname van alle soorten verkeer op de wegen in de gemeente. Samen met o.a. VVN is breed ingezet op verkeersgedrag zowel in de dorpen als rond scholen.
Een netwerk van openbaar vervoer ter ontsluiting van alle dorpen	We voeren periodiek overleg met het OV-bureau. Bereikbaarheid van de dorpen is een speerpunt. Een resultaat in 2015 is de oprichting van een buurtbus 162 tussen Loppersum en Uithuizen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	89	92	89
Baten	5	5	4
Resultaat voor bestemming	84	87	85
Toevoeging aan reserves			
Ottrekking aan reserves		9	9
Resultaat na bestemming	84	78	76

Programma 7: Onderwijs

Omschrijving programma

Met ingang van 1 januari 2002 heeft de gemeente Loppersum de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het openbaar basisonderwijs neergelegd bij de bestuurscommissie Marenland en kan de gemeente zich volledig richten op de ontwikkeling van het lokaal onderwijsbeleid zoals:

- zorg voor de onderwijshuisvesting
- ontwikkeling onderwijsachterstandenbeleid

Bestaand beleid

Voldoen aan de wettelijke plicht, inhoudende realisering en instandhouding van het primair onderwijs. De exploitatie van de scholen dient binnen de rijksvergoeding plaats te vinden.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
<ul style="list-style-type: none"> - In samenwerking met schoolbesturen kwalitatief verantwoord en bereikbaar basis onderwijs behouden in het licht van een dalend aantal leerlingen en in het besef van de noodzaak van een verantwoorde exploitatie. - Veilige en duurzame schoolgebouwen die goed zijn toegerust voor de primaire onderwijstaak en daaraan toegevoegde functies. 	Er wordt gewerkt aan de vorming van een drietal kindcentra en het versterken van bestaande scholen.
Samenwerking tussen de schoolbesturen stimuleren en bevorderen.	Dit wordt via het Lokaal Educatief Overleg gestimuleerd
Voorzien in onderwijshuisvesting gedurende een onderzoek naar de bevestigingsbestendigheid van twee schoolgebouwen in Loppersum	Er is tijdelijke huisvesting gerealiseerd in afwachting van de realisatie van duurzame onderwijshuisvesting voor kindcentra.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	894	2.143	2.138
Baten	53	1.370	1.391
Resultaat voor bestemming	841	776	747
Toevoeging aan reserves		135	135
Ottrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	841	911	882

Programma 8: Sport en ontspanning

Omschrijving programma

Op het terrein van sport heeft de gemeente in de eerste plaats een rol bij het realiseren en instandhouden van de sportaccommodaties.

Bestaand beleid

De gemeente voert een voorwaardenscheppend beleid t.a.v. sport. Instandhouding van de accommodaties zolang er een verantwoord gebruik van wordt gemaakt. Ingebruikgeving tegen zodanige tarieven dat in principe iedereen hier gebruik van kan maken.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Inwoners stimuleren tot gezonde leefwijze via sportdeelname.	De nota sportbeleid is geevalueerd en samen met de verenigingen zijn de wensen en behoeftes voor het te actualiseren beleid geformuleerd. Deze nieuwe sportbeleid wordt na het zomerreces van 2016 ter besluitvorming aan de raad aangeboden.
Realisatie van de nieuwe Hippolytushal in Middelstum.	De realisatie van de Hippolytushal is met de nodige problemen gepaard gegaan. De oplevering op 1 november 2015 is niet gehaald vanwege tekort schieten van hoofdaannemer de Wind Groep. Na enkele maanden van eerst overleg en later zelfs juridische procedures is de Hippolytushal in maart 2016 toch opgeleverd. Het niet halen van de planning en het voeren van procedures zorgt voor een overschrijding van het beschikbaar gestelde investeringsbudget. We verwachten in 2016 meer duidelijkheid over het financiële eindplaatje.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	593	616	559
Baten	12	15	12
Resultaat voor bestemming	581	601	547
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves	21	21	29
Resultaat na bestemming	560	580	518

Programma 9: Kunst, cultuur en monumenten

Omschrijving programma

Voor de beleidsterreinen kunst, cultuur en monumenten richt de gemeente zich in de eerste plaats op haar eigen inwoners.

Bestaand beleid

Integratie van beeldende kunst in de samenleving. Het bevorderen van de kennis en belangstelling voor het ontwikkelen op cultuur, sociaal en ander gebied van onze streek en onze gemeente. Het behouden van het oorspronkelijk karakter van de beschermde monumenten en dorpsgezichten.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Toekomstbestendige vormen van muziek- en kunstonderwijs stimuleren en ondersteunen.	In 2015 is besloten om de gemeenschappelijke regeling IVAK op te heffen per 1 september 2016. De omvorming van de organisatie naar een coöperatie is in gang gezet.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	228	533	504
Baten		9	10
Resultaat voor bestemming	228	524	494
Toevoeging aan reserves		306	306
Onttrekking aan reserves		48	43
Resultaat na bestemming	228	782	757

Programma 10 : Recreatie en toerisme

Omschrijving programma

Het bieden van mogelijkheden met betrekking tot recreatie en ontspanning in de openlucht.

Bestaand beleid

Uitbreiding en verbetering van recreatieve en toeristische voorzieningen voor eigen inwoners en bezoekers, teneinde het woon- en leefklimaat te verbeteren en de lokale economie te versterken.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Vergroting van het aanbod voor kleinschalig toerisme.	In samenwerking met TOP van Groningen zijn plannen opgesteld.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	223	296	280
Baten	1	48	40
Resultaat voor bestemming	222	248	239
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves		25	25
Resultaat na bestemming	222	223	214

Programma 11 : Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid

Omschrijving programma

Het programma richt zich op het tijdig helpen van inwoners met een verhoogd risico op problemen en met de minste mogelijkheden om elders een oplossing voor hun vragen en problemen te vinden. Speerpunten daarbij zijn armoedebestrijding en (financiële) zelfredzaamheid.

Bestaand beleid

Het bevorderen van de zelfstandigheid van cliënten door toeleiding naar c.q. motivering voor scholing en arbeid.

Controle op de rechtmatigheid en doelmatigheid van de verstrekkingen.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Een bijdrage leveren aan het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en een positief toekomstperspectief.	Het meedoen aan de samenleving wordt via de diverse beleidsterreinen in het sociale domein gestimuleerd.
<ul style="list-style-type: none"> - Een integrale toegang sociaal domein waarbij de inwoner volgens het principe een gezin, een regisseur, een plan geholpen wordt en waarin de eigen kracht en transformatie voorop staan. - We gaan voor een gemeente Loppersum die een verantwoord evenwicht vindt tussen wat de inwoner zelf kan, de inwoners voor elkaar kunnen betekenen en ondersteuning door de gemeente. Binnen de financiële grenzen gaan we voor maatwerk, keuzevrijheid en behoud van werkgelegenheid. 	De toegang tot de diverse voorzieningen in het sociale domein krijgt steeds meer vorm. Inmiddels is de toegang tot de WMO en jeugd gerealiseerd in het KCC. Voor de toegang tot schuldhulpverlening is een plan van aanpak in voorbereiding. De toegang tot werk en inkomen wordt meegenomen in het fusie-traject ISD-Fivelingo.
Meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt moeten kunnen participeren en het bestaande WSW-bestand wordt zoveel mogelijk afgebouwd.	Redenen om uit te stromen uit de Wsw-dienstverbanden zijn pensionering, verhuizing en overlijden. De uitstroom verloopt daardoor traag. In 2015 is het WSW-bestand afgenomen omdat een aantal tijdelijke dienstverbanden niet zijn verlengd.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	11.306	11.189	10.330
Baten	3.235	3.152	3.067
Resultaat voor bestemming	8.071	8.037	7.263
Toevoeging aan reserves		19	
Ottrekking aan reserves		119	60
Resultaat na bestemming	8.071	7.937	7.203

Programma 12 : Volksgezondheid

Omschrijving programma

Vorbereiding en uitvoering van activiteiten en diensten met betrekking tot de basisgezondheidszorg.
Beheer en onderhoud van de openbare begraafplaatsen.

Bestaand beleid

Bevordering van de gezondheid van de inwoners van Loppersum. Een bijdrage leveren aan het terugdringen van het gebruik van curatieve gezondheidsvoorzieningen door versterking van preventieve zorg.
Zorg voor en verantwoord onderhoudsbeeld van de begraafplaatsen. Uitvoeren van de verordening.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Vergroting van het besef dat een gezonde leefstijl leidt tot gezondheidswinst en beperking van maatschappelijke kosten	Het belang van een gezonde leefstijl wordt continu onder de aandacht gebracht.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	714	734	719
Baten	102	78	71
Resultaat voor bestemming	612	656	668
Toevoeging aan reserves			
Ottrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	612	656	668

Programma 13 : Milieu

Omschrijving programma

Het programma omvat het uitvoeren van de gemeentelijke milieutaken inclusief de beleidsadvisering over het beheer en onderhoud en de aanleg van riolering, zowel in de kernen als in de buitengebieden alsook de afvalstoffeninzameling en verwerking behoren tot dit programma.

Bestaand beleid

Bijdragen aan de integrale ontwikkeling van een gezonde en duurzame leefomgeving in de gemeente Loppersum.
 Het beperken van de te verwerken hoeveelheid afval en bevordering van gescheiden afvalinzameling.
 Zorgdragen voor een goede afvoer van afval en hemelwater binnen het in het GRP en wet aangegeven financieel beleidskader.
 Kostendekkende tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolrecht.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Een duurzame gemeente, die handelt in de geest van de millenniumgemeente en daarmee een voorbeeld is voor de inwoners	Vanuit het platform Duurzaam Loppersum worden lokale duurzaamheids initiatieven ondersteund en gefaciliteerd. Hieruit is in Middelstum een succesvolle Duurzame markt & streekproductenmarkt georganiseerd op 26 september. Daarnaast zijn er twee lokale initiatieven opgestart. Werkgroep Duurzaam Stedum en de Loppersumse Energie Coöperatie (LOPEC).
Efficiënte verwerking van afval gericht op hergebruik en het verminderen van afvalstromen	In 2015 is verder uitvoering gegeven aan het afvalprogramma 2013. Een eerste consulterende discussie is gevoerd over de invoering van gedifferentieerde tarieven (diftar) voor de afvalstoffenheffing.
Toepassing geven aan de doelstellingen van het landelijk Energieakkoord voor Duurzame groei.	Het Energieloket, als website, is in 2015 live gegaan. Daarnaast is er veel inzet op gepleegd om de verduurzaming van het vastgoed verankerd te krijgen in het MJP.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2015	Begroting 2015	Rekening 2015
	primitief	na wijzigingen	
Lasten	2.746	2.799	2.921
Baten	2.498	2.513	2.652
Resultaat voor bestemming	248	286	269
Toevoeging aan reserves	6	6	
Onttrekking aan reserves	162	194	228
Resultaat na bestemming	2.342	98	41

Programma 14 : Welzijn

Omschrijving programma

Vorbereiding en uitvoering van beleid met betrekking tot:

- bibliotheekwerk
- emancipatie
- ontwikkelingssamenwerking
- dorpshuizen
- jeugd- en jongerenwerk
- kinderopvang

Bestaand beleid

Instandhouding van een professionele instelling voor bibliotheekwerk.

Subsidiëring en ondersteuning van de werkgroep

Scholing en vorming.

Jaarlijks bijdragen in het groot onderhoud van dorpshuizen.

Zorgen voor een aanbod van jeugdhulpverlening en het aanbieden van activiteiten voor jongeren.

Vrouwen de mogelijkheid geven de arbeidsmarkt niet te verlaten of opnieuw toe te treden.

Wat wilden we bereiken?	Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
Het CJG is voldoende toegerust om vragen te ontvangen, beoordelen, beantwoorden en door te geleiden.	Het doel is bereikt en er wordt continu gewerkt aan de doorontwikkeling van het CJG als onderdeel van ons integraal loket.

Wat heeft het gekost?

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	508	581	554
Baten	40	55	40
Resultaat voor bestemming	468	527	514
Toevoeging aan reserves			
Ottrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming	468	527	514

3. Paragrafen

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Rechtmatigheid
9. Demografische ontwikkelingen
10. Interbestuurlijk toezicht

Paragrafen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten schrijft in artikel 9 een aantal verplichte paragrafen voor.

In de paragrafen dienen de beleidslijnen te worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan hier worden gebundeld. Hierdoor krijgt het bestuur een beter totaal inzicht.

De volgende paragrafen dienen verplicht te worden opgenomen in de rekening en begroting tenzij een bepaald onderwerp bij de organisatie niet aan de orde is:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen en risicobeheersing
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

Daarnaast kennen we in Loppersum nog de paragrafen rechtmatigheid, demografische ontwikkelingen en interbestuurlijk toezicht (IBT).

3.1 Lokale heffingen

In deze paragraaf informeren wij u over de uitgangspunten en het doel van de verschillende gemeentelijke heffingen. De heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een wezenlijk onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken namelijk de burger heel direct in de portemonnee. Lokale belastingen en heffingen staan dan ook sterk in de belangstelling, een overzicht en daarmee inzicht in de lokale heffingen is van belang voor de raad. Tevens hoort daarbij een kwijtscheldingsbeleid.

De gemeente Loppersum kent de volgende heffingen:

- a. onroerende-zaakbelastingen;
- b. forensenbelasting;
- c. hondenbelasting;
- d. afvalstoffenheffing;
- e. rioolheffing;
- f. overige rechten.

De rechten, afvalstoffenheffing en rioolheffing hebben een relatie met de door de gemeente te verstrekken diensten en mogen maximaal kostendekkend zijn.

Onroerende-zaakbelastingen

Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' wordt belasting geheven van de eigenaren en van de gebruikers van alle woningen, bedrijfspanden, overige gebouwen en bouwgrond. Deze belastingen worden geheven over de waarde van de onroerende zaak.

De tarieven voor de onroerende-zaakbelastingen (OZB) zijn mede afhankelijk van de op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) getaxeerde waarden. Er vindt jaarlijks een algehele hertaxatie plaats. De waarden gebruikt voor het belastingjaar 2015 zijn met de waardepeildatum 1 januari 2014 vastgesteld.

De tarieven bedroegen voor 2015:

- a. gebruikersbelasting 0,1703%
- b. eigenarenbelasting
 1. voor woningen 0,1771%
 2. voor niet-woningen 0,2090%

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van personen die niet binnen onze gemeente wonen maar wel een woning voor zichzelf ter beschikking houden. Nadere eisen ten aanzien van deze vorm van belasting staan vermeld in de betreffende verordening. De gedachte achter deze belasting is dat forensen, niet-inwoners van een gemeente, profiteren van allerlei activiteiten en voorzieningen van een gemeente, zonder dat de gemeente hiervoor een tegemoetkoming uit het Gemeentefonds ontvangt. Voor inwoners van een gemeente is dat anders; in de algemene uitkering wordt immers wel rekening gehouden met het aantal inwoners middels de verdeelmaatstaf inwoners. De forensenbelasting is dus gebaseerd op de profijtgedachte, maar is niet bedoeld als instrument om kosten te verhalen. De opbrengst van de forensenbelasting komt ten goede aan de algemene middelen van de gemeente en is dus vrij besteedbaar.

De forensenbelasting wordt overigens naast de OZB geheven. Het kan dus voorkomen dat een onroerende zaak zowel in de OZB als in de forensenbelasting wordt betrokken.

Het tarief over het jaar 2015 bedroeg:

bedrag per woning	€ 1.052,35
-------------------	------------

Hondenbelasting

Onder de naam hondenbelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het houden van een hond. Belastingplichtige is de houder van een hond. In artikel 3 zijn een aantal vrijstellingen opgenomen.

De tarieven over het jaar 2015 bedroegen:

voor de eerste hond	€ 77,55
voor een tweede hond	€ 116,30
voor iedere hond boven het aantal van twee	€ 116,30
per kennel	€ 193,80

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing betreft huishoudelijk afval alsmede de kosten van gescheiden afvalinzameling.

De afvalinzameling wordt door de gemeente Groningen verzorgd. De rechten worden door onze gemeente geheven. Iedere woning binnen de gemeente wordt aangeslagen voor afvalstoffenheffing. Het wel of niet gebruikmaken van de gemeentelijke ophaaldienst is hiervoor niet relevant.

Uitgangspunt voor de heffing is een kostendekkend tarief. Om de tarieven te egaliseren is hiervoor een reserve gevormd. De kosten van inzameling en verwerking van afval waren in 2015 hoger dan de opbrengst afvalstoffenheffing. Dit wordt vooral veroorzaakt door de extra kosten voor afvalverwerking. Voorgesteld wordt het nadelig saldo van het product afval van 49 duizend euro te onttrekken uit de egalisatiereserve afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing bedroegen over 2015:

<i>Afvalstoffenheffing</i>	
Eenpersoonshuishouden	€ 217,80
Meerpersoonshuishouden	€ 262,45
Tarief extra container	€ 183,45

Rioolheffing

De gemeente heeft een zorgplicht met betrekking tot het afvoeren van afvalwater, hemelwater en de zorg voor het grondwater. Dit maakte het noodzakelijk dat er een rioleringsplan (GRP+) is opgesteld, waarin naast aandacht voor de zorg aan het riool ook aspecten van hemel- en grondwater extra aandacht krijgen. De begroting 2015 is opgesteld op basis van het vastgestelde GRP+ 2013-2017

Hierbij wordt gebruik gemaakt van de bestemmingsreserve GRP. In 2015 is een bedrag van 67 duizend euro uit de egalisatiereserve riolering onttrokken

De tarieven voor de rioolheffing bedroegen over 2015:

Voor een perceel, gebruikt als bejaardentehuis of gezinsvervangend tehuis, per appartement	€ 159,40
Voor een perceel dat enkel een directe of indirecte aansluiting op de gemeentelijke riolering heeft voor de afvoer van hemel- en of grondwater en een WOZ-waarde hebben van 30 duizend euro of minder, per perceel	€ 95,65
Voor alle overige percelen, per perceel	€ 318,85

Begraafrechten

Op basis van de verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingrechten worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor door de gemeente verleende diensten in verband met de begraafplaats.

Leges

Een opsomming van de diensten waarvoor in de legesverordening een vergoeding wordt gevraagd, voert in het kader van de jaarstukken te ver. Bekend zijn met name de dienstverlening voor de burgerlijke stand en de gemeentelijke basisadministratie, alsmede afgifte van reisdocumenten en de verlening van vele soorten vergunningen, zoals bouwvergunningen. De "verordening op de heffing en invordering van leges 2015" bevat een uitgebreide tarieventabel.

Liggelden

Liggelden zijn rechten die geheven worden voor het gebruik van de gemeentelijke haven te Leermens. Overigens behoeft dit geen recreatieve vaart te zijn, voor een groot deel van de verleende rechten zal dit echter wel de praktijk zijn.

Marktgelden

Degene die een standplaats inneemt, dan wel koopwaar op de markt uitstalt heeft tegenover de gemeente een marktgeldplicht. Voor de tariefberekening wordt gebruik gemaakt van de frontbreedte en geldt de strekkende meter als maatstaf.

Overzicht lokale heffingen

Onderstaand overzicht geeft de opbrengsten weer op basis van de jaarrekeningen 2014 en 2015.

(bedragen x € 1.000)

<i>Omschrijving</i>	2014	2015
Afvalstoffenheffing	1.158	1.092
Rioolheffing	1.333	1.392
Onroerende-zaakbelasting	1.636	1.727
Hondenbelasting	84	93
Forensenbelasting	12	11
Begraafrechten	94	69
Bouwleges	207	460
Leges burgerzaken	161	167
Totaal	4.685	5.011

Met bovenstaand overzicht zijn de gevolgen voor de individuele burger nog niet inzichtelijk gemaakt, echter onderstaand overzicht biedt een goed inzicht in de belastingdruk van de zogenaamde pakketbelastingen. De belastingdruk van de zogenaamde pakketbelasting is in 2015 ten opzichte van 2014 als volgt:

Grondslagen	2014	2015
Gemiddelde WOZ waarde	150.634	142,564
Tarief woning-eigenaren	0,1638	0,1771

Belasting		
OZB	246,75	252,48
Rioolheffing	306,45	318,85
Afvalstoffenheffing	276,25	262,45
Totaal	829,45	833,78

Kwijtschelding 2015

Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de OZB, de afvalstoffenheffing en de riolrechten. Voor de berekening wordt 100% van de bijstandsnorm aangehouden.

In 2015 is voor 47 duizend euro aan kwijtschelding verleend (begroot was een bedrag van 49 duizend euro). Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de ontwikkelingen in 2014. In werkelijkheid blijken de verleende kwijtscheldingen iets te zijn gedaald.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geven we een actuele stand van zaken van hoe de risicopositie van de gemeente Loppersum op dit moment wordt ingeschat. Verder gaan we in op fraude- en integriteitsrisico's.

Om risico's op te kunnen vangen moet de gemeente beschikken over weerstandscapaciteit. Daarmee kunnen financiële gevolgen van risico's gedekt worden, zonder dat de begroting en het beleid direct aanpassing behoeven. Over het algemeen gebruiken decentrale overheden voor de bepaling van de weerstandscapaciteit de bestanddelen zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene Reserve	X	
Bestemmingsreserves	X	
Onvoorzien incidenteel	X	
Vrije ruimte meerjarenraming		X
Stille reserves	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X

Tabel 1

De gemeente Loppersum gebruikt in eerste instantie de incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Mochten zich gedurende een jaar structurele tegenvallers voordoen, zonder dat daar meevallers tegenover staan, dan dekken we die eerst incidenteel af middels de incidentele weerstandscapaciteit. Vervolgens zal hiervoor bij de eerstvolgende kadernota of begroting dekking gezocht worden.

De structurele weerstandscapaciteit wordt door de gemeente Loppersum in beginsel niet gebruikt, omdat deze niet van de één op de andere dag ingezet kan worden. Het is niet mogelijk tussentijds eenvoudig de onbenutte belastingcapaciteit te benutten of bezuinigingen te realiseren. Daarom worden er geen eisen gesteld aan de omvang van deze ruimte. Wel dient over de ruimte te worden gerapporteerd in de begroting en jaarstukken. Op deze wijze geven we inzicht in hoe eventuele risico's opgevangen kunnen worden.

Algemene Reserve

De algemene reserve is een reserve waaraan geen concrete bestemming is gegeven. De resultaten van de jaarrekeningen worden verrekend met de algemene reserve. De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers en is daarmee een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen van de gemeente.

Bestemmingsreserves

Naast de algemene reserve kennen we de bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn door de gemeenteraad ingesteld voor het kunnen realiseren van een bepaald doel. De bestemmingsreserves kunnen worden onderverdeeld in vrije en geblokkeerde reserves. De vrije bestemmingsreserves maken onderdeel uit van het algemene weerstandsvermogen. Op deze reserves ligt immers nog geen formele claim. Wel is de bestemming bepaald en dient de reserve, totdat anders wordt besloten, voor dat specifieke doel te worden ingezet. Een vorm van een vrije bestemmingsreserve is een egalisatiereserve. De egalisatiereserves kunnen worden ingezet om te komen tot een gelijkmatige verdeling van kosten om piekvorming te voorkomen en om een gewenste tariefontwikkeling voor bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing te bewerkstelligen.

De geblokkeerde reserves zijn niet zonder gevolgen vrij aanwendbaar. Zo wordt bijvoorbeeld jaarlijks aan de geblokkeerde reserve kapitaallasten huisvesting een bedrag onttrokken ter dekking van de in de exploitatie opgenomen kapitaallasten.

Onvoorzien incidenteel

De gemeente Loppersum heeft voor onvoorziene, incidentele zaken een relatief klein bedrag opgenomen in de begroting. In principe is dit bedrag beschikbaar voor de weerstandscapaciteit mocht de noodzaak er zijn.

Vrije ruimte meerjarenraming

Als de meerjarenraming sluit met een positief saldo, is sprake van structurele begrotingsruimte. Deze ruimte kan worden ingezet voor structurele financiële tegenvallers die zich hebben voorgedaan en die eerst incidenteel zijn afgedekt.

Stille reserves

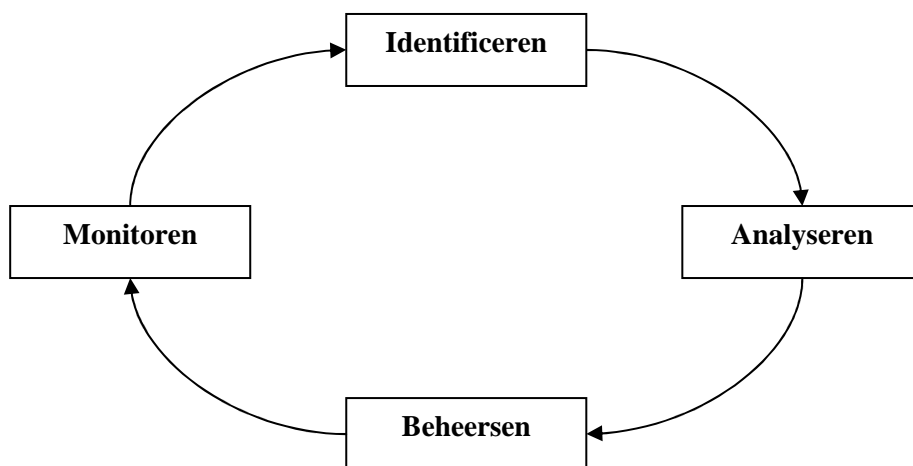
Van stille reserves is sprake als activa onder de opbrengstwaarde of tegen nul zijn gewaardeerd en direct verkoopbaar zijn als dat moet. Bij verkoop van deze bezittingen ontstaan dus winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de gemeentelijke belastingen en rechten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend door de maximale belastingtarieven te vergelijken met de belastingtarieven in de gemeente Loppersum. Voor de maximale belastingtarieven maakt de gemeente Loppersum gebruik van de artikel 12-normen. De actuele normen voor artikel 12 staan steeds in de circulaires van het Gemeentefonds.

Risicobeheersing

De risicobeheersing van de gemeente Loppersum is gericht op het verkrijgen van inzicht in de risico's en het nemen van maatregelen om de risico's beheersbaar te houden of maken. Binnen de gemeente Loppersum is het onderkennen van risico's een onderdeel van de reguliere Planning & Control-cyclus. Daarbinnen vindt de beoordeling van risico's plaats volgens vier fasen.

Fase 1 Identificeren

In de eerste fase worden alle potentiële risico's geïdentificeerd. Het gaat enkel om de risico's die voor rekening van de gemeente komen. Risico's waarvan het financiële gevolg verhaald kan worden op een derde, of verzekerd is, maken geen onderdeel uit van de risico's waarvoor de gemeente weerstandscapaciteit moet reserveren. Het identificeren van risico's is een verantwoordelijkheid van de hele organisatie.

Fase 2 Analyseren

Bij het analyseren en beoordelen van de geïdentificeerde risico's worden de volgende stappen uitgevoerd:

- a. Korte omschrijving van het risico;
- b. Beoordeling van de kans dat dit risico zich voordoet;

Van elk risico wordt beoordeeld hoe vaak het zich voor gaat doen. Hoe groter de kans dat een risico zich voordoet, hoe zwaarder weegt het risico mee in de berekening van het totale risicoprofiel van de gemeente. Ten aanzien van de kansinschatting, en de weging die daarbij hoort, hanteert de gemeente Loppersum de volgende tabel:

Categorie	Kans dat risico zich voordoet	Weging
1	1 keer per 10 jaar of minder vaak	10%
2	1 keer per 5 tot 10 jaar	30%
3	1 keer per 2 tot 5 jaar	50%
4	1 keer per 1 tot 2 jaar	70%
5	1 keer per jaar of vaker	90%

Tabel 2

- c. Beoordeling van het financiële gevolg;

Voor elk risico moet, voor zover mogelijk, een inschatting gemaakt worden van de financiële impact als het risico zich voordoet. Omdat veelal niet exact te bepalen is wat het financiële gevolg is, kiezen we ervoor een zestal bandbreedten te hanteren. De bandbreedte is gekoppeld aan het totaal van de werkelijke lasten in 2015 van ongeveer 34 miljoen euro.

Categorie	Bandbreedte	Bandbreedte (absoluut)	Risicobedrag (bandbreedtemidden)
A	Tussen 0% en 0,2%	Tussen € 0 en € 68.000	€ 34.000
B	Tussen 0,2% en 0,5%	Tussen € 68.000 en € 170.000	€119.000
C	Tussen 0,5% en 1,0%	Tussen € 170.000 en € 340.000	€ 255.000
D	Tussen 1% en 2%	Tussen € 340.000 en € 680.000	€ 510.000
E	Tussen 2% en 5%	Tussen € 680.000 en € 1.700.000	€1.190.000
F	Groter dan 5%	Groter dan € 1.700.000	€ 1.700.000

Tabel 3

Bij het bepalen van het financiële gevolg is het voor de meeste risico's lastig een inschatting te maken. Daarom is bewust gekozen voor het hanteren van een bandbreedte en een vaste waarde (bandbreedtemidden). Op basis van de beste inschatting en op basis van ervaringscijfers moet onderbouwd worden in welke categorie een risico valt. Als een risico in een categorie is ingedeeld, is volgens deze systematiek ook het risicobedrag bekend. Stel het risicobedrag wordt ingeschat op ergens tussen de 340 duizend euro en 680 duizend euro oftewel tussen de 1% en 2% van de werkelijke lasten, dan schatten we het risicobedrag in als 510 duizend euro.

Door de weging te vermenigvuldigen met het risicobedrag, kan worden berekend hoeveel beslag elk risico legt op de weerstandscapaciteit. Als we bijvoorbeeld inschatten dat een risico zich 1 keer per 5 tot 10 jaar voordoet (weging 30%) en we schatten de bandbreedte in tussen de 340 duizend euro en 680 duizend euro (risicobedrag 510 duizend euro), dan is het beslag van dit afzonderlijke risico op de weerstandscapaciteit: 30% van 510 duizend euro = 153 duizend euro.

Fase 3 Beheersen

In fase 1 zijn alle risico's geïdentificeerd. In fase 2 is aan elk risico een financieel gevolg toegekend. In de derde fase moet een afweging gemaakt worden welke beheersmaatregel we treffen om het risico en de financiële impact van het risico zo laag mogelijk te houden. Risico's worden beoordeeld conform het volgende schema:

Financieel gevolg			
<i>Hoog</i>	Overdragen/verzekereren	Vermijden/eliminieren	
<i>Laag</i>	Accepteren/aanvaarden	Verminderen	
	<i>Laag</i>	<i>Hoog</i>	Kans

a. Overdragen/verzekereren

Dit kan enerzijds door het beleid waaruit het risico volgt, uit te laten voeren door een derde partij, die daarbij ook de financiële risico's overneemt en anderzijds door het risico te verzekeren.

b. Accepteren/aanvaarden

Bij acceptatie zal het financiële gevolg van een risico volledig door de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt.

c. Vermijden/eliminieren

Dit houdt in dat het beleid waardoor het risico ontstaat, wordt beëindigd, op een andere manier wordt vorm gegeven of geen beleid wordt gestart dat een risico van deze aard met zich meebrengt.

d. Verminderen

Het verminderen van een risico vereist aanpassing van bijvoorbeeld de organisatie, procedures, systemen en cultuur.

De beoordeling van risico's en het treffen van beheersmaatregelen is een continu proces binnen de Planning & Control-cyclus en het besluitvormingsproces. Waar mogelijk worden beheersmaatregelen getroffen. In het besluitvormingsproces wordt de steller van adviezen middels formats gedwongen na te denken over mogelijke risico's en bijpassende beheersmaatregelen. Binnen de beleids- en financiële kaders is het treffen van beheersmaatregelen een verantwoordelijkheid van het college.

Fase 4 Monitoren

In de verplichte paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' blikken we bij de begroting vooruit op het beleid en bij de jaarstukken verantwoorden we ons over het beleid. Verder vindt via het besluitvormingsproces continu monitoring plaats. Het monitoren van risico's is een verantwoordelijkheid van het college. In geval van significante ontwikkelingen in het risicoprofiel van de gemeente, zal hierover door het college tussentijds worden gerapporteerd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen toont de verhouding tussen de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. Daarmee is het weerstandsvermogen een indicator voor de mate waarin binnen een meerjarig sluitende begroting substantiële financiële tegenvallers die we moeten accepteren kunnen worden opgevangen zonder aantasting van het bestaande beleid.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de volgende ratio:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{Ratio}$$

Om een beoordeling te kunnen geven over het weerstandsvermogen van de gemeente Loppersum is onderstaande tabel van toepassing. Loppersum streeft naar minimaal het niveau 'voldoende'. Dit doet ze door aan de ene kant te zorgen voor een zo hoog mogelijke weerstandscapaciteit en aan de andere kant door beheersmaatregelen te treffen met betrekking tot risico's.

Mogelijke maatregelen zijn het verzekeren, elimineren of verminderen van risico's. Dit gebeurt binnen de bestaande Planning & Control-cyclus en het besluitvormingsproces.

Ratio weerstandsvermogen (norm)	Niveau (beoordeling)
Groter dan 2,0	Uitstekend
Tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
Tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
Tussen 0,8 en 1,0	Matig
Tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

In onderstaande tabel is een berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit gemaakt.

Bestanddeel	Saldo jaarrekening 2015
Algemene Reserve	€ 3.914.000
Vrije bestemmingsreserves	€ 4.990.000
Onvoorzien incidenteel	€ 0
Stille reserves	€ 0
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 8.914.000

In de tabel op de volgende pagina is een opsomming van de risico's gegeven die op dit moment gelden in de gemeente Loppersum. De optelling van de claims op de weerstandscapaciteit geeft de benodigde weerstandscapaciteit aan. Dat is circa 5 miljoen euro.

Het weerstandsvermogen wordt vervolgens berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Dat is $8.914/5.024 = 1,8$. Met deze ratio krijgt Loppersum de beoordeling 'ruim voldoende' en voldoet daarmee aan de norm van minimaal 'voldoende'.

Zoals eerder gesteld is het monitoren van risico's een continu proces. Het bepalen van het weerstandsvermogen gebeurt minstens tweemaal per jaar, bij het opstellen van de begroting en de jaarstukken. Mocht blijken dat het weerstandsvermogen onder de norm zakt, dan zal het college zo snel mogelijk aanvullende beheersmaatregelen moeten treffen. Als het maatregelen zijn, die binnen de bevoegdheid van de raad liggen, zal het college voorstellen aan de raad doen.

Risico	Korte omschrijving van het risico	Kans	Weging (tabel 2)	Risicobedrag (tabel 3)	Claim op weerstandscapaciteit (weging * risicobedrag)
Algemene Uitkering	Een lager dan verwachte Algemene Uitkering	1 keer per 2 tot 5 jaar	50%	€ 510.000	€ 255.000
Verbonden partijen	Hoger dan verwachte bijdragen	1 keer per 1 tot 2 jaar	70%	€ 1.700.000	€ 1.190.000
Sociaal Domein (open einde regelingen)	Extra kosten door een groter dan verwacht gebruik van diverse regelingen	1 keer per 2 tot 5 jaar	50%	€ 1.190.000	€ 595.000
Kapitaalgoederen (openbare ruimte)	De kosten voor het onderhoud zijn hoger dan verwacht	1 keer per 2 tot 5 jaar	50%	€ 510.000	€ 255.000
Grondexploitatie	Tegenvallende kaververkopen	1 keer per jaar of vaker	90%	€ 1.190.000	€ 1.071.000
Bedrijfsvoering (inclusief projecten)	Ziekte, langer dan verwachte doorlooptijden, vergrijzing, verlies van kennis, moeilijkheid om goed personeel te werven	1 keer per jaar of vaker	90%	€ 1.190.000	€ 1.071.000
Externe factoren (prijzen/rente/calamiteiten)	Hoger dan verwachte inflatie of rentekosten, rampen, bevingen, wet- en regelgeving	1 keer per 5 tot 10 jaar	30%	€ 255.000	€ 76.500
Gaswinning	De versterkingsopgave heeft ook voor het gemeentelijk vastgoed grote gevolgen. Er is een risico op budgetoverschrijding. Verder kunnen door de NAM of NCG toegezegde middelen lager uitvallen of uitblijven.	1 keer per 5 tot 10 jaar	30%	€ 1.700.000	510.000
Benodigde weerstandscapaciteit					€ 5.023.500

Financiële kengetallen

Met ingang van het jaarverslag 2015 zijn gemeente verplicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing vijf financiële kengetallen op te nemen. De kengetallen en de beoordeling geven op eenvoudige wijze inzicht aan raadsleden over de financiële positie van hun gemeente.

1a) Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

	Bij het jaarverslag ultimo jaar	Rek 2014	Begr 2015	Rek 2015
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	18.707	28.618	24.543
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.635	3.635	5.261
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	988	988	1.151
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	3.231	3.180	3.236
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	561	561	4.024
F	Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	29	29	132
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	4.531	4.531	4.192
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	26.037	27.886	31.397
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	58	89	62

1b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV).

	Bij het jaarverslag ultimo jaar	Rek 2014	Begr 2015	Rek 2015
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	18.707	28.618	24.543
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	3.635	3.635	5.261
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	988	988	1.151
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	3.231	3.180	3.236
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	561	561	4.024
F	Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	29	29	132
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	4.531	4.531	4.192
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	26.037	27.886	31.397
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	58	89	62

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. De relatief hoge netto schuldquote van Loppersum is te verklaren door de herinrichtingen. De herinrichtingen zijn voornamelijk het gevolg van het wegwerken van achterstanden. Het investeringsniveau ligt tijdelijk hoog en daarom de schuldquote ook.

De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij het jaarverslag ultimo jaar	Rek 2014	Begr 2015	Rek 2015
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	11.940	11.805	12.952
B	Balanstotaal	35.427	45.046	44.114
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	34	26	29

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteit, hoe beter. In de regel is bij een solvabiliteit van minimaal 25 nog sprake van een gezonde situatie. De gemeente Loppersum dreigt hier onder te geraken. Dit is te verklaren door de herinrichtingen. Investerings worden naar voren getrokken, waardoor extra leningen nodig zijn.

2) Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen:

Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

- Niet in exploitatiegenomen bouwgronden; en
- Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen ook bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 onderdeel van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

	Bij het jaarverslag ultimo jaar	Rek 2014	Begr 2015	Rek 2015
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	102	2.090	102
B	Bouwgronden in exploitatie (cf. art.38 lid b BBV)	2.555	2.555	3.122
C	Totale baten (cf. art. 27 eerste lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	26.037	27.886	31.478
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	10	17	10

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Hoe lager de waarde, hoe beter. Helaas heeft het ministerie van BZK niet aangegeven wat een gezonde ratio is. We weten zelf dat we een relatief kleine grondpositie hebben.

3) Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

In artikel 19 onderdeel c van het BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In artikel 19 onderdeel d wordt een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In artikel 23 van het BBV staat dat deze gegevens ook moeten worden verstrekt voor de meerjarenraming. Deze gegevens worden ook verstrekt bij de jaarrekening (zie artikel 19 BBV).

Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij het jaarverslag	Rek 2014	Begr 2015	Rek 2015
A	Totale structurele lasten	24.279	28.185	31.144
B	Totale structurele baten	22.155	27.770	30.901
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	224	224	224
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	388	388	388
E	Totale baten	28.459	28.839	28.374
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) x 100%	-7	-1	0

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te weten hoe groot de structurele exploitatie ruimte is. Een positief percentage geeft aan dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

5) Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2015 - op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 716. Het gemiddelde voor de jaren 2013 en 2014 is respectievelijk € 697 en € 704.

	Bij het jaarverslag	Rek 2014	Begr 2015	Rek 2015
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	247	255	252
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	306	319	319
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	276	262	262
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	829	836	834
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1			
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	697	704	704
		119	119	118

Fraude

Eén van de verbeterpunten die zijn ingevoerd naar aanleiding van het vaststellen van de nota 'Weerstandsvormen en risicobeheersing' is dat in het jaarverslag en in de begroting kort wordt ingegaan op hoe de gemeente Loppersum haar frauderisico inschat. Deze inschatting hebben we gemaakt in een gezamenlijke sessie met leidinggevend en senior beleidsmedewerkers. De gemeente Loppersum is een kleine, transparante organisatie met korte lijnen, waardoor de kans op frauduleuze handelingen zeer gering is. De vele controls die in alle procedures zijn ingebed beperken de kans op fraude nog meer. Het besluitvormingsproces en onze overlegstructuren bevatten meerdere toetsmomenten door verschillende hiërarchische lagen, de mandaatregeling voorziet in toetsing door 4 ogen op cruciale processen, en ook bij de administratieve vastlegging en verwerking van gegevens is het 4-ogenprincipe en functiescheiding toegepast.

Integriteit

Integer handelen is altijd belangrijk, maar staat sinds enige tijd weer extra in de belangstelling. We hebben in dezelfde sessie waarin de frauderisico's zijn besproken, de integriteitsrisico's behandeld. Dat hebben we gedaan aan de hand van een onderzoeksrapport dat in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken is opgesteld. In dit rapport worden 15 integriteitsrisico's genoemd. Deze risico's zijn in onderstaande tabel weergegeven, inclusief een inschatting van de kans dat het risico leidt tot een integriteitskwesitie en waar van toepassing welke beheersmaatregelen we hebben genomen.

Risico	Kans	Maatregelen
De moderne ambtenaar bevindt zich in een situatie waarin de leidinggevende minder zicht heeft op de dagelijkse bezigheden van de ambtenaar en, als gevolg van toegenomen vrijheid en het nieuwe werken, op meer afstand staat.	Klein	<ul style="list-style-type: none">• Toetsen vooral op output• Afleggen ambtseed• Personeelsbeleid gericht op professionaliteit• Toepassen gedragscode• Stimuleren open organisatie, waarin we elkaar aanspreken op gedrag
De baanmobiliteit, externe inhuur en het aantal tijdelijke contracten nemen sterk toe. Flexibilisering kan de verankering van normen, waarden en regelgeving binnen de organisatie belemmeren en de continuïteit van het integriteitsbeleid en kennisoverdracht bemoeilijken.	Redelijk groot, omdat het verloop vanwege de decentralisaties, de gaswinning en bovengemiddeld ziekteverzuim momenteel erg groot is.	<ul style="list-style-type: none">• Afleggen ambtseed• Bij aannemen van personeel worden de geldende normen en waarden door de leidinggevende meegedeeld• Personeelsbeleid gericht op professionaliteit• Stimuleren open organisatie, waarin we elkaar aanspreken op gedrag• Toepassen gedragscode
Door het stimuleren van goede volksvertegenwoordiging en marktgerichtheid houden veel politici en bestuurders nevenfuncties aan. Dit genereert bij gebrek aan bewustwording integriteitsrisico's op het vlak van misbruik van informatie, positie en belangenverstrengeling.	Klein. Als gevolg van de extra dynamiek die voornamelijk is ontstaan door de decentralisaties komen we bestuurders soms tegen bij de uitoefening van hun nevenfuncties.	<ul style="list-style-type: none">• Zorgen voor concurrentie• Open en transparant communiceren dat een nevenfunctie kruist met de uitvoering van gemeentelijk beleid• Elkaar aanspreken
Integritisme, oftewel de neiging om de betekenis van integriteit op te rekken, waardoor een angstcultuur ontstaat, omdat bestuurders en politici niet meer durven handelen uit angst voor integriteitsbeschuldigingen.	Klein	<ul style="list-style-type: none">• Stimuleren open organisatie, waarin we elkaar aanspreken op gedrag• Transparant debat voeren
Commerciële en maatschappelijke organisaties werken steeds intensiever samen met gemeenten. Er ontstaan uitgebreide netwerken van wederkerigheid waardoor de integriteit van besluitvorming en beleid in het geding komen.	Klein	<ul style="list-style-type: none">• Zorgen voor concurrentie• Toepassen vastgesteld beleid, onder andere inkoop- en aanbesteding• Open en transparant communiceren over de onderlinge relaties

Door bezuinigingen kan de aandacht voor integriteit onder druk komen te staan. Er is een heroriëntatie op kerntaken, waarbij de aandacht uitgaat naar het primaire proces.	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Niet bezuinigen op integriteit of zaken die hieraan raken
Lekken van informatie wordt steeds makkelijker als gevolg van de snelheid van innovaties	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Afleggen ambtseed • Bij aannemen van personeel worden de geldende normen en waarden door de leidinggevende meegedeeld • Personeelsbeleid gericht op professionaliteit • Stimuleren open organisatie, waarin we elkaar aanspreken op gedrag • Toepassen gedragscode
Gemeenteambtenaren staan meer en vaker in contact met burgers, wat kan leiden tot willekeur	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Personeelsbeleid gericht op professionaliteit • Consequent toepassen beleid • Mandaat wordt daar neergelegd waar het hoort
Het is moeilijk goed toezicht te houden op de besluitvorming en het beleid binnen interbestuurlijke samenwerkingen	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Verslaglegging vergaderingen • Informeren en adviseren van bestuurders aan de voorkant • Open en transparant debat stimuleren
De lokale pers heeft weinig capaciteit en beperkte ruimte voor politieke verslaglegging waardoor de communicatie over de lokale politiek afneemt en er minder mogelijkheden zijn tot diepgang	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Persuurtje • Persberichten • Open communicatie via website en sociale media
Zowel het sanctioneren als het bagatelliseren van integriteitsteksties kan risico's opleveren.	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassen vastgestelde procedure
Minderheidsgroepen kunnen zich politiek organiseren en invloedrijk worden met als gevolg dat politieke gewoonten en besluiten ontstaan die niet stroken of strijdig zijn met heersende ideeën over integriteit.	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren open politiek debat waarbij ook geldende normen en waarden aan bod komen.
Via financiering van verkiezingscampagnes door private donateurs ontstaan mogelijk onwenselijke afhankelijkheids-relaties of beïnvloeding tussen politieke en commerciële partijen.	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren open politiek debat • Elkaar aanspreken
Beïnvloeding van de lokale politiek door de georganiseerde misdaad	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren open politiek debat • Elkaar aanspreken
Door gebrek aan functiescheiding ontstaat het gevaar van risico's op het gebied van organisatorische integriteit.	Klein	<ul style="list-style-type: none"> • Afleggen ambtseed • Bij aannemen van personeel worden de geldende normen en waarden door de leidinggevende meegedeeld • Personeelsbeleid gericht op professionaliteit • Stimuleren open organisatie, waarin we elkaar aanspreken op gedrag • Toepassen gedragscode • Zorgen voor functiescheiding

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De openbare ruimte in Nederland bestaat uit een aantal kapitaalgoederen, die als volgt gerubriceerd kunnen worden:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken);
- voorzieningen (groen, verlichting, sportfaciliteiten);
- gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continu budgettaire middelen vraagt.

De gemeente Loppersum is qua oppervlakte uitgestrekt (ruim 11.000 ha.) en een groot deel hiervan is bij de gemeente als openbare ruimte in beheer. Veel activiteiten vinden plaats zoals wonen, recreëren en werken. Voor deze activiteiten zijn veel kapitaalgoederen nodig: wegen, rioleringen, havens, water, openbare verlichting, openbaar groen, objecten en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

In de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen" bij de begroting wordt aangegeven welk onderhoudsniveau per soort kapitaalgoed wordt nagestreefd en welke werkzaamheden gepland zijn. In het jaarverslag geven we vervolgens aan welk onderhoudsniveau is behaald en welke werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Waarom is het interessant voor de raad?

Met aanleg en reconstructie/vervanging en het in stand houden van kapitaalgoederen is veel geld gemoeid. Veel klachten van burgers hebben betrekking op het onderhoud van kapitaalgoederen, omdat dit erg raakt aan de woonomgeving. Los zittende stoeptegels, gaten in de weg, achterstallig groenonderhoud, slordige begraafplaatsen, slecht onderhouden gemeentelijke gebouwen en recreatieve voorzieningen e.d. zijn zaken waarop de gemeente wordt aangesproken. Met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen krijgt de raad de mogelijkheid om kaders te stellen voor het onderhoud. Dit ligt in het verlengde van de bepalingen die staan opgenomen in de Financiële verordening gemeente Loppersum. In deze verordening is bepaald dat het college voor de diverse kapitaalgoederen beleidsnota's aanbiedt aan de raad ter vaststelling. Het kaderstellend beleid in deze nota's (onderhoudsniveau, vervanging, nieuwe aanleg, beschikbare budgetten, etc.) wordt vastgesteld door de raad en is de basis c.q. bandbreedte voor het college in de uitvoering van het beleid.

Inhoud paragraaf Kapitaalgoederen

Deze paragraaf bevat de volgende kapitaalgoederen:

- wegen
- civieltechnische kunstwerken
- beschoeiingen
- openbare verlichting
- begraafplaatsen
- rioleringen
- water
- openbaar groen
- recreatieve paden
- gemeentelijke gebouwen
- sportvelden

Wegen

De kwaliteit van de asfalt- en elementenverhardingen van de gemeente Loppersum is vergelijkbaar (al dan niet beter) met een 'normaal' onderhouden wegennet. Het percentage met de waardering slecht bedraagt 8% voor asfaltverhardingen en 6% voor elementenverhardingen.

Onderhoud aan verhardingen met de beoordeling slecht mag, technisch gezien, niet verder worden uitgesteld. Als het achterstallig onderhoud is weggewerkt is de kwaliteit van de asfalt- en elementenverhardingen goed te noemen. De kwaliteit in de gemeente Loppersum is ten opzichte van 2008 sterk verbeterd. In 2016 wordt het wegenareaal weer geïnspecteerd. In 2015 is beleid opgesteld dat het kader is voor de komende vier jaren. Veiligheid en kostenefficiëntie blijven belangrijke thema's. Verder wordt bij de herinrichting van wegen in de (historische) dorpskernen de voorkeur gegeven aan nieuwe gebakken klinkers.

Voor onderhoud wegen is een budget beschikbaar van 689 duizend euro en voor investeringen binnen de herinrichtingen ruim 780 duizend euro. De werkelijke uitgaven voor onderhoud waren 649 duizend euro. Het investeringsbudget is grotendeels uitgegeven. Het gedeelte van het investeringsbedrag voor de fases 3 van de herinrichtingsprojecten zullen in 2016 worden uitgegeven.

Civieltechnische kunstwerken

Alle kunstwerken worden jaarlijks geïnspecteerd. Uit deze inspectie volgt een meerjaren-onderhoudsprogramma. De jaarschijf van het lopende jaar wordt daarbij steeds uitgevoerd. Uit de meest recente inspectie volgt een redelijk onderhoudsniveau. Er zijn geen acute achterstanden meer. Deze zijn in de afgelopen beleidsperiode weggewerkt. In 2016 zal een nieuw beleidsplan worden opgesteld dat het kader zal zijn voor de komende jaren.

Voor regulier onderhoud was 80 duizend euro beschikbaar. Er is 87 duizend euro uitgegeven.

Beschoeiingen

Jaarlijks worden de beschoeiingen beoordeeld. Aan de beschoeiingen vindt geen planmatig onderhoud plaats. Vanwege het beperkte budget onderhouden we de beschoeiingen op incidentele basis.

Voor regulier onderhoud was ruim 158 duizend euro beschikbaar. Het grootste deel van deze raming was bedoeld voor het wegwerken van achterstanden. Deze opgave is gehaald. Er is 104 duizend euro uitgegeven.

Openbare verlichting

Het gewenste onderhoudsniveau is basis. Verder is in het beleidsplan opgenomen dat zoveel mogelijk duurzame verlichting wordt toegepast. Het gewenste onderhoudsniveau wordt nog niet gehaald. Bepaald onderhoud hebben we uitgesteld, omdat veel van de te onderhouden masten meegenomen worden in het grootschalige vervangingsplan. In 2014 is gestart met grootschalige vervanging van oude masten en armaturen. Dit project loopt door in 2015. Binnen de herinrichtingen vindt de uitvoering van vervanging van openbare verlichting integraal plaats. In 2016 zal er een nieuw beleidsplan worden opgesteld waarin duurzaamheid een centraal thema zal zijn.

Voor regulier onderhoud was ruim 45 duizend euro beschikbaar en voor investeringen binnen de herinrichtingen bijna 198 duizend euro. Voor regulier onderhoud is 24 duizend uitgegeven, terwijl het investeringsbedrag gedeeltelijk is gebruikt, aangezien het project Vervangingsplan openbare verlichting 2015 nog doorloopt in 2016.

Begraafplaatsen

Het onderhoud van het groen en paden op de begraafplaatsen is meegenomen in de meerjarenplannen en uitwerkingsplannen en meerjarige integrale prestatiebestekken openbaar groen. In het kwaliteitsplan Openbaar Groen is voor de begraafplaatsen een hoog onderhoudsniveau (7+) vastgesteld. Uit de schouwresultaten blijkt dat dit niveau ook door de herinrichtingen is behaald.

Voor regulier onderhoud was ongeveer 83 duizend euro beschikbaar. De werkelijke uitgaven waren ongeveer 95 duizend euro.

Rioleringen

Beleid

Het Afvalwaterplan 2013-2017 is begin 2013 vastgesteld. Doelstelling is om overal een basiskwaliteit riolering te hebben. Op dit moment is dat nog niet het geval. Dit is één van de voornaamste redenen van de grootschalige herinrichtingen. In 2015 is wel weer een grote inhaalslag gehaald. Binnen de vervangingen die op basis van de inspectie van de kwaliteit moeten plaatsvinden, wordt ook meteen de verplichting in het kader van de stedelijke wateropgave meegenomen. In 2015 is een actualisatie van de kwaliteitskaart van het riool gemaakt.

Beheer

Het rioolbeheer wordt in samenwerking met het Waterschap Noorderzijlvest en binnen DAL uitgevoerd. Een ander deel is via een contract bij een marktpartij weggezet.

Voor regulier onderhoud was 95 duizend euro beschikbaar en voor investeringen binnen de herinrichtingen bijna 1,3 miljoen euro. Voor regulier onderhoud is 94 duizend euro uitgegeven. Het investeringsbudget is grotendeels uitgegeven. Het gedeelte van het investeringsbedrag voor de fases 3 van de herinrichtingsprojecten zullen in 2016 worden uitgegeven.

Water

Aan de watergangen vindt geen planmatig onderhoud plaats. Vanwege het beperkte budget onderhouden we de watergangen op incidentele basis. Wel vindt jaarlijkse monitoring plaats. Doordat alle watergangen recent zijn gebaggerd is de onderhoudstoestand op orde.

Voor regulier onderhoud was 1.355 euro beschikbaar. Er is 870 euro besteed.

Openbaar groen

In 2009 is het kwaliteitsplan Openbaar Groen vastgesteld. Het kwaliteitsplan is de visie en het beleidskader voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen in Loppersum. De kwaliteit van het openbaar groen is hiermee voor zowel de technische staat als de verzorgingsgraad vastgelegd met het daarbij behorende budget. Het onderhoudsniveau voor het openbaar groen (zowel verzorging als technisch) is gemiddeld basis (tussen 5,5 en 7), waarbij voor de dorpscentra en het groen rondom het gemeentehuis een hogere verzorgingsgraad (7+) wordt verlangd en voor het buitengebied en bedrijventerreinen basis (5 - 6). We monitoren de staat van het onderhoud door elk jaar 5 keer te schouwen. Uit de schouwresultaten 2014 blijkt dat het gewenste onderhoudsniveau behaald wordt.

In 2015 is gestart met het opstellen van het groenbeleidplan. Deze wordt in het eerste kwartaal 2016 vastgesteld. Dit actuele beleid bevat de kaders voor de inrichting, het beheer en het onderhoud vanaf 2016.

Voor regulier onderhoud was bijna 383 duizend euro beschikbaar. Er is 377 duizend euro uitgegeven.

Recreatieve paden

De gemeente Loppersum heeft in totaal ± 36 kilometer aan recreatiepaden. Voor de paden maar ook voor de overige recreatieve elementen zoals banken en picknick sets geldt een basis onderhoudsniveau (5,5 – 7). De paden worden jaarlijks geïnspecteerd en op basis van deze inspecties onderhouden. Uit de meest actuele inspecties blijkt dat het gewenste onderhoudsniveau in 2015 is behaald.

Voor regulier onderhoud was 25 duizend euro beschikbaar. Er is 26 duizend euro uitgegeven.

Gemeentelijke gebouwen

De gebouwen worden jaarlijks en na elke zware beving geïnspecteerd en planmatig onderhouden op het niveau basis. Verder proberen we ons areaal te verminderen door gebouwen af te stoten. Het gewenste onderhoudsniveau is in 2015 behaald.

Voor regulier onderhoud was ruim 153 duizend euro beschikbaar. Er is 165 duizend euro uitgegeven.

Sportvelden

Het beheer van de velden die onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen, wordt planmatig opgepakt. Het gewenste kwaliteitsniveau is behaald. Wel zijn komt de ouderdom van de velden steeds duidelijker naar voren. In 2016 zal een voorstel worden gedaan voor renovatieplan. Voor onderhoud was 105 duizend euro begroot, terwijl 107 duizend is uitgegeven.

Speelvoorzieningen

De speelvoorzieningen worden jaarlijks geïnspecteerd. Hierbij worden urgentie 1, 2 en 3 gebreken aangegeven. Elk jaar worden alle urgentie 1 gebreken aangepakt.

Voor onderhoud was 17 duizend euro beschikbaar. Er is 18 duizend euro uitgegeven.

3.4 Financiering

Doelstellingen van het treasurybeleid

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Het treasurystatuut ligt ten grondslag aan de treasuryfunctie. Ten aanzien van het statuut gelden de volgende doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities.
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's.
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheeren van de geldstromen en financiële posities.
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido, Ruddo en Ufdo, respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Risicobeheer

Vanuit de doelstellingen van het treasurybeleid valt af te leiden dat risico's zijn te onderkennen ten aanzien van de rente, koers, krediet en liquiditeit. De Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO), de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo) en de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo) geven een aantal verplichte elementen aan die de genoemde risico's beperken of elimineren. Het doel van treasurystatuut is, naast het beperken van deze risico's, het verhogen van een slagvaardig beleid bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van gelden.

Een belangrijke eis uit de genoemde wetgeving is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer voorzichtig dient te zijn. De gemeente Loppersum heeft geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen. De gemeente Loppersum heeft aandelen van Bank Nederlandse Gemeente (BNG). De gemeente blijft nog wel aandeelhouder in een aantal overblijvende bedrijven, nl. Enexis, alsmede een vijftal tijdelijke B.V's i.v.m. afwikkeling verkoop Essent.

Bij de toerekening van rente door middel van kapitaallasten wordt uitgegaan van een gemiddelde rekenrente, ook wel omslagrente genoemd. De omslagrente wordt bij de begroting berekend aan de hand van:

- de rente van langlopende geldleningen;
- de rente van kortlopende geldleningen;
- de rente van de eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen);
- het totaal geïnvesteerde vermogen.

Bij de jaarrekening wordt de voorcalculatorische rente voor de toerekening gebruikt.

De rentegevoeligheid, het renterisico, kan worden gedefinieerd als het gevaar van ongewenste veranderingen van de financiële resultaten van de gemeente door rentewijzigingen.

Bij de inwerkingtreding van bovengenoemde wet is het begrip 'renterisiconorm' ingevoerd. De wettelijke vastgestelde renterisiconorm houdt in dat jaarlijks de renterisico's van renteherziening en herfinanciering niet hoger mag zijn dan 20% van de vaste schuld.

De berekening van de toetsen aan de *kasgeldlimiet* en de *renterisiconorm* zijn opgenomen in onderstaande overzichten.

Overzicht Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)		Werkelijk	Begroot	Vershil
omvang				
1	toegestane kasgeldlimiet			
	In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	0
	In een bedrag	2.451	2.451	0
2	omvang vlottende korte schuld			
	Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0	0
	Schuld in rekening courant	2.550	2.680	130
	Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0	0
	Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	0	0	0
3	vlottende middelen			
	Contanten in kas	4	4	0
	Tegoeden in rekening courant	20	24	4
	Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	2.500	2.500	0
4	toets kasgeldlimiet			
	Totaal netto vlottende activa/schuld	44	150	106
	Toegestane kasgeldlimiet	2.451	2.451	0
	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	2.407	2301	106

Overzicht Renterisiconorm

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)		Werkelijk	Begroot	Vershil
Basisgegevens				
1	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0
2	Te betalen aflossing	1163	1163	0
3	Renterisico	1163	1163	0
Renterisiconorm				
4	Stand van de vaste schuld per 31 december	24.542	18.442	3.404
5	Het bij Min. Regeling vastgesteld %	20%	20%	0
6	Werkelijke renterisiconorm	4.908	3.688	681
toets renterisiconorm				
10	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	3.745	2.525	681

Rentevisie

Wanneer gekeken wordt naar het renteverloop van de afgelopen jaren, kan men stellen dat de rente voor zowel kort als lang geld de laatste jaren is gedaald.

Als indicator voor de geldmarktrente (looptijd tot 2 jaar) wordt vaak de driemaands Euribor gebruikt. Deze is gedaald van circa 4,5% in juli 2000 naar 0,078 % in december 2015.

De kapitaalmarktrente (25 jaar gelijk) is gedaald van 6% begin 2000 naar 1,84% in december 2015.

Renterisico op kasgeld

Voor het liquiditeitenbeheer heeft de gemeente lopende rekeningen bij de BNG en de Rabobank. Het betalingsverkeer wordt elektronisch uitgevoerd.

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten is een zgn. raamcontract gesloten waardoor onder meer van rentevoordelen voor het aantrekken van kort geld geprofiteerd kan worden.

Het financieringstekort voor 2015 was berekend op 5,4 miljoen euro. De Wet Fido geeft aan dat de kasgeld limiet maximaal 8,5% van de totale begrotingsomvang mag zijn. Voor de gemeente Loppersum komt de kasgeldlimiet op 2,4 miljoen euro op begrotingsbasis. In 2015 zijn er twee langlopende geldleningen aangetrokken van 4 en 3 miljoen euro. Voor eventuele kortlopende geldbehoefte wordt gebruik gemaakt van krediet in rekening-courant en dag- en kasgelden bij de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

Liquiditeitsrisico's

De gemeente Loppersum heeft in haar treasurywet het intern liquiditeitsrisico gedefinieerd als de kans op mogelijke wijzigingen in de liquiditeitenplanning en meerjarig investeringsplanning waardoor financiële resultaten kunnen afwijken van de verwachtingen. Zoals uit bovenstaande blijkt kunnen er, indien de liquiditeitsplanning anders loopt dan gepland, behoorlijke fluctuaties ontstaan met alle financiële gevolgen van dien. Vooralsnog is sprake van een evenwichtige spreiding over het gehele jaar. Ook de uitvoering van het investeringsplan speelt een belangrijke rol. Met name bij de uitvoering van het investeringsplan is het noodzakelijk om op het juiste moment de financieringsmiddelen beschikbaar te hebben.

Debiteurenrisico's

Ten aanzien van de post debiteuren kan debiteurenrisico gedefinieerd worden als de kans op het te laat of niet ontvangen van gelden van debiteuren. Door de aard van de gemeentelijke activiteiten loopt de gemeente een gering debiteurenrisico.

Koers- en valutarisico's

Deze risico's hebben betrekking op de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen op de valutamarkt. De gemeente heeft geen risico's gelopen in 2015 als het gaat om koers- en valutarisico's omdat er geen gelden waren uitgezet.

Overzicht verloop financiering

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt welke geldleningen de gemeente heeft aangetrokken.

Lening nummer	Start lening	Jaar aflossing	Rentepercentage	Restant 31/12/2015
40.0090697	1999	2024	5,7750%	980.165
40.0093171	2001	2026	5,5200%	998.316
40.0098499	2003	2018	4,5300%	600.000
40.0099620	2005	2031	4,4100%	4.864.000
40.103141	2007	2032	4,7000%	2.040.000
40.108139	2013	2038	3,1200%	2.300.000
10.028329	2014	2039	2,8890%	2.880.000
10.9402	2014	2039	1,8400%	2.880.000
10.9631	2015	2040	1,2200%	4.000.000
11.0138	2015	2040	1,6350%	3.000.000
			€	24.542.481

Bovenstaande leningen zijn afgesloten bij de BNG en de Nederlandse Waterschapsbank. Doordat alle bovenstaande leningen restricties hebben met betrekking tot het aflossen, kan niet geprofiteerd worden van lagere rentestanden.

Wet hof en schatkistbankieren

In 2013 heeft het kabinet besloten (Wijziging van de Wet financiering decentrale overheden FIDO) twee belangrijke wetten in te voeren, de Wet Hof en de Wet Schatkistbankieren. De Wet HOF (Houdbare Overheids Financiën) is een instrument voor de Overheid om de totale schulden van de Nederlandse Overheid te monitoren. De Wet Schatkistbankieren is in het leven geroepen om de overtollige middelen niet langer bij banken en andere financiële instellingen aan te houden maar onder te brengen via deposito's bij de schatkist of onderling uit te lenen aan andere decentrale overheden. In de laatste alinea wordt hierover uitleg gegeven.

Met de Wet HOF - Houdbare Overheidsfinanciën - gaat per jaar een macroplafond gelden voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. De Europese eisen en afspraken over reductie van het begrotingstekort en de staatsschuld vormen de basis van de wet HOF. In bestuurlijke afspraken tussen het Rijk en de koepels is de macronorm van het bruto binnenlands product (bbp) bepaald. De macronorm voor gezamenlijke overheden voor 2015 is:

In %	gemeenten	provincies	waterschappen	totaal
2015	0,32	0,11	0,07	0,5

Het EMU-tekort van de gemeenten van 0,32% van het bbp komt voor 2015 neer op 1.962 miljoen euro. De **Wet HOF** zorgt ervoor dat het begrotingstekort van de totale Nederlandse Overheid niet hoger wordt dan 3% van het bbp. Er is een macronorm (0,38 procent) voor het totale EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten.

De **wet Schatkistbankieren** verplicht gemeenten om hun overtollige liquide middelen te parkeren bij het Rijk.

Voor Loppersum geldt een limiet bedrag van gemiddeld 250 duizend euro. Komt het kwartaalgemiddelde hierboven dan worden de middelen afgestort bij de schatkist.

De liquide middelen worden gemonitord. Wanneer het saldo weer daalt worden de middelen bij de schatkist weer teruggeboekt.

3.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de gemeentelijke organisatie is gericht op het behalen van de door het bestuur gestelde doelen op een zo efficiënt mogelijke wijze. Voor onze ambtelijke organisatie is daarvoor in een eerder stadium gesteld: "wij streven naar een efficiënte en effectieve klant- en service gerichte organisatie, die alert en flexibel inspeelt op politiek, bestuurlijk, maatschappelijke, organisatorische en personele vraagstukken en ontwikkelingen".

Bestuurlijke inrichting Noord Groningen

De bestuurlijke inrichting van de provincie Groningen is een lang en ingewikkeld proces. In juni 2015 hebben wij uw raad geïnformeerd over de stand van zaken vervolgproces herindeling. De standpunten van de diverse gemeenteraden liggen ver uiteen. Daarnaast heeft het college van Gedeputeerde Staten nieuwe accenten gelegd. De opgave is nu om de uiteenlopende raadsbesluiten, het uitgangspunt van gemeentelijke regie in eigen hand, het provinciebestuur in een afwachterende en waarnemende rol en de groeiende noodzaak tot intensieve, bovengemeentelijke samenwerking op een afgewogen manier te vertalen in een nieuwe bestuurlijke inrichting van het Hoogeland. Er zijn externe begeleiders ingevlogen om de diverse standpunten van de gemeenteraden te inventariseren en het overleg nieuw leven in te blazen. Voortgang in dit dossier heeft dit overleg niet opgeleverd.

Uw raad heeft een duidelijke voorkeur uitgesproken voor de DEAL- variant. Een viertal gemeenten hebben aangegeven te kiezen voor de G-7 variant. Eind 2015 zijn op initiatief van Gedeputeerde Staten werkgroepen gevormd uit de betrokken gemeenten. Begin 2016 wordt duidelijk of dit overleg resultaat heeft opgeleverd.

Herindeling vraagt veel ambtelijke capaciteit. Onze ambtelijke organisatie heeft zoals u weet al een overvolle agenda. Herindeling vraagt om een zorgvuldig proces. Wij laten ons niet leiden door de tijd. Op basis hiervan trekken wij dan ook voorzichtig de conclusie dat een herindeling per 1 januari 2019 realistischer is.

Nationaal Coördinator Groningen

In de paragraaf bedrijfsvoering van de programmabegroting 2016 zijn wij uitvoerig ingegaan op de positie en de structuur van de Nationaal Coördinator Groningen.

Een belangrijke kerntaak van directie Groningen is de coördinatie van de uitvoering van het programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen. De directie staat daarvoor in nauwe verbanden met de betrokken partijen in de regio. De Nationaal Coördinator Groningen heeft samen met de bestuurders en maatschappelijke organisaties de plannen voor de komende vijf jaar opgesteld. In het programma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen' staat wat er moet gebeuren in de regio, op welke manier en in welke volgorde. Daarbij zorgt de Nationaal Coördinator Groningen voor de prioritering, planning en fasering. Het gaat dan om herstel, versterking en veiligheid van gebouwen, maar ook om het vergroten van de leefbaarheid en duurzaamheid en het versterken van de regionale economie. Voor de uitvoering van het plan wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande plannen en initiatieven in het gebied.

Gebiedsteams

Het programma is gemaakt samen met de gemeenten en de inwoners in het gebied. De gemeenten zijn verdeeld over vier gebiedsclusters. Elk cluster heeft zijn eigen stuurgroep (vanuit het lokale bestuur) en een ondersteunend ambtelijk gebiedsteam. Per cluster komt er ook een adviesgroep van vertegenwoordigers van bewoners. Deze lokale adviesgroep wordt actief betrokken bij de planvorming en adviseert de lokale stuurgroep.

De gemeente Loppersum is ingedeeld in het cluster MEDAL. Er is een gebiedscoördinator werkzaam. Vanuit de organisatie van onze gemeente is en wordt veel inzet gepleegd ten behoeve van de gebiedsteams. .

Opbouw organisatie NCG

In 2015 is gebouwd aan een dynamische organisatie die staat voor een professionele dienstverlening en als slagvaardige partner een brug wil slaan naar de samenleving. Kernbegrippen hierin zijn dynamisch, professioneel, slagvaardig en flexibel. Vanuit de diverse bevingsgemeenten, de provincie Groningen en het Ministerie van EZ is ambtelijke capaciteit geleverd aan de diverse bouwteams NCG. Ook de gemeente Loppersum heeft en levert nog steeds een aanzienlijke bijdrage aan de opbouw van de organisatie NCG. De organisatie van de NCG is vanaf 1 januari 2016 grotendeels bemenst, waarbij het uitgangspunt dat de organisatie een afspiegeling is van het bevinggebied

Uitvoeringsplan MJP Loppersum

De NCG heeft het Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen opgesteld. Voor de lokale uitvoering van het MJP heeft de gemeente Loppersum het uitvoeringsplan MJP Loppersum opgesteld, waarbij wordt uitgegaan van de kaders, speerpunten en beleidsuitgangspunten uit het programma 'Aardbevingsbestendig en Kansrijk Loppersum' d.d. 15 oktober 2015. De uitvoering van het programma gebeurt integraal, waarbij koppelingen worden gelegd met sectorale en regiogerichte aanpakken van ondermeer het onderwijs, leefbaarheid en de zorg.

De gemeente krijgt door de uitvoering van het meerjarenprogramma te maken met extra werkzaamheden in het kader van haar publieke (regie) functie (o.a. juridische zaken, vergunningverlening, beleid), maar het betekent ook nieuwe taken die we niet op kunnen vangen met eigen personeel. Met dit uitvoeringsplan anticiperen we op de opgave die voor ons ligt.

Aanpak en structuur uitvoering MJP NCG

In het MJP staan prioritaire gebieden benoemd waar gestart wordt met de uitvoering van de versterkingsopdracht. Voor de gemeente Loppersum zijn dit Loppersum en 't Zandt in de eerste helft van 2016 en Middelstum en Stedum in de tweede helft van 2016. Om de versterkingsopdracht uit te kunnen voeren wordt een organisatiestructuur ingericht door de NCG. In het MJP is beschreven op welke manier de NCG de lokale organisatie wil vormgeven. Hierbij hebben we voor de duidelijkheid onderscheid gemaakt tussen gemeentelijk niveau en MEDAL (gebiedscluster) niveau. We houden de structuur aan zoals in het MJP omschreven staat, aangezien de nadere uitwerking nog niet volledig uitgewerkt is door de NCG.

Rol gemeente

De gemeente is de verbindende partij tussen de NCG, waar planontwikkeling plaatsvindt, en het CVW die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de projecten. De gemeente zorgt voor samenhang tussen de partijen. Verder is de gemeente met de NCG verantwoordelijk voor de projectstaf, mede verantwoordelijk voor de programmacoördinatie en zit de gemeente in de projectgroep.

Structuur organisatie en besluitvorming gemeente Loppersum

De ervaring uit de nu binnen de gemeente Loppersum lopende projecten leert dat een goede samenwerking tussen de betrokken partijen van essentieel belang is. Uitwisselen van informatie, afstemmen van planning, aanpak en communicatie, afspraken maken over kaders en uitgangspunten zijn op diverse niveaus in de betrokken organisaties (NAM, CVW, gemeente Loppersum) onderwerp van gesprek. Naast het basisuitgangspunt dat samenwerking erg belangrijk is om de gezamenlijke doelen te kunnen realiseren, is het ook wenselijk en nodig om een formele overlegstructuur en escalatielijn af te spreken. Hierin zijn op dit moment de functies opgenomen die vanuit ons perspectief een rol zouden moeten spelen, gebaseerd op de huidige situatie. De structuur van de gemeente Loppersum haakt in op de NCG structuur.

Stand van zaken en voorgenomen beleidsontwikkelingen

Organisatieontwikkeling

De beoogde invoeringsdatum (1 januari 2018) van de bestuurlijke organisatie van de provincie Groningen is niet haalbaar. Pas na besluitvorming van de gemeenteraad en het provinciaal bestuur wordt duidelijk met welke gemeente en op welke termijn de gemeente Loppersum één gemeente gaat vormen.

Het dossier samenwerking.

Per 1 januari 2015 is de samenwerking 4D's / het Sociale Domein tot stand gebracht.

Daarnaast is in 2015 wordt gewerkt aan een aantal samenwerkingsvormen.

ISD NoordOost- Fivelingo

De gemeenten Delfzijl, Appingedam en Loppersum (DAL) werken samen de besturen van de Gemeenschappelijke Regelingen ISD NoordOost en Fivelingo om te komen tot één uitvoeringsorganisatie voor de uitvoering van de Participatiewet (inclusief de sociale werkvoorziening). De nieuwe organisatie wordt bestuurlijk en organisatorisch ondergebracht in een nieuw samenwerkingsverband op basis van een Gemeenschappelijke Regeling. De omvorming moet uiterlijk 1 januari 2017 gerealiseerd zijn. In 2015 is zowel bestuurlijk als ambtelijk veel inzet en tijd gestopt in dit fusietraject. De verwachting is dat begin 2016 de wervingsprocedure kan worden gestart met betrekking tot een beoogd directeur ISD NoordOost- Fivelingo.

P en O samenwerking DAL

Door de afdelingen P en O van de DAL- gemeenten wordt periodiek overleg gevoerd op het terrein van personeel en organisatie. De opvatting is dat de samenwerking vastere vormen aan zou moeten nemen. Gesteld kan worden dat zowel op beleidsmatig als op beheersmatig gebied samenwerking mogelijk is. Doelstelling ligt hierbij vooral op kwaliteitsverbetering en op het opheffen van de kwetsbaarheid. De samenwerking richt zich op dit moment op onderdelen van P&O beheer (salarisverwerking en digitalisering).

Beheerorganisatie BGT GEO

In het kader van het BGT DEAL is één van de resultaten het oprichten van een gezamenlijke beheerorganisatie Geo. De beheerorganisatie Geo voert alle activiteiten uit voor het bijhouden van de BGT en Informatie Model Geo (IMGeo) en het tekenwerk van de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG). De gemeente Delfzijl is aangewezen als locatie voor het oprichten van de beheerorganisatie Geo net als voor het huidige beheer op de BAG. De organisatie wordt ondergebracht op basis van een dienstverleningsovereenkomst. Op dit moment loopt het traject van medezeggenschap. De verwachting is dat de Beheerorganisatie binnenkort formeel kan starten..

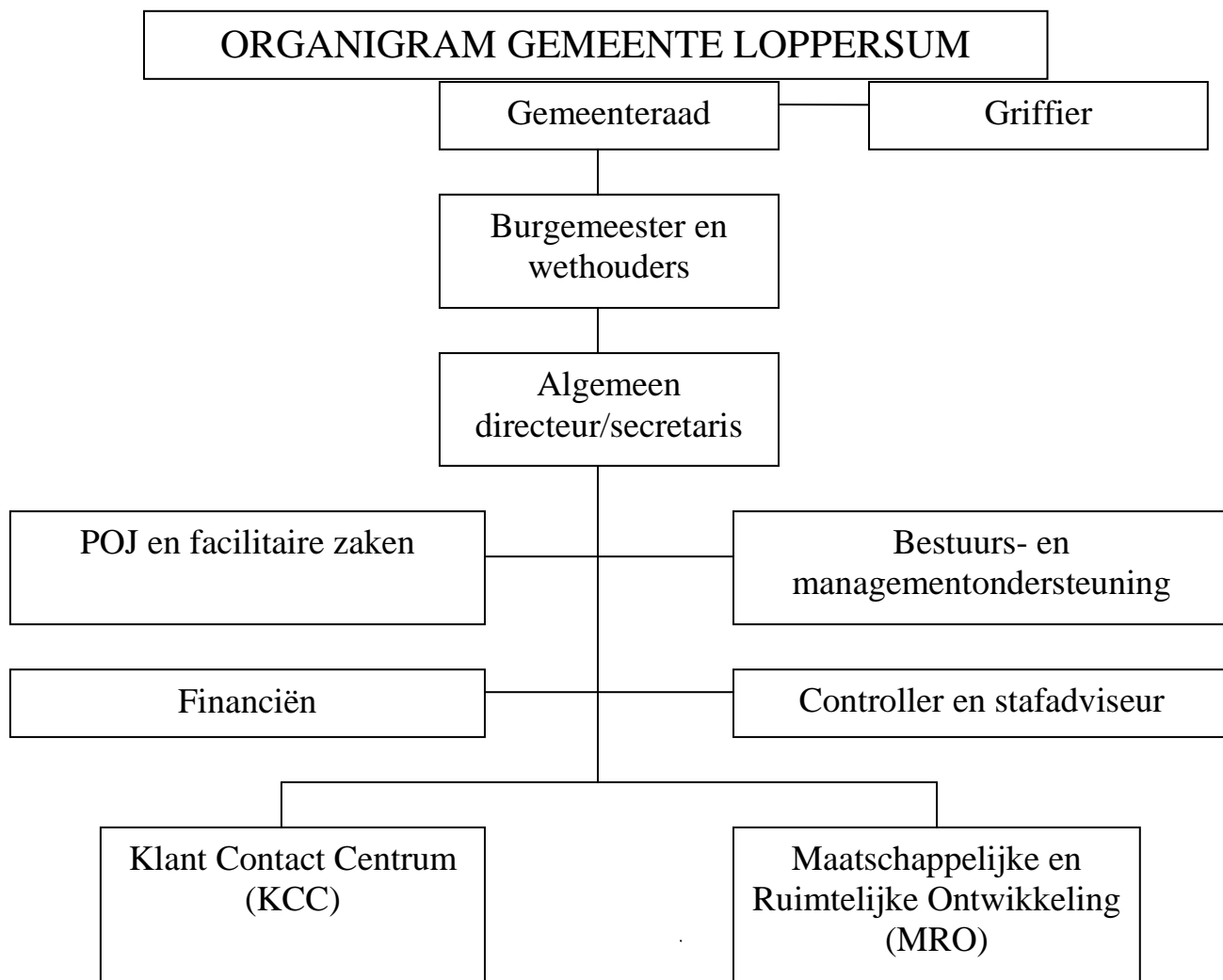
Organisatie Loppersum

Ook in 2015 hebben wij onze aandacht gericht op onze eigen organisatie. Wij hebben geïnvesteerd in de verdere ontwikkeling van onze organisatie. Een verdere verbetering van de bedrijfsvoering, het initiëren van maatregelen om de kwaliteit van de organisatie op peil te brengen en op peil te houden vragen onze bijzondere aandacht voor de komende jaren. Wij spelen in op de veranderende rol van onze organisatie, meer regisseren en faciliteren. Wij passen ons instrumentarium hierop aan. Wij zijn erin geslaagd om op bepaalde posities jongeren aan te trekken.

Organisatiestructuur

In de organisatiestructuur zijn in 2015 geen wijzigingen aangebracht. Het management bestaat uit een Algemeen Directeur/ gemeentesecretaris, een drietal afdelingshoofden, de controller en de management adviseur.

Het organigram ziet er als volgt uit:

Personeel

De formatieomvang ziet er per 31 december 2015 als volgt uit:

Afdeling/ functie	Aantal medew.	Aantal fte
Griffier	1	0,67
Directeur		
Gemeentesecretaris/ algemeen directeur	1	1,00
Staf:	5	3,83
Financiën	5	4,22
POJ	7	6,20
Facilitair	7	6,00
MRO	23	19,56
BOR buiten	11	10,89
KCC	15	12,06
OOR	1	0,9
Sociaal Domein	6	5,20
Totaal	82	70,53
Overig:		
Klokkenluider	1	
Brugwachter	1	0,15
Ambt. Burg. Stand	5	
Boventallig	4	3,00

Kwaliteitsverbetering gemeentelijke organisatie

Er wordt zowel bestuurlijk als ambtelijk hard gewerkt om de financiële situatie van de gemeente Loppersum te verbeteren. Wij hebben initiatieven opgestart om de gemeentelijke organisatie op onderdelen een kwaliteitsimpuls te geven. Daarnaast vraagt een organisatie die alle gemeentelijke taken wil en moet uitvoeren permanent onderhoud. O.a. ter wille van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. Periodiek worden onderzoeken uitgezet met betrekking tot de klanttevredenheid van de burgers.

Wij blijven werken aan een verdere verbetering van ons planning en control instrumentarium en een bij de omvang van de organisatie passende HRM- instrumenten. Wij zullen doorlopend verdere verbeteringen doorvoeren.

Betaalgedrag gemeenten

Naar aanleiding van publicaties in de media aangaande het betaalgedrag van gemeenten hebben we uw raad geïnformeerd over het betaalgedrag van de gemeente Loppersum. Wij hebben u toegezegd om uw raad bij de jaarrekening 2015 te rapporteren over de actuele betaaltermijnen van onze gemeente.

De betaaltermijnen van de facturen is in 2015 verder verbeterd. In het 4^e kwartaal is 93% van de facturen binnen 30 dagen betaald. In 2016 blijven we de betaaltermijn van de facturen volgen en waar mogelijk verbeteren.

Betaaltermijn Crediteuren	geheel 2014	1e hj 2015	3e kw 2015	4e kw 2015	geheel 2015
0-20 dagen	73	72	82	81	77
21-30 dagen	86	86	90	93	89
31-40 dagen	92	93	94	96	94
41-50 dagen	96	97	96	98	97
> 50 dagen	100	100	100	100	100

Vennootschapsbelasting (VPB)

Met ingang van 2016 worden gemeenten vennootschapsbelastingplichtig. Uitgangspunt van het wetsvoorstel is dat publiekrechtelijke rechtspersonen VPB plichtig worden als ze een onderneming drijven. Op basis van een eerste scan gaan we er vanuit dat de financiële effecten gering zullen zijn, en dat zij alleen wellicht betrekking hebben op winstgevende grondexploitaties. Ten aanzien van dit aspect vinden er nog gesprekken plaats tussen VNG en Belastingdienst. Begin november wordt hierover meer duidelijkheid verwacht. Hoewel de financiële effecten beperkt zullen zijn moeten er wel de nodige formaliteiten administratief worden vastgelegd en bijgehouden. Dit legt een extra beslag op de personele capaciteit. Invoering van de vpb-plicht betekent het doen van een fiscale aangifte begin 2017.

Archief- en informatiebeheer

Per 1 oktober 2012 is de Wet Revitalisering Generiek Toezicht (RGT) van kracht geworden. Het specifieke toezicht door de provinciale archiefinspecteur is vervangen door generiek toezicht op de gemeentelijke archiefketen op basis van de gemeentewet. De informatiehuishouding is eind 2013 getoetst aan het model archiefkader van de VNG door middel van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). Uit de toetsing zijn een aantal verbeterpunten naar voren gekomen waarop actie dient te worden ondernomen. Diverse actiepunten zijn tot uitvoering gebracht. In 2016 wordt een verdere kwaliteitsslag m.b.t. informatiehuishouding gemaakt.

3.6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Loppersum heeft bestuurlijke en financiële belangen in zeventien verbonden partijen. De verbonden partijen voeren beleidsmatige taken uit voor de gemeente. Om deze reden is het van belang de ontwikkelingen weer te geven in deze paragraaf verbonden partijen. Deze paragraaf geeft inzicht in het openbaar belang dat door de verbonden partijen behartigd wordt en de ontwikkelingen die zich voordoen.

Doelstelling

In de "Nota Verbonden Partijen" is het uitgangspunt geformuleerd dat de gemeente Loppersum beleidsdoelen laat uitvoeren door verbonden partijen, als dat een meerwaarde heeft voor het publieke belang. Elke verbonden partij draagt direct of indirect bij aan de beleidsdoelen van de gemeente. In de Nota wordt ingegaan op de visie en de beleidsuitgangspunten ten aanzien van verbonden partijen en het toezicht op verbonden partijen.

Ontwikkelingen

Het beleid met betrekking tot de verbonden partijen is grotendeels ongewijzigd voortgezet. Er zijn echter een aantal beleidswijzigingen/ontwikkelingen ten aanzien van het jaar 2015 te noemen:

Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen

Per 1 januari 2014 is de gemeentelijke brandweezorg, conform wettelijke eisen, geregionaliseerd en maakt deze deel uit van de Veiligheidsregio Groningen. De Veiligheids- en gezondheidsregio is in twee Gemeenschappelijke Regelingen opgeknipt: de GR Veiligheidsregio Groningen en de GR Publieke Gezondheid en Zorg (PG en Z).

Eind 2014 werden wij geconfronteerd met de gevolgen van het vereveningsfonds dat is ingesteld om de loonkosten van gemeentelijk personeel dat in dienst komt van de Veiligheidsregio onderling te verrekenen. Onze gemeente moest hiervoor een bijdrage van € 46.662 leveren. Wij hebben hiertegen (met succes) bezwaar aangetekend.

De verdeelsleutel bij de deelnemersbijdrage aan de Veiligheidsregio zal in de komende jaren veranderen. Voor onze gemeente betekent dat een afname van de bijdrage aan deze regeling.

In 2015 is gewerkt aan een regeling over de overname van de gebouwen van de brandweer door de Veiligheidsregio. In 2016 zal deze overname worden gerealiseerd.

Sinds 1 januari 2015 is het nieuwe jeugdstelsel in werking gegaan en valt de gehele jeugdhulp en jeugdzorg onder verantwoordelijkheid van de gemeente. De 23 Groninger gemeenten hebben de keuze gemaakt om de jeugdhulp en jeugdzorg de komende drie jaar gezamenlijk in te kopen via de speciaal daarvoor in het leven geroepen Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG). De RIGG valt onder verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur (DB) van de GR PG&Z.

Ivak

Vanwege de teruglopende resultaten is in 2015 besloten om de amateurkunst op een andere wijze te gaan organiseren. Het bestuur van het IVAK heeft een plan van aanpak vastgesteld dat leidt tot opheffing en liquidatie van de gemeenschappelijke regeling. De raden van de deelnemende gemeenten hebben met dit plan van aanpak ingestemd. De opheffing van de gemeenschappelijke regeling krijgt per 1 september 2016 zijn beslag.

Werkvoorzieningschap Fivelingo en ISD

Met ingang van 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Vanaf dat moment zijn gemeenten verantwoordelijk voor een grotere groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

In de afgelopen periode hebben de colleges zich gebogen over de uitvoering van de Participatiewet en de rol van ISD daarbinnen. Zij zijn tot de conclusie gekomen dat één uitvoeringsorganisatie beter in staat is de Participatiewet uit te voeren, dan twee afzonderlijke organisaties. Een grotere organisatie heeft in de regel meer slagkracht, is minder kwetsbaar en kan een betere dienstverlening bieden aan werkzoekenden en werkgevers. Zij hebben besloten om de ISD Noordoost en Fivelingo om te vormen tot één uitvoeringsorganisatie voor de Participatiewet (inclusief sociale werkvoorziening).

De omvorming van beide organisaties tot één uitvoeringsorganisatie verloopt in fasen. De kwartiermakersfase is in 2015 afgerond. In december hebben de raden besloten om in te stemmen met het vervolg van het traject: de liquidatie van de GR ISD Noordoost en de wijziging van de GR Fivelingo in Werkplein Fivelingo. Deze verloopt in een aantal stappen en wordt naar verwachting in de zomer van 2016 afgerond.

VKB

Door de gevolgen van de economische crisis raken meer mensen in financiële problemen en veranderen aard en omvang van de schulden. Schuldhelpverlening wordt hierdoor complexer, terwijl de uitvoering vaak beter kan en gemeenten de komende jaren over minder middelen beschikken. Ook in 2015 is het aantal hulpvragen enigszins toegenomen. De verdere toename van het aantal hulpvragen drukt op de begroting van de VKB. Daarnaast kampt de organisatie met problemen in de bedrijfsvoering. Dit heeft geleid tot bijstelling van de begroting. Bovendien zijn er keuzes gemaakt in de dienstverlening door onder andere een cliëntenstop in te voeren op het onderdeel beschermingsbewind.

Enexis Holding NV

De aandelen Essent zijn in 2009 aan RWE verkocht. Na deze verkoop bleven de aandelen Enexis Holding NV en Attero NV in handen van de voormalige aandeelhouders Essent.

De aandelen van Attero zijn in 2014 verkocht en geleverd aan Waterland Private Equity Investments. De gemeente is nu nog aandeelhouder van Enexis Holding N.V.

Daarnaast bezitten we nog de volgende SPV's (Special Purpose Vehicles):

- Verkoop Vennootschap B.V.
- Vordering op Enexis B.V.
- CBL Vennootschap B.V.
- CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)
- Publiek belang Elektriciteitsproductie B.V.

Naar verwachting worden de vennootschappen CBL vennootschap B.V. en Verkoop Vennootschap B.V. begin 2016 geliquideerd en valt een positief liquidatiesaldo vrij aan de aandeelhouders. Door de gedeeltelijke vrijval van de Escrow regeling van de Verkoop Vennootschap is eind 2015 een bedrag van 310 duizend euro ontvangen waardoor de voorziening voor dat deel kon vrijvallen. Daarnaast wordt de 3^e trache van de vordering op Enexis uiterlijk op 30 september 2016 afgelost. Voor Loppersum gaat het om een bedrag van 475 duizend euro.

Centrumregeling beschermd wonen Groningen

Door de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) hebben de gemeenten in 2015 nieuwe taken gekregen. Een aantal van deze taken vallen onder de constructie van een centrumgemeente. Bij beschermd wonen en de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang is dit ook het geval. Het Rijk kent financiële middelen voor de regio toe aan de gemeente Groningen als centrumgemeente. Door het toekennen van deze middelen wordt de samenwerking in de regio als het ware door het Rijk opgelegd. De gemeente Loppersum, en de andere Groningse gemeenten zijn per 1 januari 2015, op grond van de Wgr, een centrumregeling met elkaar aangegaan. Onder de centrumregeling vallen de taken: beschermd wonen, inloop GGZ en begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. De regeling is eerst voor de duur van één jaar. In de regeling zijn de afspraken vastgelegd over de op te dragen taken, de organisatie van de dienstverlening, financiering en de wijze van overleg. Daarnaast zijn er een aantal juridisch technische artikelen opgenomen zoals mandaat en volmacht, wijziging en beëindiging van de regeling en de omgang met onverhoopte geschillen. Op deze manier worden in een overeenkomst met alle gemeenten de nodige formele zaken omtrent de samenwerking geregeld.

In 2015 is er een meerjarenprogramma beschermd wonen vastgesteld. Dit programma; "Van Beschermd wonen naar begeleiding op maat", beschrijft de visie en de realisatie van de transformatie beschermd wonen voor de komende vier jaar (2015-2019). Kern van deze opgave is om inwoners in de 23 Groninger gemeenten die te maken hebben met een psychiatrische of psychosociale achtergrond en onvoldoende op eigen kracht kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven, van een passend ondersteuningsaanbod te voorzien. Maximale zelfredzaamheid, participatie en een vertrouwde woonomgeving zijn hierbij uitgangspunt. Daarnaast is er gestart met het maken van uitvoeringsprogramma's. Daarnaast is ook de centrumregeling geëvalueerd. Deze evaluatie heeft opgeleverd dat de regeling in 2016 wordt voortgezet (voor onbepaalde tijd).

Stichting Marenland

Begin 2016 heeft de gemeenteraad van Loppersum besloten om stichting Marenland het toezicht te laten organiseren conform het Raad van Toezicht model. Hiermee wordt voldaan aan de huidige wet- en regelgeving. Met dit besluit is ook het Overleg- en Toezichtorgaan Marenland opgeheven. Marenland en de gemeenten hebben de wens uitgesproken om toch een overleg- en toezichtfunctie tussen de gemeenten en Stichting Marenland te houden. Hiervoor wordt een bestuursafpraak gemaakt. Dit orgaan zal ter kennisgeving o.a. de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening van de Stichting Marenland behandelen.

Molenstichting Fivelingo/Hunsingo

De Stichting Fivelingo heeft thans de volgende molens in eigendom:

- Molen De Hoop te Middelstum
- De voormalige poldermolen de Kloostermolen te Garrelsweer
- Koren- en pelmolen De Leeuw te Zeerijp
- Poldermolen Meervogel te Garrelsweer
- Poldermolen de Olinger Koloniemolen te Laskwerd/Appingedam
- Koren- en pelmolen De Stormvogel te Loppersum

De Stichting Hunsingo, die in het waterschapshuis van het waterschap Noorderzijlvest zetelt, heeft de volgende molens in eigendom:

- Poldermolen Koningslaagte tussen Adorp en Zuidwolde
- Poldermolen 't Witte Lam tussen de stad Groningen en Zuidwolde
- Poldermolen de Krimstermolen ten noorden van Zuidwolde
- Poldermolen de Noordermolen bij Noorddijk
- Poldermolen de Langelandstermolen bij Garmerwolde
- Poldermolen De Zilvermeeuw bij Onderdendam
- Poldermolen De Palen ten zuiden van Westervijtwerd
- Korenmolen de Wilhelmina in Noorderhoogebrug

In 2015 is gewerkt aan een fusie tussen een aantal Groninger molenstichtingen. Er is een molenstichting gevormd waarin de Groninger poldermolens zijn ondergebracht. Hieronder vallen twee molens die in de gemeente Loppersum staan, te weten Meervogel te Garrelsweer en de Palen te Westervijtwerd.

Als gevolg van de fusie heeft molenstichting Fivelingo (conform de statuten) drie korenmolens ter overname aangeboden aan de gemeente Loppersum. Medio 2015 is overeenstemming bereikt over de overdracht van drie molen in de gemeente Loppersum aan Stichting Het Groninger Landschap: de Stormvogel te Loppersum, de Hoop te Middelstum en de Leeuw te Zeerijp. Het traject is begin 2016 definitief afgerond. Met de afronding van het fusietraject en het overdragen van de drie molens heeft de gemeente Loppersum geen taken meer uit te voeren inzake het in stand houden van molens. Met ingang van 1 januari 2016 zal dit thema dan ook geen onderdeel meer uitmaken van gemeentelijke begroting en/of rekening.

Overzicht verbonden partijen

Sommige cijfers zijn nmb (nog niet bekend) omdat er bij het opmaken van deze jaarstukken nog geen gegevens ontvangen zijn.

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio
vestigingsplaats	Groningen
Openbaar/publiek belang	Een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van de brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en crisisbeheersing onder één regionale en bestuurlijke regie. Multidisciplinaire samenwerking om rampen en crises te bestrijden.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in het AB (burgemeester A. Rodenboog).
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De bijdrage in 2015 is € 542.784
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 2.723.000 Eind 2015: € 4.284.000
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 5.000.000 Eind 2015 : € 5.000.000
Solvabiliteit	86%
Financieel resultaat	2015: € 807.000 (betreft voorlopig resultaat voor goedkeuring accountant)

Naam	Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg
vestigingsplaats	Groningen
Openbaar/publiek belang	Een efficiënte en effectieve integrale uitvoering van de taken op het gebied van publieke gezondheid met als doel bij te dragen aan de verlening van de gezonde levensverwachting en de verkleining van gezondheidsverschillen.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in het AB (wethouder B. Schollema).
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Bijdrage over 2015 is € 1.819.000
Eigen vermogen	Begin 2015 : €1.516.000 Eind 2015: €2.215.000
Vreemd vermogen	Begin 2015 : €1.912.000 Eind 2015 : €11.931.000
Solvabiliteit	18,5%
Financieel resultaat	2015: € 699.000

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling IVAK
vestigingsplaats	Delfzijl
Openbaar/publiek belang	Bevordering van de kunstzinnige vorming binnen de deelnemende gemeenten
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in het AB (wethouder R. Slager) en het DB (raadslid A. Bos-van der Meer).
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Bijdrage over 2015 is € 132.652,-
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 58.482 Eind 2015: € 63.000
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 2.505.416,- Eind 2015 : € 2.292.026,-
Solvabiliteit	3%
Financieel resultaat	2015: € 63.000,-.

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Volkskredietbank Noord-Oost Groningen
vestigingsplaats	Appingedam
Openbaar/publiek belang	Hulpverlening bij het herstellen van het geldelijke evenwicht in het budget van hen die in financiële moeilijkheden verkeren of dreigen te geraken. Daarnaast voorziet de VKB op zakelijk en sociaal verantwoorde wijze in de behoefte aan volkskrediet.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd door wethouder B. Schollema in het AB. Drie leden uit het AB vormen het DB (geen vertegenwoordiger vanuit Loppersum)
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De bijdrage over 2015 is € 161.896,-
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 0,00 Eind 2015: € 0,00
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 6.245.261 Eind 2015 : € 6.082.996
Solvabiliteit	nb
Financieel resultaat	2015 € 0

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Fivelingo
vestigingsplaats	Appingedam
Openbaar/publiek belang	Fivelingo brengt mensen met een indicatie voor de sociale werkvoorziening, of die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt terug in het arbeidsproces, binnen of buiten het werkvoorzieningsschap. Het doel is het scheppen van aangepaste werkgelegenheid voor personen die vanwege lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn.

Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd door wethouder B. Schollema in het AB en DB en de heer E.R. Swaagman (raadslid) in het AB.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Bijdrage over 2015 is € 2.237.747
Eigen vermogen	Begin 2014 : € 2.052.000 Eind 2014 € 1.420.000 Cijfers 2015 zijn nog niet bekend
Vreemd vermogen	Begin 2014 : € 10.798.000 Eind 2014 : € 10.380.000 Cijfers 2015 zijn nog niet bekend
Solvabiliteit	
Financieel resultaat	2014 : € - 14.000 2015 : Nog niet bekend.

Naam en rechtsvorm	Afvalbeheer Noord-Groningen BV
vestigingsplaats	Statutair gevestigd te Leeuwarden en uitvoering te Usquert.
Openbaar/publiek belang	De doelmatige en uit het oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van verwijdering van afvalstoffen overeenkomstig het bij of krachtens de Afvalstoffenwet bepaalde.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Afvalbeheer Noord-Groningen B.V. (ANG B.V.) is opgericht vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerkingsbedrijf Noord-Groningen (G.R. VVWNG) als samenwerkingsverband waarin enerzijds de gemeenten De Marne, Eemsmond, Loppersum en Winsum en anderzijds Afvalsturing Friesland N.V. voor elk 50% aandeelhouder zijn. De bestuurlijke inrichting van VVWNG is in 2015 aangepast aan de veranderingen uit de WGR. Het algemeen bestuur bestaat uit 8 personen waaruit het dagelijks bestuur is gekozen. De raad van elk van de vier deelnemende gemeenten benoemt twee leden voor het algemeen bestuur met een plaatsvervangend lid. Het college van burgemeester en wethouders van Loppersum wordt vertegenwoordigd door wethouder B. Schollema (plv is wethouder P. Prins). De raad van de gemeente Loppersum wordt vertegenwoordigd door dhr. B.J. Huizing (plv is dhr. B.H. Prins). Namens de G.R. VVWNG is de Voorzitter stemgerechtigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de ANG B.V.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De gemeentelijke bijdrage in 2015 bedraagt 632 duizend euro
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 574.000 Eind 2015: nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 420.000 Eind 2015 : nnb
Solvabiliteit	137%
Financieel resultaat	2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Gemcc
vestigingsplaats	Appingedam
Openbaar/publiek belang	Het faciliteren van de technische ICT-infrastructuur, de levering van desktop functionaliteit afgeleverd op de backbone van de deelnemende gemeenten en het in stand houden van een tweedelijns helpdeskfunctie.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Er is een regiegroep opgericht waarin burgemeester Rodenboog zitting heeft.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De bijdrage over 2015 is € 256.815,19
Eigen vermogen	Begin 2015 : nnb Eind 2015: nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : nnb Eind 2015 : nnb
Solvabiliteit	nvt
Financieel resultaat	2014: € 66.637,- 2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Intergemeentelijke sociale dienst (ISD) Noord-Oost
vestigingsplaats	Delfzijl
Openbaar/publiek belang	De ISD Noord-Oost voert sinds 2006 de Wet werk en bijstand (Wwb). De organisatie heeft als doel om burgers, die dat niet zelfstandig kunnen, effectief te ondersteunen bij het vinden van werk, het bieden van inkomen en het vinden van activiteiten die bijdragen aan het deelnemen aan de samenleving.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in AB (raadsleden A.A.G. Elderman-Star en dhr. E.R.Swaagman en wethouder B. Schollema) en middels wethouder Schollema in het AB.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De bijdrage over 2015 is € 4.422.535
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 641.817 Eind 2015: € 1.266.530
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 0 Eind 2015 : € 0
Solvabiliteit	0%
Financieel resultaat	2015: € 624.713

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie DEAL-gemeenten
vestigingsplaats	Delfzijl
Openbaar/publiek belang	Uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Doel is het optimaliseren van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening, het beperken van de kwetsbaarheid en het beperken van de kosten met betrekking tot de uitvoering van voornoemde gemeentelijke taken.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in het AB door wethouder P. Prins en wethouder B. Schollema en in het DB door wethouder P. Prins.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De bijdrage over 2015 bedraagt € 609.869
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 348.192 Eind 2015: € 1.310.827
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 669.588 Eind 2015 : € 473.693
Solvabiliteit	277%
Financieel resultaat	2015: € 979.235 (obv voorlopige cijfers zonder accountantscontrole)

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groningen
vestigingsplaats	Veendam
Openbaar/publiek belang	Uitvoering van VTH-taken op het gebied van fysieke leefomgeving en het sturen en coördineren van de uitvoering van VTH-BRZO taken in Noord-Nederland.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in het AB door wethouder P. Prins.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Bijdrage over 2015 bedraagt € 77.988
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 2.293.000 Eind 2015: nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 3.673.000 Eind 2015 : nnb
Solvabiliteit	62%
Financieel resultaat	2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling centrumregeling beschermd wonen Groningen
vestigingsplaats	Groningen
Openbaar/publiek belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan met als doel de taken en bevoegdheden van de regiogemeenten vanuit de Wmo op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang en vrouwenopvang door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente. Hierdoor wordt het behalen van schaalvoordelen, het stimuleren van de samenwerking tussen de deelnemers, de beheersing van de middelen en eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening van risico's geregeld.

Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	De door het Rijk gestuurde centrumconstructie wordt juridisch vormgegeven in een 'lichte' publiekrechtelijke gemeenschappelijke regeling, te weten een centrumregeling als bedoeld in artikel 8, vierde lid van de Wgr. Kort gezegd komt dit neer op het vastleggen van samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten in de regio Groningen en het aanwijzen van een centrumgemeente met een mandaat voor specifieke taken. Deze taken worden nader gespecificeerd in een dienstverleningshandvest. Deze 'lichte' centrumregeling is een gemeenschappelijke regeling zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie. Wijzigingen en beleidsontwikkelingen mbt de centrum regeling worden in het ambtelijk OOGO voorgesproken en in het bestuurlijk OOGO OGGZ besproken. De DAL gemeentes worden hierin respectievelijk vertegenwoordigd door een ambtenaar van Delfzijl en Wethouder Joostens van Delfzijl.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	De gemeente Groningen ontvangt centrumgemeentegelden (geoordeelde middelen voor Beschermd wonen en Opvang) als onderdeel van de Integratie uitkering Sociaal Domein. Het budget is niet onderverdeeld naar de deelnemende gemeenten. Het financieel belang van de gemeente Loppersum is derhalve niet afzonderlijk gespecificeerd.
Eigen vermogen	Begin 2015 : NVT Eind 2015 NVT De gemeenschappelijke regeling beschikt niet over eigen vermogen. De beschikbare middelen bestaan uit de centrumgemeentegelden.
Vreemd vermogen	Begin 2015 : NVT Eind 2015 : NVT De gemeenschappelijke regeling beschikt niet over vreemd vermogen. De beschikbare middelen bestaan uit de centrumgemeentegelden
Solvabiliteit	
Financieel resultaat	2015: Met betrekking tot de bestemming van het financieel resultaat zijn verschillende opties mogelijk. Deze opties worden in 2016 nader onderzocht door de centrumgemeente Groningen. Vervolgens zal het Bestuurlijk OOGO op basis van een advies naar aanleiding van dit onderzoek een besluit nemen over de verwerking van het financieel resultaat. Dit financiële resultaat kan vanwege de planning van de SVB naar verwachting pas definitief worden vastgesteld in juli 2016.

Naam en rechtsvorm	Vereniging Groninger Gemeenten
vestigingsplaats	Ten Boer
Openbaar/publiek belang	Het vergroten van de individuele bestuurskracht van de gemeenten, door meer en beter samen te werken met elkaar.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd door burgemeester A. Rodenboog.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Contributie 2015 € 7.490,-
Eigen vermogen	Begin 2015 : nnb Eind 2015: nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : nnb Eind 2015 : nnb
Solvabiliteit	
Financieel resultaat	2015: nnb 2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Stichting Marenland
vestigingsplaats	Loppersum
Openbaar/publiek belang	Het in stand houden van openbare basisscholen en het optimaliseren van het onderwijskundig beleid en het personeelsbeleid.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in het Overleg- en Toezichtorgaan Marenland door wethouder B. Schollema. Dit orgaan beoordeelt o.a. de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening van de Stichting.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Er wordt geen bijdrage oid verstrekt.
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 13.597.185 Eind 2015: € nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 4.504.617 Eind 2015 : € nnb
Solvabiliteit	nnb
Financieel resultaat	2014 : € 91.838 2015 : nnb

Naam en rechtsvorm	Molenstichting Fivelingo/Hunsingo
vestigingsplaats	
Openbaar/publiek belang	Het bevorderen en de instandhouding van molens speciaal in het gebied Fivelingo/Hunsingo en eventueel daarbuiten en voorts om deze molens zo mogelijk in werkende staat te houden.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd door wethouder P. Prins (Fivelingo) en raadslid A. Laning (Fivelingo en Hunsingo) in het bestuur.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Verstreekte subsidie 2015 : € 14.289 (subsidie is verstrekt voor drie korenmolens binnen de gemeente Loppersum die in eigendom zijn van Fivelingo)
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 53.338 Eind 2015: nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 285.558 Eind 2015 : nnb
Solvabiliteit	25%
Financieel resultaat	2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Bank Nederlandse Gemeenten NV
vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar/publiek belang	Bankier ten dienst van overheden. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is aandeelhouder maar heeft geen afvaardiging in het bestuur.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Loppersum heeft 24.102 aandelen
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 3.425.000.000 Eind 2015: € nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 124.302.000.000 Eind 2015 : nnb
Solvabiliteit	
Financieel resultaat	2014: € 767.000.000 2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Waterbedrijf Groningen NV
vestigingsplaats	Groningen
Openbaar/publiek belang	Voorziening van het verzorgingsgebied met drinkwater en water voor andere doeleinden.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door burgemeester A. Rodenboog.
Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Loppersum heeft 6 aandelen van de 277 in de NV
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 60.430.000 Eind 2015: € nnb
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 160.509.000 Eind 2015 : € nnb
Solvabiliteit	nnb
Financieel resultaat	2014: € 2.800.000 2015: nnb

Naam en rechtsvorm	Enexis Holding NV
vestigingsplaats	Den Bosch
Openbaar/publiek belang	Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water.
Bestuurlijk belang (invloed op besluitvorming verbonden partij)	Loppersum is vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door burgemeester A. Rodenboog.

Financieel belang (middelen ter beschikking gesteld door gemeente, zoals: subsidie, gemeentelijke bijdrage of koop van aandelen)	Loppersum heeft 142.116 aandelen
Eigen vermogen	Begin 2015 : € 3.370.100.000 Eind 2015 : € 3.516.700.000
Vreemd vermogen	Begin 2015 : € 2.894.800.000 Eind 2015 : € 2.900.300.000
Solvabiliteit	116%
Financieel resultaat	2015: € 265.500.000

3.7 Grondbeleid

Inleiding

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's op het gebied van ruimtelijke ordening, verkeer en openbare ruimte, sport en recreatie. Het grondbeleid heeft daarnaast een grote financiële consequentie. De grondexploitatie (inclusief de resultaten hieruit) is een onderdeel van de totale exploitatie van de gemeente. Gelet op de risico's in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, is een afzonderlijke paragraaf grondbeleid opgenomen in de begroting.

Algemeen

De huidige Nota Grondbeleid is in 2014 vastgesteld en heeft een looptijd tot en met 2018. Ondanks de looptijd van de Nota Grondbeleid blijft de jaarlijkse evaluatie van het grondbeleid wel bestaan: jaarlijks wordt de evaluatie aan de raad aangeboden. In 2015 is overeenkomstig de Nota Grondbeleid worden gehandeld.

In 2014 heeft de raad de beleidsnotitie 'Snippergrond' vastgesteld en heeft een looptijd tot en met 2018. In 2015 is de actieve verkoop van percelen snippergrond gestart: er is een project opgezet, waarvoor een projectmedewerker is ingehuurd. Gezien de omvang van het project zal ook in 2016 worden gewerkt aan het project. Het actief verkopen van snippergrond heeft tot substantiële verkoopresultaten geleid: bruto (exclusief projectkosten) is een verkoopopbrengst ad € 50.000,- gerealiseerd.

Ruimtelijke ontwikkelingen

De gemeente Loppersum werkt aan een aantal ruimtelijke ontwikkelingen. Onderstaand een overzicht van het verloop tot nu toe, en een beschrijving van de activiteiten die uitgevoerd zijn in 2015.

Loppersum – Over de Wijmers

De kavelverkoop voor dit uitbreidingsplan is in december 2009 gestart, met een eerste uitgiftemoment medio februari 2010. In het voorjaar van 2010 is de locatie bouwrijp gemaakt, vervolgens zijn de bouwactiviteiten gestart. In 2011 zijn de eerste woningen opgeleverd. In 2015 is de definitieve ontsluiting van het plangebied gerealiseerd en in gebruik genomen. Tevens is het aanbesteden van het woonrijp maken van een deel van het plangebied in 2015 afgerond. De voorbereiding van de verkoop van kavels in fase 1B (5 kavels) is ook gestart in 2015. Verkoopresultaten zijn er niet gerealiseerd in 2015, maar wel is de verkoop van ca. 2.200 m² bouwgrond nagenoeg afgerond. Het betreft grond waarop rijwoningen worden gebouwd, die de eerste jaren worden ingezet als tijdelijke woning voor inwoners wiens huis bouwkundig versterkt moet worden.

Middelstum – Zuidrand

De kavelverkoop voor dit uitbreidingsplan is in december 2009 gestart, met een eerste uitgiftemoment medio februari 2010. In het voorjaar van 2010 is de locatie bouwrijp gemaakt. In 2011 zijn de bouwactiviteiten gestart. In 2011 zijn de eerste woningen opgeleverd, en wordt het plangebied bewoond. In totaal zijn 17 vrije kavels in de markt gezet, waarvan vijf zijn verkocht. In 2015 zijn twee kavels overgedragen en is één kavel in optie gegeven. In 2016 zal hierover een besluit worden genomen. Dit geldt ook voor het ontwikkelrecht van een aannemer, die werkt aan de ontwikkeling van geschakelde woningen, tot maximaal vijf onder één kap. In 2015 is ook gewerkt aan het gedeeltelijk woonrijp maken van het plangebied.

Loppersum – Centrumplan

In de kern Loppersum wordt een Centrumplan gerealiseerd, zodat de winkelvoorzieningen in Loppersum toekomstwaarde hebben. Dit geeft ook aantrekkingskracht voor omliggende dorpen. In 2015 is de nieuwe supermarkt in gebruik genomen. Ook zijn de werkzaamheden aan het parkeerterrein afgerond. In 2016 zullen ook de omliggende straten opnieuw worden ingericht.

Stedum – Hilmaarweg

In voorgaande jaren heeft woningstichting Wierden en Borgen meerdere woningen gesloopt in het plangebied. In 2014 zijn zes nieuwe huurwoningen opgeleverd en in verhuur genomen. De openbare ruimte rond de woningen is door de gemeente ingericht. De herstructurering is in 2015 afgerond, waarna er afrekening plaats heeft gevonden met de provincie Groningen inzake de ISV-subsidie. In 2015 is één kavel verkocht. De kopers gebruiken de kavel om een garage te bouwen, waarvoor op het huidige perceel geen ruimte is.

Westeremden – Huizingerweg

In het uitbreidingsplan in Westeremden zijn negen van de toegestane veertien woningen gebouwd. Voor het restant wordt zowel projectmatige bouwers als particuliere opdrachtgevers mogelijkheden geboden om een bouwplan te realiseren. In 2015 zijn er geen verkoopresultaten geboekt.

Gerealiseerde kavelverkoop

Loppersum – Over de Wijmers	0 (0x particulier opdrachtgeverschap / 0x projectmatige bouw)
Middelstum – Zuidrand	2 (2x particulier opdrachtgeverschap / 0x projectmatige bouw)
Stedum – Borglanden	1 (1x particulier opdrachtgeverschap / 0x projectmatige bouw)
Westeremden – Huizingerweg	0 (0x particulier opdrachtgeverschap / 0x projectmatige bouw)
Boerdam-Fraamklap – Pompsterweg	0

3.8 Rechtmatigheid

Inleiding

De gemeenteraad heeft het controleprotocol inclusief het normenkader met interne- en externe wet- en regelgeving op 14 december 2015 vastgesteld. Het normenkader is leidend voor de in 2015 uitgevoerde controle op de financiële rechtmatigheid. Bij de controle zijn de verordeningen getoetst die financieel ook het meeste impact hebben.

Het gaat hierbij om de volgende interne- en externe wet- en regelgeving:

- Wet financiering decentrale overheden;
- Bezoldigingsverordening gemeente Loppersum
- EU-aanbestedingsregels
- Afvalstoffenverordening
- Verordening op de heffing en invordering van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- Verordening op de heffing en invordering van een rioolrecht
- Verordening op de heffing en invordering van onroerendezaakbelasting
- Verordening op de heffing en invordering van leges
- Algemene subsidieverordening
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning;
- Sociaal domein

Hierop aanvullend is een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid en/of gemeente Loppersum gedurende het jaar 2015 staatsteun heeft verleend.

Bevindingen per verordening

Per verordening zijn, conform het controleprotocol 2015, de artikelen gecontroleerd die van invloed zijn op het recht, de hoogte en de duur van een bepaalde financiële consequentie die uit een verordening voortvloeit.

Treasurystatuut

De gemeenteraad heeft de Treasurystatuut op 25 maart 2013 vastgesteld, welke de verouderde Treasury statuut van 2001 heeft vervangen. De vernieuwde Treasurystatuut wordt op alle onderdelen nageleefd. In 2015 zijn twee nieuwe onderhandse leningen met Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangegaan. Deze twee leningen zijn aangegaan, omdat het kasgeldlimiet wordt overschreden. Per ultimo 2015 eveneens sprake van een kasgeldlening ad € 2 miljoen. Het kasgeldlimiet, welke benodigd is om de publieke taak van de gemeente uit te voeren. Dit is conform artikel 9 van de vastgestelde Treasurystatuut, waarbij twee onderhandse offertes zijn opgevraagd. In februari 2015 is een geldlening met een rentepercentage van 1,22% overeengekomen. In oktober 2015 is een geldlening met een rentepercentage van 1,635% overeengekomen. Betreffen twee onderhandse leningen met laagste rentepercentage en daarmee conform artikel 9. Er zijn geen afwijkingen van de verordening geconstateerd die leiden tot financiële rechtmatigheidsfouten.

Bezoldiging

De controle op rechtmatigheid van de bezoldiging van gemeente Loppersum is met behulp van de toetsingskaders, zoals deze in het normenkader zijn vastgesteld, uitgevoerd. De toetsingskaders bestaan uit CAR/UWO, regeling tegemoetkoming reiskosten woon-werkverkeer, spaarloonregeling en de bezoldigingsverordening zelf. Hierbij zijn geen afwijkingen van de verordeningen geconstateerd die leiden tot onrechtmatigheden.

Europese aanbestedingen

De controle op de rechtmatigheid van de naleving van de EU-aanbestedingsregels is uitgevoerd, rekening houdend met de drempelbedragen van de Europese aanbesteding welke voor 2014 en 2015 gelden. Drempelbedragen voor diensten en leveringen zijn € 207.000 en voor werken € 5.186.000. Hierbij is per crediteur de verplichting in het boekjaar beoordeeld, rekeninghouden met een verplichting van € 50.000 op jaarbasis. Hierbij zijn geen afwijkingen van de EU-aanbestedingsregels geconstateerd die leiden tot financiële rechtmatigheidsfouten. Waar dat volgens de regels moest, is Europees aanbesteed. Een contractenregister waarmee wordt bewaakt dat nieuwe aanbestedingen tijdig in gang worden gezet is door de gemeente (nog) niet ingericht. Gemeente Loppersum zal deze gedurende het jaar 2016 implementeren.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten/rioolrechten/onroerendezaakbelastingen

Met ingang van 2012 is de inning van de lokale heffingen uitbesteed aan de gemeente Groningen. Door de accountant van de gemeente Groningen, zijn deze heffingen specifiek beoordeeld voor de gemeente Loppersum. Door Ernst & Young is een Assurance rapport uitgebracht waarin de werkzaamheden en bevindingen nader zijn toegelicht. De uitkomsten van de controle van de accountant van de gemeente Groningen zijn door onze accountant Deloitte Accountants B.V. beoordeeld. Er zijn geen fouten of onzekerheden geconstateerd in het kader van de rechtmatigheid van de belastingopbrengsten, zoals opgenomen in de belastingverordeningen van de gemeente Loppersum. De belastingopbrengsten van gemeente Loppersum zijn juist, volledig en rechtmatig verantwoord.

Verordening WMO

Bij de controle van WMO oud zijn geen financiële onrechtmatigheden geconstateerd. Toekenningen wordt op beschikking uitgedrukt in uren en minuten. Echter verordening schrijft gebruik van decimalen voor. Het gebruik van uren en minuten is echter een bewuste keuze en leidt niet tot onjuiste interpretaties. De WMO voorzieningen oud voldoen aan de verordening Wet Maatschappelijk Ondersteuning. Voor WMO nieuw wordt verwezen naar de alinea inzake sociaal domein.

Subsidieverordening

Evenals in voorgaande jaren is geconstateerd dat administratieve bepalingen niet bewaakt en nageleefd worden. Voorbeelden hiervan zijn:

- In vrijwel alle gevallen worden subsidies niet binnen 6 weken beschikt of vastgesteld door het College. (m.u.v. subsidies kleiner dan € 2.000, welke direct bij de toekenning ook definitief worden vastgesteld);
- Een subsidie aanvraag dient voor 1 juni te hebben plaatsgevonden, hier wordt veelal niet aan voldaan.
- In alle gevallen is de aanvraag tot vaststelling van de subsidie niet op tijd ingediend. Bovendien loopt deze standaard een jaar achter. De subsidies van 2013 zijn pas in 2015 definitief vastgesteld, terwijl deze volgens verordening binnen 13 weken na jaareinde ingediend moeten zijn.

De gemeente Loppersum bewaakt naleving van termijnen niet actief. Deze fouten zijn procedureel van aard en hebben geen gevolgen voor de rechtmatigheid. Verder is in de verordening opgenomen dat bij een subsidieverstrekking hoger dan € 25.000 een controleverklaring overlegd dient te worden. Vastgesteld is dat bij de grotere subsidies die de gemeente Loppersum verstrekt een dergelijke controleverklaring aanwezig is. Dit geldt bijvoorbeeld voor de verstrekte subsidie aan Kids2B en de verstrekte subsidie aan de bibliotheek.

Het college kan bij de vaststelling, waarbij geen controleverklaring is ingediend, op grond van artikel 13 van de verordening (hardheidsclausule) achteraf besluiten om af te wijken van de verordening op dit punt. Dit besluit is op 21 januari 2015 genomen.

Het toezicht van de gemeente Loppersum op de juiste besteding van subsidies en de tijdige verantwoording hierover van gesubsidieerde instellingen blijft daarmee een noodzakelijk verbeterpunt. Eveneens zou de gemeente kunnen overwegen om de verordening op dit onderdeel aan te passen.

Staatsteun

Er zijn geen gevallen van staatsteun in 2015 geconstateerd.

Begrotingsrechtmatigheid

De controle van begrotingsrechtmatigheid is tweeledig uitgevoerd. Enerzijds op programmaniveau, anderzijds op de individuele investeringskredieten. Hiermee zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Sociaal domein

De rechtmatigheidscontrole op het onderdeel sociaal domein moet nog worden uitgevoerd.

3.9 Demografische ontwikkelingen

1. Inleiding

Met ingang van de begroting 2012 is de paragraaf demografische ontwikkelingen (krimp) opgenomen in de begroting. De krimp is al jaren geleden begonnen, maar zet de komende jaren hard door. De regio Eemsdelta vormt de zwaarste krimpregio van Nederland. In de komende 30 jaar wordt in deze regio een krimp verwacht van 25 procent. Ook de gemeente Loppersum heeft te maken met een krimpende bevolking. Dit wordt vooral veroorzaakt door een negatief migratiesaldo, er vertrekken meer inwoners dan er nieuwe bij komen. Door de economische ontwikkeling in de regio kan de bevolkingskrimp enigszins worden beperkt. Maar ontegenzeggelijk zullen we ook de komende jaren te maken krijgen met een afname van het inwonertal.

Wat, naast de krimp, vooral opvalt, is de sterke verandering in de bevolkingsamenstelling, de ontgroening en de vergrijzing bepalen het beeld voor de komende decennia in Loppersum.

De bevolkingsdaling vraagt om een gezamenlijke aanpak van overheden en maatschappelijke organisaties. Op verschillende niveaus zijn er plannen en afspraken. In het Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling wordt uitgegaan van een herstructureringsopgave. In het Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta wordt regionaal samengewerkt aan de gevolgen van krimp.

Het Rijk stelt aan krimpgemeenten in de provincie Groningen, Zeeland en Limburg extra middelen ter beschikking. In de provincie Groningen gaat het om de gemeente De Marne en de regio's Eemsdelta en Oost-Groningen. De gemeente Loppersum ontvangt op twee manieren krimpgelden:

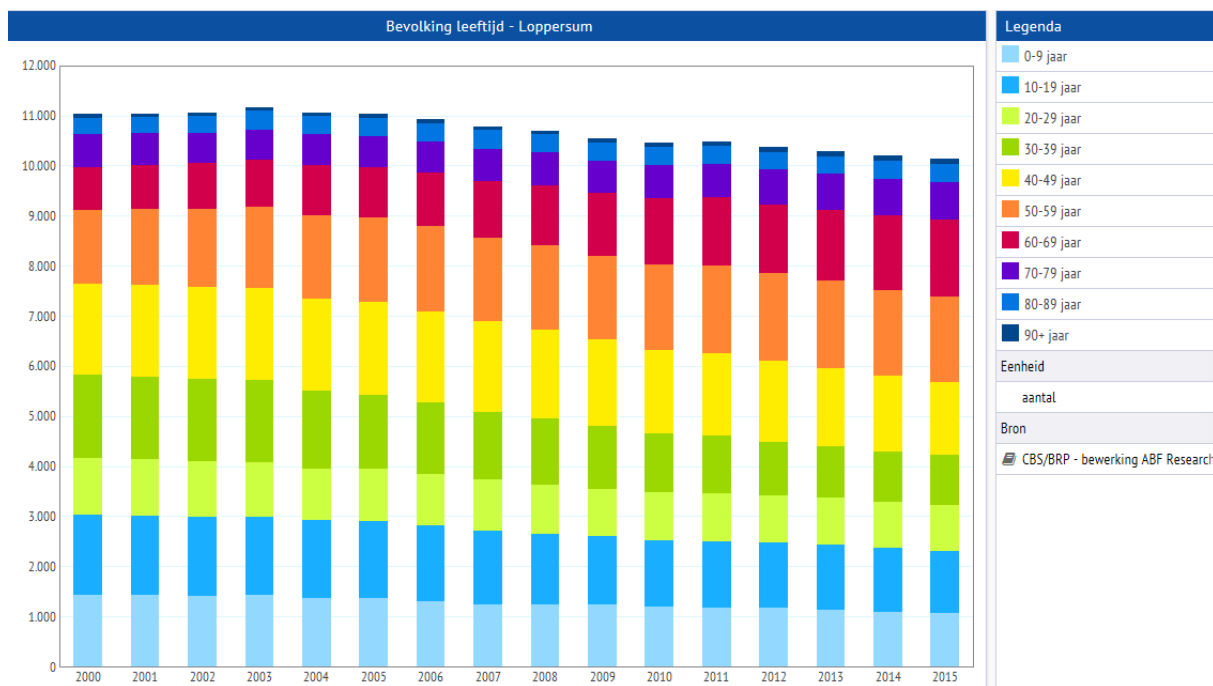
- Het financieel arrangement Eemsdelta. In dit arrangement is de verdeling vastgelegd van € 14,25 mln. WWI budget krimpsloop, € 14,25 mln provinciaal budget en € 14,25 mln. gemeentelijke cofinanciering. In totaal is op deze wijze € 42,75 mln. beschikbaar.
- De tijdelijke krimpmaatstaf in het gemeentefonds.

Met deze extra gelden kan een deel van de maatregelen die nodig zijn om in te spelen op krimp worden betaald.

2. Demografische ontwikkelingen

2.1 Bevolking

De bevolkingsontwikkeling in de gemeente Loppersum laat de afgelopen 15 jaar al een dalende trend zien. Van 11.094 inwoners in 1995 naar 10.452 in 2010; 10.140 op 1 januari 2015 en 10.042 op 1 januari 2016, ofwel een daling van 98 inwoners in het jaar 2015.

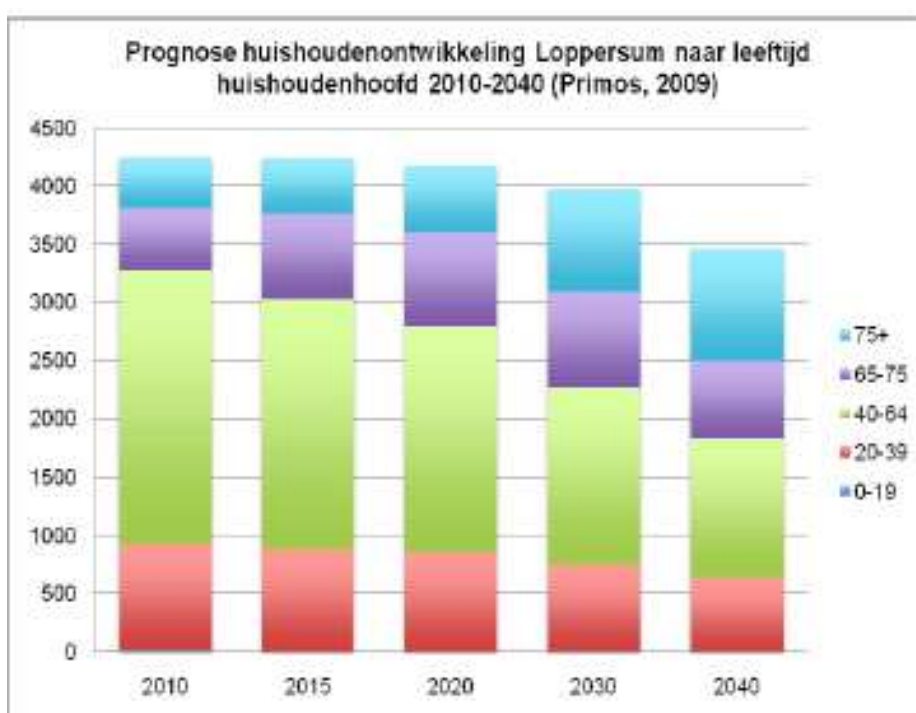

De bevolking van de gemeente Loppersum vertoont de komende decennia naar verwachting een geleidelijke afname, van ruim 10.000 nu naar bijna 8.000 in 2040. We zien een geleidelijke groei van het aantal ouderen en een afname van alle leeftijdscategorieën tot en met 64 jaar. De gegevens zijn gebaseerd op Primos.

2.2 Huishoudens

	Bevolking totaal [aantal]	Huishoudens totaal [huishoudens]	prognose bevolking totaal [personen]	prognose huishoudens totaal [huishoudens]
2000	11.024	4.316		
2001	11.038	4.352		
2002	11.049	4.358		
2003	11.152	4.427		
2004	11.061	4.417		
2005	11.032	4.418		
2006	10.926	4.392		
2007	10.782	4.404		
2008	10.702	4.401		
2009	10.543	4.382		
2010	10.452	4.380		
2011	10.478	4.420		
2012	10.366	4.385		
2013	10.292	4.389		
2014	10.196	4.387		
2015	10.140		10.095	4.377
2020			9.751	4.369
2025			9.262	4.278
2030			8.761	4.149
2035			8.313	3.988
2040			7.990	3.839

De afname van het aantal inwoners werd gecompenseerd door gezinsverdunding. Daardoor bleef het aantal huishoudens redelijk stabiel. Ook door de vergrijzing ontstaan meer één- en tweepersoonshuishoudens. Verwacht wordt dat het aantal huishoudens na 2020 gaat dalen.

Bovenstaande huishoudenprognose maakt de vergrijzing zichtbaar, door de sterke daling van de bevolking als geheel, neemt het relatieve aandeel ouderen toe. In de gemeente Loppersum neemt het aantal huishoudens ouder dan 65 jaar fors toe, in 2040 is ca. 50% van de huishoudens ouder dan 65 jaar. Het aantal jongere huishoudens (leeftijd tussen de 0-40) neemt af.

2.3 Monitoring

Via monitoring worden de daadwerkelijke demografische ontwikkelingen, ten opzichte van bovenstaande prognoses, en de gevolgen daarvan op het gebied van wonen en voorzieningen gevolgd. Waar nodig en wenselijk worden de ontwikkelingen vertaald in passende maatregelen.

Uit de derde monitor die is uitgevoerd in 2015 is onder andere gebleken dat het aantal huishoudens in de gemeente Loppersum vooralsnog vrij stabiel is. De samenstelling van de huishoudens verandert wel. Een steeds groter deel van de bevolking bestaat uit oudere stellen en alleenstaanden. De bevolkings- en huishoudensprognose van de provincie is bijgesteld onder meer op grond van een hogere levensverwachting.

2.3 Woningvoorraad

Gelet op de huishoudenontwikkeling de komende jaren is groei van de woningvoorraad niet meer opportuun. Gelet op de huishoudenontwikkeling moet enerzijds toegewerkt worden naar sloop van woningen en anderzijds naar het levensloopbestendig maken van woningen. De woningvoorraad was op 1 januari 2014 4.520 woningen, waarvan 2.190 in de centrumdorpen en 2.330 in de woondorpen (bron Woon- en Leefbaarheidsmonitor Eemsdelta 2014 d.d. 12 december 2014).

2.4 Voorzieningen

De daling van het aantal inwoners maar ook de wijziging van de bevolkingssamenstelling zullen hun weerslag hebben op de voorzieningen. Het gebruik van detailhandel, onderwijs, kinderopvang en zorg zullen verminderen en/of wijzigen. In welke mate is sterk afhankelijk van de doelgroep waar de voorziening zich op richt. Voorzieningen voor kinderen zullen te maken hebben met een daling van het gebruik. Voorzieningen voor ouderen met een stijging.

3. Financiën

3.1 Krimpgelden Rijk

In juni 2010 is door het Rijk de verdeling van de 31 miljoen aan krimpgelden bekend gemaakt. Van de 31 miljoen gaat 1,5 miljoen naar Zeeland, 14,75 miljoen naar Limburg en 14,75 miljoen naar Groningen.

De 14,75 miljoen voor Groningen is voor het overgrote deel (€ 14,25 miljoen) bestemd voor de Eemsdelta (Loppersum, Eemmond, Delfzijl en Appingedam).

Voor de Eemsdelta betekent dit dat dit geld wordt gestort in een transitiefonds waaraan ook de betrokken gemeenten en de provincie financieel bijdragen. Op basis van het financieel arrangement Eemsdelta kunnen vanuit dit fonds de herstructureringsprojecten in de Eemsdelta gesteund worden.

3.2 Krimpmaatstaf

Per 2011 is een tijdelijke krimpmaatstaf in het gemeentefonds geïntroduceerd. In aanmerking komen de gemeenten waarvan het inwoneraantal in het uitkeringsjaar meer dan 1% lager ligt dan het inwoneraantal zeven jaar eerder (in 2012 werd vergeleken met het inwonertal 2005, in 2013 met het inwonertal 2006) én die gelegen zijn in de provincies Groningen, Zeeland of Limburg. Gemeenten die aan genoemde criteria voldoen krijgen een bedrag van € 397,63 (in basis) per 'verloren' inwoner boven de gehanteerde drempel van 1%. Dit bedrag wordt nog vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

In 2011 heeft de gemeenteraad van Loppersum een reserve krimpgebieden ingesteld. De extra inkomsten uit de tijdelijke krimpmaatstaf worden aan deze reserve toegevoegd. De gemeentelijke bijdrage aan het transitiefonds wordt uit de reserve gedekt. De inkomsten uit de krimpmaatstaf fluctueren. In de meerjarenbegroting wordt gerekend op een verdere daling van het aantal inwoners.

De krimpmaatstaf is geëvalueerd onder andere door het Ministerie van BZK. Het Rijk heeft besloten opnieuw een uitkering krimpmaatstaf te verstrekken, echter er zijn wel wijzigingen ten opzichte van afgelopen jaren:

1. De afgelopen jaren werd de hoogte van de krimpmaatstaf jaarlijks vastgesteld. Nu wordt een vast bedrag per jaar voor de jaren 2016-2020 uitgekeerd.
2. De gemeente kreeg de krimpmaatstaf rechtstreeks uitgekeerd. Nu wordt de krimpmaatstaf uitgekeerd aan een centrumgemeente met het oogmerk om de regionale samenwerking te bevorderen.
3. Het aantal erkende krimpgebieden is uitgebreid, waardoor het voor dit doel beschikbare bedrag met meer gebieden moet worden gedeeld.

Voor de Eemsdelta-regio is de gemeente Delfzijl centrumgemeente. De gemeente Delfzijl heeft voor de verdeling van de krimpgebieden de berekeningswijze van het Ministerie van BZK gehanteerd. Volgens die berekeningswijze ontvangt de gemeente Loppersum € 255.628. Dit bedrag is al verwerkt in de begroting en meerjarenbegroting.

3.3 Provincie

In de intentieverklaring "stuurgroep woon- en leefbaarheidsplan Eemsdelta inzake financieel arrangement" zijn enkele afspraken opgenomen over de gelden die worden ingezet voor het behoud en het versterken van de leefbaarheid in de krimpregio Eemsdelta. De provincie en gemeenten verrichten een aantal jaarlijkse stortingen. De provincie en de Eemsdelta gemeenten stellen beide € 14,25 miljoen beschikbaar.

Eind 2010 is in een financieel arrangement de verdeling van de krimpgebieden over de gemeenten vastgelegd. Jaarlijks zijn er twee momenten waarop ingediende aanvragen worden beoordeeld. Aanvragen voor krimpgebieden worden bij Gedeputeerde Staten van Groningen ingediend. Toekenning van de middelen vindt plaats op basis van een bindend advies van de Stuurgroep wonen en voorzieningen. De Provincie beheert het rijksdeel en het provinciale deel van de krimpgebieden. De gemeenten regelen de cofinanciering projectgewijs. Met andere woorden zij storten niet daadwerkelijk in het financieel arrangement maar dragen bij in de projecten.

3.4 Verdeling van de budgetten

In de Eemsdelta zijn binnen het financieel arrangement per gemeente de volgende bedragen beschikbaar:

Gemeente	WWI budget kripsloop	Provinciaal budget	gemeentelijke middelen	aandeel van het financieel arrangement
Delfzijl	11.182.226	5.928.125	8.555.176	25.665.527
Appingedam	609.750	2.540.625	1.575.188	4.725.563
Eemmond	609.750	2.540.625	1.575.188	4.725.563
Loppersum	1.148.274	2.540.625	1.844.450	5.533.349
Regionaal	13.550.000	13.550.000	13.550.000	40.650.000

budget	<u>700.000</u>	<u>700.000</u>	<u>700.000</u>	<u>2.100.000</u>
	14.250.000	14.250.000	14.250.000	42.750.000

In de eerste vijf jaar mag voor de helft een beroep op de beschikbare middelen worden gedaan.

4. Beleidsvorming

4.1 Woon- en leefbaarheidplan

De leefkwaliteit van het gehele gebied van de Eemsdelta op een hoog niveau houden, zowel op het platteland als in de kleine en grote kernen. Dat is de grote uitdaging waar de regio voor staat. Beter leven voor minder mensen! Het Bestuursakkoord Eemsdelta, dat Loppersum, samen met Delfzijl, Appingedam en Eemmond en de provincie Groningen in 2008 ondertekende gaf hiervoor richting. Voor het thema 'wonen en voorzieningen' gaven de partijen zichzelf de opdracht om te komen tot een regionaal beleid en een integrale aanpak. Dat vergt de inzet van gemeenten, provincie, woningcorporaties en andere betrokken instanties. Ook het betrekken en consulteren van bewoners in het gebied maakt nadrukkelijk deel uit van deze opdracht. Een integraal regionaal Woon- en Leefbaarheidplan is het gewenste resultaat. De opdracht voor het maken van een Woon- en Leefbaarheidplan luidde als volgt: 'Het is voor de regio van eminent belang dat er een vernieuwende aanpak van gebiedsontwikkeling tot stand komt, waarbij de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties hun krachten bundelen. De problematiek van het gebied staat daarbij centraal en het belang van het gezamenlijk optreden krijgt - waar gewenst - een zwaarder gewicht dan het handelen vanuit het eigen domein.' De bevolkingsdaling raakt alle terreinen van onze samenleving. Daarom hebben 35 partijen de handen ineen geslagen en gezamenlijk het Woon- en Leefbaarheidplan (WLP) opgesteld. Het WLP geeft aan hoe we met de huidige en nieuwe bewoners het wonen en leven op een goed niveau kunnen houden. We gaan werken aan goede woningen, goede zorg en onderwijs en bereikbare voorzieningen. Het WLP is te lezen op www.eemsdeltaleeft.nl

4.2. Inzet Krimpgelden Loppersum

Ter uitvoering van het WLP is een uitvoeringsprogramma waarin alle projecten en programma's zijn opgenomen die regionaal en lokaal opgepakt worden dan wel opgepakt worden als er voldoende financiering voor gevonden wordt. In dit uitvoeringsprogramma is ook weergegeven waar de gemeenten hun middelen uit het financieel arrangement Eemsdelta aan willen besteden. Voor de gemeente Loppersum zijn voor dit laatste de volgende programma's/projecten benoemd:

- Centrumplan Loppersum

Versterken woon- en winkelfunctie kern Loppersum, door het verplaatsen en vergroten van bestaande winkels Albert Heijn/Fixet, aanbouw 20 nieuwe senioren huurappartementen, aanleg centraal parkeerplein. Conform het vastgestelde Centrumplan.

- Visie Middelstum:

Versterken centrumfunctie en bevorderen samenhang voorzieningen conform visie Middelstum Centraal.

- Leefbaarheid 't Zandt (aanvraag 2015):

Versterken sociale structuur en woningmarkt door combinatie van sociale aanpak, sloop van woningen en aanpak van rotte kiezen.

- Kindvoorzieningen (aanvraag 2016 voorbereid in 2015):

Realisatie van kindvoorzieningen/onderwijs en opvang in samenhang met afboeken en herbesteden huidige locaties conform de Visie Lopster schoolgebouwen.

3.10 Interbestuurlijk toezicht

Inleiding

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen de doelen weer op het gebied van het Interbestuurlijk Toezicht (hierna IBT). Onder IBT wordt in dit geval verstaan het toezicht van de provincie Groningen op de gemeente Loppersum.

Op 1 oktober 2012 is de Wet revitalisering generiek toezicht in werking getreden. Volgens de Memorie van Toelichting is deze wet in het leven geroepen om het interbestuurlijk toezicht te vereenvoudigen en meer uit te gaan van onderling vertrouwen tussen de toezichthouder (provincie) en de onder toezicht gestelde (gemeente).

Met de provincie Groningen zijn de volgende verantwoordingsgebieden afgesproken: financiën, huisvesting statushouders, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Wet ruimtelijke ordening (Wro) en archief. Op basis van artikel 169 Gemeentewet legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad in de termen goed, matig of slecht. De term goed betekent dat de gemeente (ruim) voldoet aan de wettelijke verplichtingen. Er zijn geen of slechts kleine verbetermogelijkheden. De term matig houdt in dat het minimale niveau van de wettelijke verplichtingen gehaald worden. Wel is er ruimte voor verbetering. In sommige gevallen zal het noodzakelijk zijn dat deze verbeteringen binnen korte tijd gerealiseerd dienen te worden. De term slecht betekent dat de gemeente niet voldoet aan de wettelijke vereisten. Dit betekent concreet taakverwaarlozing. Wanneer sprake is van taakverwaarlozing zal de provincie Groningen gebruik maken van haar bevoegdheden zoals volgt uit de eerder aangehaalde wet.

Financiën

Door het cluster financieel toezicht worden in het kader van het IBT 7 toetsingscriteria toegepast om te komen tot een oordeel goed - matig - slecht .

De 7 toetsingscriteria met het oordeel voor Loppersum zijn de volgende:

	Criterium	Oordeel
1	Begrotingsjaar structureel en reëel in evenwicht (sluitend)	Goed
2	Laatste jaarschijf meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht	Goed
3	Weerstandsvermogen	Goed
4	Onderhoud kapitaalgoederen: (vastgestelde actuele beheerplannen, geen achterstallig onderhoud)	Goed
5	Grondexploitatie: (actuele exploitatieopzetten)	Goed
6	Toepassing BBV	Goed
7	Uitkomsten jaarrekeningen (drie voorgaande jaren)	Goed

Op basis van bovenstaande tabel is het oordeel over het verantwoordingsgebied financiën 'goed'.

Huisvesting statushouders

Het rijk legt op basis van de Huisvestingswet aan gemeenten kwantitatieve taakstellingen op voor de huisvesting van statushouders. De aantallen zijn gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente. Elk half jaar krijgt de gemeente een taakstelling opgelegd. Op basis van de overzichten van het COA kan de provincie nagaan of een taakstelling is gerealiseerd. Gemeenten die de taakstelling hebben gehaald worden niet benaderd. Gemeenten met een achterstand worden uitgenodigd voor een bestuurlijk overleg waarin afspraken worden gemaakt over concrete maatregelen, die in een te stellen termijn van maximaal 6 maanden moeten leiden tot realisering van de taakstelling. Deze concrete maatregelen worden opgenomen in het Besluit tot indeplaatsstelling.

Als na deze extra termijn de taakstelling nog niet is gerealiseerd, dan is de provincie gehouden om te voorzien in de huisvesting van het resterende aantal statushouders ten laste van de gemeente.

De gemeente Loppersum moest in 2015 18 personen huisvesten. Uiteindelijk hebben we 21 personen kunnen huisvesten en daarmee is sprake van een goede uitvoering door de gemeente.

Wabo

Voor het cluster Wabo worden in het kader van het IBT 8 toetsingscriteria toegepast om te komen tot een oordeel goed - matig - slecht .

	Criterium	Oordeel
1	Actueel beleid (minimaal vergunningen- en handhavingsbeleid inclusief brandveiligheid, protocol bouwplantoetsing, bodembeleid) en probleem- en risicoanalyse (<4 jaar) is beschikbaar voor GS.	Goed. Het vergunningenbeleid is in concept gereed, deze wordt naar verwachting medio 2016 vastgesteld. Het overige is vastgesteld. In 2011 is een uitgebreide risicomatrix ingevuld, in 2014 is dit opnieuw uitgevoerd.
2	Beleid bevat doelen en prioriteiten, ambitieniveau is in lijn met capaciteit.	Goed.
3	Beleid en probleem- en risicoanalyse besteedt aandacht aan de onderkende Wabo-risico's (asbest, verontreinigde grond, brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen, constructieve veiligheid, risicovolle inrichtingen en brandveiligheid en is duidelijk over wat de specifieke gemeentelijke risico's zijn. Tevens wordt in kader toezicht en handhaving aandacht besteed aan: veiligheid, gezondheid, landschap, natuur en cultuurhistorie.	Goed. Dit is volledig opgenomen volgens de bestaande wetgeving, ook het vergunningenbeleid is daar op gescreend maar deze is nog in conceptfase.
4	Jaarlijks wordt een uitvoeringsprogramma vth-taken vastgesteld door B en W en beschikbaar voor GS.	Goed. Voor 2015 is een uitvoeringsprogramma opgesteld n.a.v. de risicomatrix genoemd onder punt 1. Deze is opnieuw vastgesteld voor 2016. De afspraken die hieruit voortvloeien worden jaarlijks vastgelegd in een Dienstverleningsovereenkomst.
5	Het uitvoeringsprogramma heeft duidelijke relatie met risico's, doelen, prioriteiten en evaluatie vorig programma. Beschikbare middelen toereikend voor uitvoering.	Goed. De middelen zijn in de begroting opgenomen.
6	In het uitvoeringsprogramma zijn vwb vergunningverlening in ieder geval de systematiek en werkzaamheden voor het actueel houden van vergunningen voor risicovolle activiteiten beschreven.	Goed. Dit is in het conceptvergunningenbeleid opgenomen.
7	Bij het jaarverslag behorend bij de jaarrekening wordt de evaluatie van het uitvoeringsprogramma en rapportage (art. 7.7 Bor) aangeboden aan raad en is het beschikbaar voor GS.	Goed. Jaarlijks wordt het WABO-jaarverslag opgesteld, welke tkn aan de raad en provincie wordt aangeboden. Medio 2016 zullen de WABO-jaarverslagen over 2014 en 2015 gezamenlijk worden vastgesteld.
8	Jaarverslag bevat duidelijke conclusies over mate van uitvoering uitvoeringsprogramma, de bijdrage aan beleidsdoelen, de beheersing van risico's en of beleid, prioriteiten en/of programma bijgesteld dienen te worden.	Goed.

Op basis van bovenstaande tabel is het oordeel over het verantwoordingsgebied WABO 'goed'.

Wro

Voor het cluster Wro worden in het kader van het IBT 4 toetsingscriteria toegepast om te komen tot een oordeel goed - matig - slecht .

	Criterium	Oordeel
1	Voor het gehele grondgebied gelden actuele, aan de regels van rijk en provincie aangepaste, plannen/verordeningen.	Matig, De bestemmingsplannen voldoen aan de regels van rijk en provincie, met uitzondering van een inventarisatie van karakteristieke panden. Momenteel vindt een dergelijke inventarisatie plaats. Deze zal naar verwachting eind 2016 worden vertaald in een facetbestemmingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied.
2	Over de uitvoering van de Wro-taken in het voorafgaande jaar is verslag gedaan aan de gemeenteraad. Dit jaarverslag is bij het jaarverslag behorend bij de jaarrekening aan de gemeenteraad aangeboden en is tevens beschikbaar voor GS.	Goed. Jaarlijks wordt het WABO-jaarverslag opgesteld, welke tkn aan de raad en provincie wordt aangeboden. Medio 2016 zullen de WABO-jaarverslagen over 2014 en 2015 gezamenlijk worden vastgesteld.
3	Het beleid voor de bestuursrechtelijke handhaving in het kader van de Wro is uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.	Goed. Het uitvoeringsprogramma wordt opgesteld n.a.v. de risicomatrix genoemd onder punt 1. Hiervoor wordt jaarlijks een Dienstverleningsovereenkomst afgesloten.
4	Over de bestuursrechtelijke handhaving in het kader van de Wro in het voorafgaande jaar is verslag gedaan aan de gemeenteraad. Dit jaarverslag is bij het jaarverslag behorend bij de jaarrekening aan de gemeenteraad aangeboden en is tevens beschikbaar gesteld aan GS.	Goed. Jaarlijks wordt het WABO-jaarverslag opgesteld, welke tkn aan de raad en provincie wordt aangeboden. Medio 2016 zullen de WABO-jaarverslagen over 2014 en 2015 gezamenlijk worden vastgesteld.

Op basis van bovenstaande tabel is het oordeel over het verantwoordingsgebied Wro 'goed'.

Monumenten en archeologie

Voor het cluster Monumenten en archeologie worden in het kader van het IBT 5 toetsingscriteria toegepast om te komen tot een oordeel goed - matig - slecht .

	Criterium	Oordeel
1	Zijn de bestemmingsplannen of is de beheersverordening voor het hele gemeentelijke grondgebied Maltaproof en zijn alle (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten opgenomen in een bestemmingsplan of beheersverordening?	Matig: het bestemmingsplan Buitengebied en het bestemmingsplan Loppersum zijn Maltaproof. Voor de overige bestemmingsplannen geldt dat ze momenteel nog niet volledig Maltaproof zijn. Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisatie van het archeologiebeleid welke naar verwachting eind 2016 wordt vertaald in een facetbestemmingsplan voor het hele gemeentelijke grondgebied. Daarnaast zijn alle (rijks) beschermde stads- en dorpsgezichten in de bestemmingsplannen opgenomen.
2	Heeft de gemeente voor de gebouwde rijksmonumenten een monumentencommissie die voldoet aan artikel 15 van de Monumentenwet?	Goed: een ingestelde monumentencommissie die voldoet aan art. 15 Monumentenwet.
3	Houdt het college voor de gebouwde rijksmonumenten een openbaar register bij van verleende omgevingsvergunningen (als bedoeld in art. 20 Monumentenwet)?	Goed: er is een openbaar en compleet register en er wordt voldaan aan de termijnen waarbinnen verleende vergunningen in het register moeten zijn opgenomen.

4	Wordt in alle wettelijk verplichte gevallen voor gebouwde rijksmonumenten advies gevraagd aan de monumentencommissie?	Goed: in alle gevallen wordt advies gevraagd aan de monumentencommissie.
5	Hebben er het afgelopen jaar incidenten in uw gemeente plaatsgevonden? Zo nee, dan is deze vraag niet van toepassing. Zo ja, hoe zijn deze incidenten opgevolgd?	Goed: op alle incidenten is passende actie ondernomen.

Op basis van bovenstaande tabel is het oordeel over het verantwoordingsgebied Monumenten en archeologie 'goed'.

Archief

Voor het cluster Archief worden in het kader van het IBT 4 toetsingscriteria toegepast om te komen tot een oordeel goed - matig - slecht .

	Criterion	Oordeel
1	Er is een werkend kwaliteitssysteem voor het beheer van archiefbescheiden.	Matig: De gemeente maakt geen gebruik van een kwaliteitssysteem. Er zijn door de gemeente een aantal procedures en/of protocollen vastgesteld die onderdeel kunnen zijn van een op te stellen kwaliteitssysteem. Daarnaast wordt veel gehandeld op basis van gewoonten en informele afspraken. Er is een begin gemaakt met het opstellen van een handboek. Ook heeft DIV een planning gemaakt en vastgesteld voor het komende kalenderjaar. Hierin staan de reguliere werkzaamheden opgesomd maar ook de bijzondere werkzaamheden die voor het komende jaar op stapel staan.
2	Archiefbescheiden worden in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.	Matig: De gemeente beschikt over een niet meer actueel Documentair Structuurplan. Om hierin te voorzien is de gemeente overgegaan tot de aanschaf van Decos Join en Zaaktype.nl. De implementatie en inrichting hiervan zal in 2016 plaatsvinden. De fysieke archieven bevinden zich in goede, geordende en toegankelijke staat. In het afgelopen jaar zijn enkele oude onderdelen van het archief gerestaureerd. Daarnaast wordt waar nodig materiaal vervangen door duurzame verpakkingsmaterialen. Voor een volledige digitale archiefvorming zullen er nog stappen gemaakt moeten worden. Hiervoor is inmiddels een plan van aanpak gemaakt.
3	Archiefbescheiden worden tijdig vernietigd of overgebracht/openbaar gemaakt.	Goed.
4	Er is een duurzame en adequate beheer- en bewaaromgeving.	Goed.

Op basis van bovenstaande tabel is het oordeel over het verantwoordingsgebied Archief 'matig'.

4. Jaarrekening

Balans per

ACTIVA				
<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Ultimo 2015	Ultimo 2015 subtotalen	Ultimo 2014	Ultimo 2014 subtotalen
<u>Vaste activa</u>				
<i>Materiële vaste activa</i>		29.306		24.418
- Investerings met een economisch nut				
- gronden uitgegeven in erfpacht	225			
- overige investeringen met een economisch nut	12.502		10.683	
- Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	12.152		10.845	
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.427		2.890	
 <i>Financiële vaste activa</i>		3.236		3.231
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen	137		168	
- gemeenschappelijke regelingen				
- Leningen aan:				
- woningbouwcorporaties				
- Overige langlopende leningen u/g	3.077		3.040	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	21		23	
 Totaal vaste activa		32.542		27.649
<u>Vlottende activa</u>				
<i>Voorraden</i>		3.173		2.657
- Grond- en hulpstoffen:				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	102		102	
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	3.071		2.555	
 <i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		4.024		561
- Vorderingen op openbare lichamen	357		280	
- Overige vorderingen	1.167		281	
- Overige uitzettingen	2.500			
 <i>Liquide middelen</i>		132		29
- Kassaldi	4		5	
- Banksaldi	128		24	
 <i>Overlopende activa</i>	4.192	4.192	4.531	4.531
 Totaal vlottende activa		11.521		7.778
Totaal generaal		44.063		35.427

31 december 2015

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>	Ultimo 2015	Ultimo 2015 subtotalen	Ultimo 2014	PASSIVA
				Ultimo 2014 subtotalen
<u>Vaste passiva</u>				
<i>Eigen vermogen</i>		12.952		11.940
- Algemene reserve	3.913		4.416	
- Bestemmingsreserves				
- voor egalisatie van tarieven	1.604		1.749	
- overige bestemmingsreserves	6.836		5.699	
- Nog te bestemmen resultaat	599		76	
<i>Voorzieningen</i>		156		157
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0		0	
- Verplichtingen, verliezen en risico's	156		157	
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer</i>		24.543		18.707
- Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	24.543		18.707	
Totaal vaste passiva		<u>37.651</u>		<u>30.804</u>
<u>Flottende passiva</u>				
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		5.261		3.635
- Kasgeldleningen	2.000			
- Bank- en girosaldi			1.960	
- Overige schulden	3.576		1.675	
<i>Overlopende passiva</i>	1.151	1.151	988	988
Totaal flottende passiva		<u>6.412</u>		<u>4.623</u>
Totaal generaal		<u>44.063</u>		<u>35.427</u>
Gewaarborgde geldleningen		22.935		24.317
Garantstellingen		1.375		1.650

4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personeelslasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan vakantiegeldverplichtingen. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op een andere wijze een verplichting opgenomen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht, waarbij wordt afgeschreven op het saldo. Er wordt bij het afschrijven geen rekening gehouden met een restwaarde. Op grondbezit wordt niet afgeschreven.

De afschrijvingstermijn is afhankelijk van de verwachte levensduur. Dat is de tijd dat de activa een bijdrage leveren aan de totstandkoming van onze producten. In de regel schrijven we lineair af. In een aantal gevallen schrijven wij niet lineair af, maar op basis van annuïteiten. Dit gebeurt wanneer productkosten worden gedekt door tarieven. Door annuïtair af te schrijven worden ongewenste schommelingen in de kapitaallasten (rente en afschrijving) voorkomen. De afschrijvingstermijnen van de activa variëren per activaklasse volgens onderstaand overzicht:

- Gronden en terreinen: worden niet afgeschreven
- Sportterreinen: 15-20 jaar
- Groenvoorziening: 25-40 jaar
- Woonruimten: 40 jaar
- Gebouwen: 15-40 jaar
- Civieltechnische: 15-40 jaar
- Vervoermiddelen: 7-15 jaar
- Machines, apparaten, installaties: 5-15 jaar

Deze termijnen zijn vastgelegd in de Financiële Verordening gemeente Loppersum die door de raad is vastgesteld op 24 november 2014. Artikel 9 van deze Verordening beschrijft de waardering en afschrijving van vaste activa.

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in vijf jaar afgeschreven.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. De materiële vaste activa met economisch nut worden maximaal afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals vermeld in de bijlage Afschrijvingsmethode en afschrijvingstermijnen bij deze Verordening.

4. Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan 10 duizend euro worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.
5. Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden ten laste van de exploitatie gebracht. Indien hiervan bij raadsbesluit wordt afgeweken, wordt het actief volgens de bijlage Afschrijvingstermijnen lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere door de raad aan te geven tijdsduur.

Financiële vaste activa

De balanspost kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen heeft betrekking op participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Waardering vindt plaats tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waardering van de aandelen onverwacht structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De langlopende leningen u/g en de overige uitzettingen worden door ons gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, vermindert met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met een renteopslag over het geïnvesteerde vermogen. Hierop worden ontvangsten uit verkoop en bijdragen van derden in mindering gebracht. Indien een deel van de kosten wordt gedekt uit een voorziening of uit een reserve, dan loopt dit altijd via de resultatenrekening. Als de marktwaarde lager ligt dan de aldus berekende waarde, dan vindt afwaardering plaats tot marktwaarde. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden.

Uitzettingen

De vorderingen zijn opgenomen tegen hun nominale waarde onder aftrek van eventuele noodzakelijk geachte voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorziening voor kunstwerken (beelden en monumenten) stoelt op een meerjarenraming van het uit te voeren onderhoud.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, vermindert met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

4.2 Toelichting op de balans per 31 december 2015

Bedragen x 1.000 euro

ACTIVA

Materiële vaste activa met economisch nut – overige investeringen met een economisch nut

	Boekwaarde 01-01-2015	Vermeer- deringen	Des- investeringen	Vermin- deringen	Afschr.	Boekwaarde 31-12-2015
Grond en terreinen	765	297	11			1.052
Woonruimten	0					0
Bedrijfsgebouwen	9.254	2.565	41	529	338	10.911
Grond- weg en waterbouwkundige werken	240	15			17	238
Vervoermiddelen	153	162			65	250
Machines, apparaten en installaties	111				23	88
Overige materiële vaste activa	160	230		102	98	190
Totaal	10.683	3.269	52	631	541	12.727

Materiële vaste activa met economisch nut – investeringen met een economisch nut waarvoor een heffing geheven kan worden

	Boekwaarde 01-01-2015	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2015
Grond- weg en waterbouwkundige werken	10.367	1.703		343	11.727
Overige materiële vaste activa	478			53	425
Totaal	10.845	1.703		396	12.152

De belangrijkste vermeerderingen op het gebied van investeringen in het rekeningjaar waren (de eventuele bijdragen van derden en de onttrekkingen uit de reserves en voorzieningen zijn afzonderlijk aangegeven):

	<i>Krediet</i> <i>beschikbaar</i> <u>2015</u>	<i>Werkelijk</i> <i>besteed</i>	<u>Saldo</u>	<u>Bijdragen</u>
Hippolytushal te Middelstum	2.371	2.252	119	229
Project Middelstum fase 2 - rioolvervangng	1.108	805	303	
Project Stedum fase 2 – rioolvervangng	621	361	260	
Project Westeremden fase 2 – rioolvervangng	370	259	111	
BGT+ - hardware software en implementatie	328	142	186	102
Project Westeremden fase 3 – rioolvervangng	298	123	175	
Project Middelstum fase 3 – rioolvervangng	414	66	348	
Centrumplan Loppersum fase 2 – rioolvervangng	613	47	566	
Aanschaf landbouwvoertuig Massey Ferguson	48	44	4	

Toelichting bij negatieve saldi

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

	Boekwaarde 01-01-2015	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2015
Grond- weg en waterbouwkundige werken	2.889	1.797	117	142	4.427
Overige materiële vaste activa	1			1	0
Totaal	2.890	1.797	117	143	4.427

De belangrijkste vermeerderingen op het gebied van investeringen in het rekeningjaar waren (de eventuele bijdragen van derden en de onttrekkingen uit de reserves en voorzieningen zijn afzonderlijk aangegeven):

	<i>Krediet beschikbaar 2015</i>	<i>Werkelijk besteed</i>	<i>Saldo</i>	<i>Reserves en bijdragen</i>
Project Middelstum fase 2 – reconstructie wegen	862	457	405	117
Project Stedum fase 2 – reconstructie wegen	456	238	218	
Vervangingsplan OV 2015 – lichtmasten	238	214	24	
Reconstructie Weersterweg te Stedum	201	201	0	
Vervangingsplan OV 2015 - armaturen	172	155	17	
Project Westeremden fase 2 – reconstructie wegen	289	152	137	

Toelichting bij negatieve saldi**Financiële vaste activa**

	Boekwaarde 01-01-2015	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Afschrijving	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	168				31	137
Overige langlopende leningen u/g	3.040	68	2		29	3.077
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	23			1		22
Totaal	3.231	68	2	1	60	3.236

Boekwaarde per 1 januari 2015	3.231
Saldo vermeerderingen en verminderingen/afschrijving/aflossing	5
Boekwaarde per 31 december 2015	3.236

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Specificatie balanspost financiële vaste activa ultimo 2015

a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	
Beleggingen	13
Aandelen Waprog	2
Deelneming Enexis Holding nv	60
Grootboek nationale schuld	
Aandelen BNG	55
Ned. grootboek 3% (Z)	2
Ned. grootboek 3,5% (Z)	5
<i>subtotaal</i>	<u>137</u>

b. overige langlopende leningen	
Hypothecaire geldleningen gemeentepersoneel	2.054
Fietsproject	4
Vordering op Enexis b.v.	807
Startersleningen	149
EDON-lening	46
Renteloze lening Z.E.O. 't Zandt	17
<i>subtotaal</i>	<u>3.077</u>

c. bijdragen aan activa in eigendom van derden	
Kleedaccommodatie tennisbanen 't Zandt	3
Uitvoeringsplannen Wierden en Waarden	16
Stads- en dorpsvernieuwing	2
<i>subtotaal</i>	<u>21</u>

Totaal **3.236**

Specificatie balanspost vlottende activa

Voorraden - niet in exploitatie genomen bouwgronden

	Boekwaarde 01-01-2015	Investerings	Desinves- tering	Naar grond in exploitatie	Boekwaarde 31-12-2015
Perceel grond te Middelstum	17				17
Grond 2 ^e fase Middelstum-Zuidrand	85				85
Totaal	102				102

Toelichting

Aankoop perceel grond in Middelstum	oppervlakte	4.340 m2	boekwaarde	per m2	31-12-12	€ 4,00
Grond 2 ^e fase Middelstum-Zuidrand	oppervlakte	21.270 m2	boekwaarde	Per m2	31-12-12	€ 4,00

Voorraden - gronden in exploitatie

	Boekwaarde 01-01-2015	Investerings	Winst/verlies- name	Opbrengst	Boekwaarde 31-12-2015	Eindsaldo exploitatie
Bestemmingsplan Hilmaarweg-Borgl. Stedum	203	40		21	221	82
Bestemmingsplan Huizingerweg Westeremden	-32	12	20		0	0
Bestemmingsplan Boerdam-Fraamklap	146	2			148	10
Bestemmingsplan Centrumplan Loppersum	-288	1.066		730	47	0
Bestemmingsplan 1 ^e fase Over de Wijmers	1.743	143			1.886	-367
Bestemmingsplan 1 ^e fase Middelstum-Zuidrand	1.438	144		176	1.406	-219
Subtotaal	3.210	1.407	20	927	3.708	-494
Voorziening nadelig resultaat Middelstum-Zuidr.	-272		2		-270	
Voorziening nadelig resultaat Over de Wijmers	-355		-12		-367	
Voorziening nadelig resultaat Stedum	-27		27		0	
Totaal	2.555	1.407	37	927	3.071	-494

Toelichting bouwgronden in exploitatie; zie aan het eind van de toelichting op de balans.

Uitzettingen korter dan één jaar

	<i>Ultimo 2015</i>	<i>Ultimo 2014</i>
a. vorderingen op openbare lichamen	357	280
b. overige vorderingen	1.283	391
c. voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-116	-110
d. rekening courant bij de schatkist	2.500	
Totaal	<u>4.024</u>	<u>561</u>

Liquide middelen

	<u>Ultimo 2015</u>	<u>Ultimo 2014</u>
a. kassaldo	4	5
b. banksaldo	7	7
c. BNG	100	
d. Stimuleringsfonds	21	17
Totaal	<u>132</u>	<u>29</u>

Overlopende activa

	<u>Ultimo 2015</u>	<u>Ultimo 2014</u>
vordering Verkoop Vennootschap bv		380
voorziening vordering Verkoop Vennootschap bv	-107	-380
kruisposten		2
GouwIT – ontvangen betalingen		-1
nog te ontvangen 2014		396
nog te ontvangen - rijk	29	
nog te ontvangen – overige overheid	622	
nog te ontvangen – geen overheid	433	
nog te ontv. bijdragen met spec. bestemming	366	1.238
diverse voorschotten ABP		4
BTW	2.806	2.855
Iza	1	
vooruit betaalde bedragen 2014		37
vooruit betaling – geen overheid	41	
Totaal	<u>4.192</u>	<u>4.531</u>

Overzicht nog te ontvangen bijdragen met specifieke bestemming per 31-12-2015. zie voor verloop tabel aan het eind van deze toelichting

PASSIVA**Specificatie balanspost vaste financieringsmiddelen****Eigen vermogen**

De reserves kunnen als volgt worden onderverdeeld:

- Algemene reserve	3.913
- Bestemmingsreserves	
- voor egalisatie van tarieven	1.604
- overige bestemmingsreserves	6.836
- Nog te bestemmen resultaat	599
	<u>12.952</u>

De rente van de algemene reserve komt ten gunste van de gewone dienst.
Aanwending van de algemene reserve heeft dus invloed op het begrotingsbudget.

Het verloop van de reserves kan als volgt worden weergegeven:

Saldo per 1 januari 2015	11.863
Resultaatbestemming rekening 2014	76
Vermeerdering wegens rente	208
Overige vermeerderingen	2.517
Verminderingen	2.311
Saldo per 31 december 2015	<u>12.353</u>

zie ook de toelichting mutaties in reserves

Voorzieningen

De voorzieningen kunnen als volgt worden onderverdeeld:

- Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	156
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	
	<u>156</u>

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

Saldo per 1 januari 2015	157
Vermeerderingen	25
Verminderingen	<u>26</u>
Saldo per 31 december 2015	<u>156</u>

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Het verloop van de langlopende schulden en waarborgsommen is als volgt:

Saldo per 1 januari 2015	18.707
Aangetrokken geldleningen	<u>7.000</u>
	25.707
Aflossingen geldleningen	<u>1.164</u>
Saldo per 31 december 2015	<u>24.543</u>

De totale rentelast van 2015 bedraagt € 739.459,-.

Specificatie balanspost vlottende passiva

Kortlopende schulden

	<u>Ultimo 2015</u>	<u>Ultimo 2014</u>
a. schulden aan publiekrechtelijke lichamen	2.759	1.652
b. kasgeldleningen	2.000	
c. bank- en giroaldi		1.960
d. overige schulden	502	23
Totaal	<u>5.261</u>	<u>3.635</u>

Overlopende passiva

	<u>Ultimo 2015</u>	<u>Ultimo 2014</u>
transitorische rente	443	409
vooruit ontvangen betalingen (belastingen)	5	15
uitgaande betalingen onderweg (belastingen)	1	5
nog te betalen 2014		354
nog te betalen - rijk	26	
nog te betalen – overige overheid	299	
nog te betalen – geen overheid	55	
voorschotten met specifieke bestemming		38
Loonbelasting	165	165
netto salarissen	7	2
Vooruitontvangen subsidie		
	<u>150</u>	
Totaal	<u>1.151</u>	<u>988</u>

Opbouw voorschotten met specifieke bestemming per 31-12-2015 zie voor verloop tabel aan het eind van deze toelichting

STAND VAN HET EIGEN VERMOGEN EN DE VOORZIENINGEN

De indeling en presentatie in de jaarrekening van het eigen vermogen is in de BBV-voorschriften voorgeschreven. Het eigen vermogen bestaat ondermeer uit het (eigen) kapitaal en de reserves, terwijl voorzieningen in theorie als volgt worden omschreven:

- Bestaande of te verwachten verplichtingen of risico's, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs is te schatten.
- Voor kosten welke in een volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of in een voorgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren (egalisereserves).

Het karakter van bestemmingsreserves ligt soms veel dichter bij voorzieningen dan bij (vrije) reserves. Vaak staan bestemmingsreserves niet ter vrije beschikking maar moeten zij voor een bepaald doel, waarvoor zij zijn ingesteld, worden aangewend.

De samenstelling van het eigen vermogen en de voorzieningen zijn per ultimo 2014 en 2015 als volgt:

Algemene reserve

Saldo per 1 januari 2015 (incl. resultaatbestemming 2014)	4.420
Vermeerderingen	786
Verminderingen	1.293
Saldo per 31 december 2015	<u>3.913</u>

De rente van de algemene reserve (€ 132.600) komt structureel ten gunste van de gewone dienst en is dus een onderdeel van het begrotingsbudget. Aanwending van de algemene reserve betekent onmiddellijk een tekort op de gewone dienst.

Bestemmingsreserves

Saldo per 1 januari 2015 (incl. resultaatbestemming 2014)	7.520
Vermeerdering wegens rente	208
Overige vermeerderingen	1.730
Verminderingen	1.018
Saldo per 31 december 2015	<u>8.440</u>

Nog te bestemmen resultaat rekening 2015

599

Geprognostiseerde stand van de reserves en voorzieningen ultimo 2016

Reserves

Saldo per 1 januari 2016	12.952
Vermeerdering wegens rente (begroting 2016)	175
Overige vermeerderingen (begroting 2016)	50
Verminderingen (begroting 2016)	518
Saldo per 31 december 2016	<u>12.659</u>

Voorzieningen

Saldo per 1 januari 2016	156
Vermeerderingen (begroting 2016)	
Verminderingen (begroting 2016)	35
Saldo per 31 december 2016	<u>121</u>

Totaal geprognosticeerde reserves en voorzieningen ultimo 2016

12.780

FINANCIERINGSPOSITIE

Met betrekking tot de financiering van de vaste activa ultimo 2015 kan het volgende overzicht worden gegeven:

Vaste activa en voorraad bouwgrond	36.353
Dekkingsmiddelen op lange termijn:	
- Reserves en voorzieningen	12.509
- Langlopende schulden	24.543
Financieringsoverschot	<u>-699</u>

De geprognosticeerde financieringspositie ultimo 2016 is als volgt te berekenen:

Vaste activa en voorraad bouwgrond per 31-12-2015	36.353
Bij:	
Verwachte investeringen minus bijdragen in 2016	4.632
	<u>40.985</u>
Af:	
- Afschrijvingen 2016 (begroting 2016 staat C)	1.093
Geprognosticeerde stand van de vaste activa ultimo 2016	<u>39.892</u>

De langlopende financieringsmiddelen betreffen:

Langlopende schulden ultimo 2016	26.492
Reserves en voorzieningen ultimo 2016	12.831

Geprognosticeerde financieringstekort ultimo 2016

569

Nog te ontvangen bijdragen met specifieke bestemming (activa-post op de balans)
bedragen x 1.000 euro

Specifieke uitkering	Saldo 1-1-2015	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2015
BDU verkeer en vervoer Verkeerseducatie 2014	1		1	0
ISV – best.plan Hillmaarweg-Borglanden Stedum	29		29	0
BDU verkeer en vervoer Garrelswaer fase 1	299		299	0
BDU verkeer en vervoer Garrelswaer fase 2	390		390	0
BDU verkeer en vervoer Middelstum fase 1a	249			249
BDU verkeer en vervoer Middelstum fase 2	0	117		117
BDU verkeer en vervoer Stedum fase 1	270		270	0
totaal	1.238	117	989	366

Voorschotten met specifieke bestemming (passiva-post op de balans)
bedragen x 1.000 euro

Specifieke uitkering	Saldo 1-1-2015	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2015
Participatiebudget – SZW-deel	38		38	0
Totaal	38	0	38	0

Schatkistbankieren

De RC-verhouding met het Rijk is een gevolg van het verplichte schatkistbankieren. Op grond van artikel 2, lid 4, Wet financiering decentrale overheden wordt in de toelichting op de balans het drempelbedrag alsmede de ruimte c.q. overschrijding van het drempelbedrag vermeld:

bedragen x 1.000 euro

Omschrijving	2015			
Drempelbedrag	250			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfers op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
Ruimte onder het drempelbedrag				
Overschrijding van het drempelbedrag	98	11	274	103

Bouwgronden in exploitatie

De voorraad in exploitatie genomen gronden wordt gevormd door complexen van de bouwgrondexploitatie waar "de schop al in de grond is gegaan". Zoals blijkt uit het onderstaande overzicht bedraagt de boekwaarde van de complexen waar al activiteiten plaatsvinden 3,7 miljoen euro. Rekening houdend met de nog te maken kosten en de te verwachten opbrengsten kunnen de complexen Stedum en Boerdam-Fraamklap worden afgesloten met een positief resultaat van respectievelijk 82 en 10 duizend euro. Voor de plannen over de Wijmers en Middelstum Zuidrand worden een verwacht van respectievelijk 367 en 270 duizend euro. Hiervoor zijn voorzieningen getroffen. Wel wordt de opmerking geplaatst dat de te behalen resultaten voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van economische factoren. Indien het "economisch tij" tegen blijft zitten kan dit enerzijds leiden tot een stijging van de nog te maken kosten en anderzijds tot een stagnatie van de verkoop en/of lagere verkoopopbrengsten.

STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN
bedragen x 1.000 euro

Reserves	saldo 1/1-2015	resultaat-bestemming 2014	vermeerderingen wegens rente	vermeerderingen overig	verminderingen	saldo 31/12-2015
1. Algemene reserve	4.416	4		786	1.293	3.914
2. Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	320		5		79	246
3. Egalisatiereserve rioolheffing	1.429		21		92	1.358
4. Transitie IVAK				306	38	268
5. Schoolgebouwen	217		3	135		356
6. Gebouwenbeheer	105		2	25	42	90
7. Krimpuitkering	767		12	283	59	1.003
8. Samenwerking	126		2		65	63
9. Borgstellingen	100		2			102
10. Herstructurering wonen	121		2	185	6	301
11. Kunst en cultuur	88		1		5	84
12. Grondexploitatie	152		2	20		174
13. Uitvoering beheerplannen	366		5	678	176	873
14. Projecten implementatie BGT	92		1		12	81
15. Personele verplichtingen	277		4		18	262
16. Restantkredieten vorig dienstjaar	0	72		12	72	12
17. Deelfonds Sociaal domein	135		2		60	77
18. Dekking kap.lasten GRP	449		22		51	421
19. Dekking kap.lasten huisvesting	2.140		96		134	2.103
20. Dekking kap.lasten hard- en software	187		9	86	79	203
22. Dekking kap.lasten sportvoorzieningen	376		15		29	362
totaal	11.863	76	207	2.516	2.311	12.354

Voorzieningen	saldo 1/1-2015	resultaat-bestemming 2014	vermeerderingen wegens rente	vermeerderingen overig	verminderingen	saldo 31/12-2015
1. Kosten Huizingerweg Westeremden	0			25		25
2. Personeelskosten	73				27	46
3. Wachtgeldverplichtingen	84					84
totaal	157			25	27	155

generaal totaal	12.021	76	208	2.542	2.338	12.509
------------------------	---------------	-----------	------------	--------------	--------------	---------------

Doel en korte toelichting van reserves en voorzieningen

Reserves

1. *Algemene reserve*
Het opvangen van tegenvallers en afdekken van risico's.
De rente van de algemene reserve wordt ten gunste van de exploitatie gebracht.
2. *Egalisatiereserve afvalstoffenheffing*
Het opvangen van fluctuaties in de kosten van vuilophaal- en verwerking welke via tarieven worden doorberekend aan de burgers.
3. *Egalisatiereserve rioolheffing*
Het opvangen van fluctuaties in de kosten van het verbreed GRP, welke via tarieven worden doorberekend aan de burgers.
4. *Transitie IVAK*
Het IVAK wordt als GR ontbonden. Hieruit komen kosten voort, zoals transitiekosten en frictiekosten (afvloeiingsregelingen). Deze nieuw gevormde reserve dient als dekking voor die kosten.
5. *Schoolgebouwen*
Het opvangen van fluctuaties in de kosten van onderhoud van schoolgebouwen.
6. *Gebouwenbeheer*
Ter dekking van de kosten voor het (groot) onderhoud aan gemeentelijke gebouwen.
7. *Krimpuitkering*
De reserve wordt aangewend voor bestedingen die voortvloeien uit bevolkingskrimp.
8. *Samenwerking*
Voor de totstandkoming van nieuwe vormen van intergemeentelijke samenwerking is ondersteuning nodig. Deze reserve dient ter dekking van de kosten.
9. *Borgstellingen*
Bij het actualiseren van de nota reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven.
10. *Herstructurering wonen*
Wordt gevormd uit een gedeelte van de opbrengst van kavelverkoop lopende bestemmingsplannen en dient als dekking voor o.a. toekomstige bestemmingsplannen.
11. *Kunst en cultuur*
Kosten die voortvloeien uit de nota Kunst en Cultuur kunnen eventueel uit deze reserve gedekt worden.
12. *Grondexploitatie*
Het kunnen opvangen van risico's ter zake van grondexploitaties.
13. *Uitvoering beheerplannen*
Deze reserve is gevormd om een kwaliteitsverbetering in de uitvoering van diverse infrastructurele werken te bewerkstelligen. Investerings in duurzaamheid en een integrale benadering van de verschillende werken zullen op middellange tot lange termijn moeten leiden tot structurele kostenverlagingen.
14. *Projectkosten implementatie BGT*
Deze reserve wordt gebruikt ter dekking van kosten die de gemeente moet maken voor de implementatie van de Basisregistratie Grootschalige Topografie.
15. *Personele verplichtingen*
Het kunnen voldoen van toekomstige personele- en pensioenverplichtingen.
16. *Restantkredieten vorig dienstjaar*
Verantwoording van restantkredieten uit een vorig dienstjaar.
17. *Deelfonds Sociaal domein*
Ter dekking van kosten die te maken hebben met de overheveling van de 3 decentralisaties van het rijk naar de gemeente.
18. *Dekking kapitaallasten GRP*
Ter dekking van gepleegde investeringen in het GRP.
19. *Dekking kapitaallasten huisvesting*
Ter dekking van gepleegde investeringen van het nieuwe gemeentehuis.
20. *Dekking kapitaallasten hard- en software*
Ter dekking van gepleegde investeringen in hard- en software.
21. *Dekking kapitaallasten sportvoorzieningen*
Ter dekking van gepleegde investeringen in sportvoorzieningen.

Voorzieningen

1. *Kosten Huizingerweg Westeremden*

De grondexploitatie van de Huizingerweg in Westeremden is in 2015 afgesloten. Er dienen echter nog een aantal afsluitende werkzaamheden te gebeuren, zoals het maken van opritten e.d voor nog te verkopen kavels. Daarvoor is deze voorziening gevormd.

2. *Personeelskosten*

Deze voorziening is gevormd in verband met noodzakelijke flankerende maatregelen.

3. *Wachtgeldverplichtingen*

Deze voorziening is gevormd in verband met garantstelling wachtgeldverplichtingen afwikkeling De Delta.

Mutaties in de bestemmingsreserve restantkredieten vorig dienstjaar bedragen x 1.000 euro

Omschrijving	Vermeerdering 2016	FCL	ECL	Vermindering 2016	Saldo
Beginsaldo 2016	258				259
Implementatie beheerpakket Obsurv		521700	34329	29	-29
Opstellen visie terrein Rusthoven		654100	34339	19	-19
Bijdrage aan de speeltuinverenigingen		658000	42494	34	-34
Versterking peuterspeelzaalwerk		665010	42590	12	-12
Projecten 'Grip op Glans' en 'Kans050'		667000	34308	44	-44
Project bronheffing		667000	42403	32	-32
Project OV-maatjes		667000	42508	5	-5
Uitvoeringskosten AWBZ-WMO jeugd		667100	34321	16	-16
Preventieplan o.b.v. rapport preventie DAL		667100	42400	10	-10
Energiemaatwerk voor sporthal de Boshal		672300	34580	5	-5
Actualisatie bestemmingsplannen		681000	33130	17	-17
Project preventie sociaal domein 't Zandt		667100	34318	35	-35
Totaal	258			259	0

Met ingang van het rekeningsjaar 2010 worden alle budgetten aan deze reserve onttrokken en wordt jaarlijks beoordeeld welke budgetten worden overgeheveld naar het volgend dienstjaar.

SPECIFICATIE GEWAARBORGDE GELDLeningen EN GARANTSTELLINGEN PER 31-12-2015
bedragen x 1.000 euro

Lening bij	% waarvoor borgst.	Hoofdsom Gewaarborgde geldleningen	Gewaarborgde geldleningen schuldrestant 1 jan 2015	Gewaarborgde geldleningen schuldrestant 31 dec 2015	Garantstellingen schuldrestant 1 jan 2015
ING Bank	nb				419
BNG	50	12.074	9.574	9.156	
Nederlands Waterschapsbank NV	nb	16.733	14.743	13.779	
Syntrus Achmea Vastgoed BV					48
Rabobank					366
Reaal					214
Obvion, Stichting Pensioenf. ABP					82
Direktbank					229
Fortis ASR					33
Nationale Nederlanden					
ABN Amro					415
Waterbedrijf Groningen					
Florius Hypotheken en meer					50
SNS Bank					998
SNS Regiobank					
Aegon					78
Totaal		28.807	24.317	22.935	2.931

Op de eindbalans 2015 is voor garantstellingen een bedrag van 2 miljoen 704 duizend euro minus 1 miljoen 329 duizend euro is 1 miljoen 375 duizend euro verantwoord.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN (*bedragen x 1.000 euro*)

	Jaarlijkse kosten	Contractduur
Lease printers	44	1 jaar

SPECIFICATIE GEWAARBORGDE GELDLeningen EN GARANTSTELLINGEN PER 31-12-2015

Lening bij	Garantstellingen schuldrestant 31 dec 2015	Opgebouwd kapitaal Garantstellingen t/m 2014	Opgebouwd kapitaal Garantstellingen t/m 2015
ING Bank	357	218	195
BNG			
Nederlands Waterschapsbank NV			
Syntrus Achmea Vastgoed BV	48	25	28
Rabobank	334	85	92
Reaal	162	96	79
Obvion, Stichting Pensioenf. ABP	66		33
Direktbank	229	130	142
Fortis ASR			
Nationale Nederlanden			
ABN Amro	390	195	214
Waterbedrijf Groningen			
Florius Hypotheken en meer	170	10	71
SNS Bank	870	483	433
SNS Regiobank			
Aegon	78	39	42
Totaal	2.704	1.281	1.329

4.3 Overzicht van baten en lasten in de rekening

Overzicht van baten en lasten in de rekening (bedragen x 1.000 euro)			Begroting 2015 primitief		
	prg- nr.	Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo
1	1	Bestuur en dienstverlening	2.151	141	2.010
2	2	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	3.073	2.453	621
3	3	Economische zaken en werkgelegenheid	1.699	6	1.692
4	4	Openbare werken: groen en grijs	2.724		2.724
5	5	Openbare orde en veiligheid	942	9	933
6	6	Verkeer en vervoer, bereikbaarheid	89	5	84
7	7	Onderwijs	894	53	841
8	8	Sport en ontspanning	593	12	581
9	9	Kunst, cultuur en monumenten	228		228
10	10	Recreatie en toerisme	223	1	222
11	11	Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid	11.306	3.235	8.071
12	12	Volksgesondheid	714	102	612
13	13	Milieu	2.746	2.498	248
14	14	Welzijn	508	40	468
15					
16		Sub-totaal programma's	27.891	8.555	19.335
17					
18		Omschrijving algemene dekkingsmiddelen			
19		Lokale heffingen	325	1.753	-1.428
20		Uitkeringen gemeentefonds		16.949	-16.949
21		Dividend en rente	50	529	-479
22		Saldo financieringsfunctie	2	50	-48
23		Overige algemene dekkingsmiddelen	8	50	-42
24					
25		Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen	385	19.331	-18.946
26					
27		Onvoorziene uitgaven	45		45
28					
29		SALDO VAN BATEN EN LASTEN	28.320	27.886	434
30					
31		Toevoeging / onttrekkingen aan reserves (functie 980)			
32	1	Bestuur en dienstverlening		235	-235
33	2	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	298	46	252
34	3	Economische zaken en werkgelegenheid			
35	4	Openbare werken: groen en grijs			
36	5	Openbare orde en veiligheid			
37	6	Verkeer en vervoer, bereikbaarheid			
38	7	Onderwijs			
39	8	Sport en ontspanning		21	-21
40	9	Kunst, cultuur en monumenten			
41	10	Recreatie en toerisme			
42	11	Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid			
43	12	Volksgesondheid			
44	13	Milieu	6	162	-156
45	14	Welzijn			
46		Diverse programma's	25		25
47		Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		489	-489
48					
49		Toevoeging rente aan reserves	191		191
50					
51					
52					
53					
54					
55					
56					
57		Sub-totaal mutaties reserves	519	953	-434
58					
59		RESULTAAT	28.839	28.839	0

Begroting 2015 na wijzigingen			Rekening 2015			
Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
2.672	264	2.409	2.811	294	2.517	1
5.502	4.708	794	3.635	3.057	578	2
1.742	19	1.724	1.746	-396	2.142	3
3.049	69	2.981	2.902	95	2.807	4
914	21	893	900	11	889	5
92	5	87	89	4	85	6
2.146	1.370	776	2.138	1.391	747	7
616	15	601	559	12	547	8
533	9	524	504	10	494	9
296	48	248	280	40	239	10
11.189	3.152	8.037	10.330	3.067	7.263	11
734	78	656	739	71	668	12
2.799	2.513	286	2.921	2.652	269	13
581	55	527	554	40	514	14
						15
32.866	12.325	20.542	30.107	10.346	19.761	16
						17
						18
362	1.822	-1.460	387	1.849	-1.462	19
	17.232	-17.232		17.254	-17.254	20
50	519	-469	49	536	-488	21
-75		-75	25	3	22	22
-141	612	-753	-182	1.409	-1.592	23
						24
196	20.185	-19.989	278	21.052	-20.774	25
						26
2		2				27
						28
33.064	32.510	555	30.385	31.397	-1.013	29
						30
						31
86	489	-403	86	341	-255	32
740	525	215	488	65	423	33
						34
12		12	12		12	35
						36
	9	-9		9	-9	37
135		135	135		135	38
	21	-21		29	-29	39
306	48	258	306	43	263	40
	25	-25		25	-25	41
19	119	-101		60	-60	42
						43
6	194	-188		228	-228	44
						45
665	379	285	703	218	485	46
786	1.691	-904	786	1.293	-506	47
						48
191		191	208		208	49
						50
						51
						52
						53
						54
						55
						56
2.945	3.500	-555	2.724	2.311	414	57
						58
36.010	36.010	0	33.109	33.708	-599	59

4.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	2.151	2.672	2.811
Baten	141	264	294
Resultaat voor bestemming	2.010	2.409	2.517
Toevoeging aan reserves		86	86
Onttrekking aan reserves	235	489	341
Resultaat na bestemming	1.775	2.006	2.262

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 139 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Een integriteitsonderzoek	44
Hoger dan verwachte salariskosten voor raadsleden door een wetwijziging waardoor onkostenvergoedingen geharmoniseerd zijn en gemeenten een tegemoetkoming ziektekostenverzekering moeten uitbetalen	20
Een premiestijging van het APPA kapitaalplan voor toekomstige pensioenlasten huidige wethouders	22
Verhoging van automatiseringskosten door de invoering van de Basis Registratie Personen	29
Overig	24
Saldo	139

De baten zijn 30 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Meer inkomsten secretarieleges	28
Overig	2
Saldo	30

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Raad en commissies	204	268
College van burgemeester en wethouders	516	540
Onafhankelijke Raadsman	169	174
Bestuursondersteuning college van b & w	121	122
Budgetcyclus	515	519
Algemene Wet Bestuursrecht	46	49
Voorlichting en communicatie	281	283
Representatie	28	27
Klachtenbehandeling	2	4
Burgerlijke stand	23	23
Gemeentelijke basisadministratie	402	432
Verkiezingen	50	49
Kadaster	11	13
Secretarieleges burgerzaken	-72	-93
Bestuurlijke samenwerking gaswinning	0	0
Bestuursondersteuning raad en rekenkamer(funcitie)	109	106
Totaal	2.409	2.517

Programma 2: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	3.073	5.502	3.635
Baten	2.453	4.708	3.057
Resultaat voor bestemming	621	794	578
Toevoeging aan reserves	298	740	488
Onttrekking aan reserves	46	525	65
Resultaat na bestemming	873	1.009	899

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 1 miljoen 867 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het niet afronden van het project BGT. Dit vindt in 2016 plaats. Het voordeel blijft totdat het project wordt afgesloten beschikbaar in de reserve BGT.	-/- 206
Het later dan gepland van start gaan van projecten in 't Zandt, waaronder koopwoningvoorraad. De middelen blijven beschikbaar en worden in 2016 weer opgevoerd.	-/- 686
Minder kosten als gevolg van de fasering in de uitvoering van bestemmingsplannen. Hier staat een lagere kapitaalverstrekking tegenover.	-/- 934
Overig	-/- 41
Saldo	-/-1.867

De baten zijn 1 miljoen 651 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het niet afronden van het project BGT. Loppersum is penvoerder van dit project dat in DEAL-verband wordt uitgevoerd. De bijdragen van Appingedam, Delfzijl en Eemsmond zijn nog niet volledig binnen gekomen. Het restant volgt in 2016.	-/- 91
Het later dan gepland van start gaan van projecten in 't Zandt, waaronder koopwoningvoorraad.	-/- 676
Minder bijdrage kapitaalverstrekking als gevolg van de fasering in de uitvoering van bestemmingsplannen. Verder is de kapitaalverstrekking lager omdat we op advies van de accountant geen rente toevoegen aan de grondexploitaties vanwege het lager dan verwachte uitgiftetempo van kavels. De grondexploitaties worden daardoor niet onnodig belast. Naast de negatieve invloed van het niet toevoegen van rente is er een positieve invloed doordat de ondergrond van de supermarkt uit de grondexploitatie wordt gehaald en technisch is gepresenteerd als baat.	-/- 902
Overig	18
Saldo	-/- 1.651

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Ruimtelijke ordening – beleid	505	394
Woningbouwbeleid, -planning en programma	75	68
Gemeentelijk vastgoed	-246	-255
Stads- en dorpsvernieuwing	86	73
Bouwtoezicht	334	328
Bouwvergunningen	-423	-460
Bestemmingsplan Over de Wijmers te Loppersum	0	82
Bestemmingsplan 1 ^e fase Middelstum-Zuidrand	0	11
Bestemmingsplan Boerdam-Fraamklap	0	6
Bestemmingsplan Centrumplan Loppersum	437	483
Bestemmingsplan Huizingerweg Westeremden	-15	4
Bestemmingsplan Hilmaarweg-Borglanden Stedum	0	-19
Verspreid liggende terreinen	19	-208
Exploitatie bestemmingsplannen	21	21
Totaal	794	527

Programma 3: Economische zaken en werkgelegenheid

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	1.699	1.742	1.746
Baten	6	19	-396
Resultaat voor bestemming	1.692	1.724	2.142
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming			

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 4 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Overig	4
Saldo	4

De baten zijn 415 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Een terugvordering van het rijk van een deel van de WSW-subsidie 2011 en 2012 vanwege een onvolledige verantwoording. De raad is hierover geïnformeerd.	-/- 418
Overig	3
Saldo	-/- 415

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Straatmarkten en standplaatsen	11	13
Marktgeden	-6	-4
Promotie en acquisitie	35	33
Sociale werkvoorziening	1.684	2.101
Totaal	1.724	2.142

Programma 4: Openbare werken: groen en grijs

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	2.724	3.049	2.902
Baten		69	95
Resultaat voor bestemming	2.724	2.981	2.807
Toevoeging aan reserves		12	12
Onttrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming		2.993	2.819

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 148 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Aanbestedingsvoordelen op onderhoud wegen en het doorschuiven van werkzaamheden naar 2016 vanwege natte weersomstandigheden	-/- 53
Lagere onderhoudskosten openbare verlichting doordat veel kapotte masten, lampen en armaturen in het grootschalige vervangingsplan zijn meegenomen.	-/- 21
Het niet volledig kunnen uitvoeren van de vervanging van enkele beschoeiingen door slechte weersomstandigheden	-/- 54
Het doorschuiven van enkele vervangingsinvesteringen bruggen. De kapitaallasten vallen daardoor lager uit.	-/- 18
Overig	-/- 2
Saldo	-/- 148

De baten zijn 26 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Een niet geraamde bijdrage van de NAM voor het herstel en de aanpak van de Groeveweg.	29
Overig	-/- 3
Saldo	26

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Wegen	1.638	1.557
Gladheidsbestrijding	70	71
Straatreiniging	49	47
Openbare verlichting	169	149
Civieltechnische kunstwerken	300	237
Openbaar groen	755	745
Totaal	2.981	2.807

Programma 5: Openbare orde en veiligheid

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	942	914	900
Baten	9	21	11
Resultaat voor bestemming	933	893	889
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming			

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 14 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het nog niet volledig afronden van het opstellen van de beleids- en risicokaart Niet Gesprongen Explosieven	-/- 17
Overig	3
Saldo	-/- 14

De baten zijn 10 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het nog niet ontvangen van de NAM van een bijdrage in het opstellen van de beleids- en risicokaart Niet Gesprongen Explosieven	-/- 12
Overig	2
Saldo	-/- 10

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Brandpreventie	11	11
Brandrepressie-huisvesting	83	93
Brandrepressie-algemene kosten	0	0
Brandrepressie-regionale brandweer	464	464
Rampenbestrijding	62	60
Beschermende maatregelen	10	11
Openbare orde en veiligheid	142	132
Uitvoering bijzondere wetten	121	118
Totaal	893	889

Programma 6: Verkeer en vervoer, bereikbaarheid

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	89	92	89
Baten	5	5	4
Resultaat voor bestemming	84	87	85
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves		9	9
Resultaat na bestemming		78	76

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 3 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Overig	-/- 3
Saldo	-/- 3

De baten zijn duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Overig	-/- 1
Saldo	-/- 1

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Verkeer	87	85
Totaal	87	85

Programma 7: Onderwijs

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	894	2.143	2.138
Baten	53	1.370	1.391
Resultaat voor bestemming	841	776	747
Toevoeging aan reserves		135	135
Ottrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming		911	882

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 9 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Een later dan geplande start van het project kwalitatief onderwijs 't Zandt	-/- 30
Een overschrijding op de advieskosten voor het versterken van de schoolgebouwen. Deze overschrijding wordt volledig gedekt door een hogere bijdrage van de NAM	76
Een later dan geplande start van het project modernisering schoolgebouwen. Het heeft even geduurd voordat er overeenstemming was.	-/- 45
Overig	-/- 10
Saldo	-/- 9

De baten zijn 20 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Het nog niet ontvangen van de provincie van een bijdrage voor het project kwalitatief onderwijs 't Zandt	-/- 30
Een hogere bijdrage van de NAM voor de advieskosten in het kader van het versterken van de schoolgebouwen	76
Het later dan gepland ontvangen van de bijdragen van provincie en NAM voor het project modernisering schoolgebouwen.	-/- 29
Overig	3
Saldo	20

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Basisonderwijs – voorzieningen	100	90
Bewegingsonderwijs	214	217
Basisonderwijs – huisvesting	184	187
Tijdelijke huisvesting scholen Loppersum	10	16
Versterken schoolgebouwen aarbevingsgem.	0	0
Openbaar speciaal onderwijs	0	0
Overige onderwijstaken	268	238
Totaal	776	747

Programma 8: Sport en ontspanning

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	593	616	559
Baten	12	15	12
Resultaat voor bestemming	581	601	547
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves	21	21	29
Resultaat na bestemming	560	580	518

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 57 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Lagere kapitaallasten door het uitstel van de opening van de Hippolytushal. (de kosten lopen door in 2016)	-/- 34
Een lagere bijdrage aan de speeltuinverenigingen. De betaling van de bijdrage is gekoppeld aan de plannen van de dorpen. Nog niet alle dorpen hebben plannen ingediend. We stellen voor het restant over te hevelen naar 2016.	-/- 34
Overig	11
Saldo	-/- 57

De baten zijn 3 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Overig	-/- 3
Saldo	-/- 3

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Tennisbanen	0	8
IJsbanen	3	5
Zwembaden	17	17
Sport algemeen	347	316
Sportvelden	117	118
Speelvoorzieningen	119	85
Totaal	601	547

Programma 9: Kunst, cultuur en monumenten

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	228	533	504
Baten		9	10
Resultaat voor bestemming	228	524	494
Toevoeging aan reserves		306	306
Onttrekking aan reserves		48	43
Resultaat na bestemming		782	757

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 29 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Vertraging bij de totstandkoming van de visie voor het terrein Rusthoven	-/- 20
Overig	-/- 9
Saldo	-/- 29

De werkelijke baten zijn gelijk aan de begroting

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Muziek- kunst en cultuurbeoefening	213	205
Kunst en cultuur	33	13
Monumenten	278	276
Totaal	524	494

Programma 10: Recreatie en toerisme

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	223	296	280
Baten	1	48	40
Resultaat voor bestemming	222	248	239
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves		25	25
Resultaat na bestemming		223	214

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 16 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het later dan gepland plaatsen van informatieborden in Middelstum.	-/- 10
Overig	-/- 6
Saldo	-/- 16

De baten zijn 8 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het nog niet ontvangen van de bijdrage van de provincie voor de informatieborden in Middelstum	-/- 7
Overig	-/- 1
Saldo	-/- 8

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Recreatieve paden	67	67
Vaarrecreatie	52	48
Festiviteiten	29	30
Toerisme	100	94
Totaal	248	239

Programma 11: Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	11.306	11.189	10.330
Baten	3.235	3.152	3.067
Resultaat voor bestemming	8.071	8.037	7.263
Toevoeging aan reserves		19	
Onttrekking aan reserves		119	60
Resultaat na bestemming		7.937	7.203

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 830 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Geen kredietverstrekkingen in het kader van de BBZ	-/- 56
Een hogere bijdrage aan de VKB	-/- 15
Een restant op het afgeronde project Veerkracht. We stellen voor het restant in 2016 in te zetten om te zorgen voor een goede structurele borging van het project.	-/- 59
Een voordeel op de uitgaven voor Huishoudelijke verzorging. De kanteling krijgt steeds meer vorm en is succesvol.	-/- 124
Een voordeel op de transformatie- en overige kosten WMO en Jeugd. We hebben de transformatie efficiënt uit kunnen voeren. We stellen voor 44 duizend euro van het restant over te hevelen voor de projecten 'grip op glans' en 'kans050'.	-/- 58
Weinig gebruik van de regeling afschaffing Wtvg en Cer. We stellen voor het restant over te hevelen voor het project 'bronheffing'.	-/- 35
Door de later dan geplande start van het project preventie Sociaal Domein 't Zandt. We stellen voor 35 duizend euro van het restant over te hevelen voor afronding van het project in 2016.	-/- 55
We hebben extra juridische ondersteuning in moeten zetten voor het sociaal domein. De ondersteuning loopt door in 2016. We stellen daarom voor het restant over te hevelen.	-/- 15
Een voordeel op de uitgaven voor PGB's WMO en Jeugd	-/- 226
Een voordeel op de uitgaven voor ZIN, kindermishandeling, jeugdbescherming en jeugdreclassering.	-/- 132
Overig	-/- 55
Saldo	-/- 830

De baten zijn 55 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Geen bijdrage van het rijk voor de BBZ omdat er ook geen kosten waren	-/- 47
Overig	-/- 8
Saldo	-/- 55

Producten die onder dit programma

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Bijstandsverlening	794	776
Armoede- en schuldenbeleid	437	422
Reïntegratie- en participatievoorz	593	529
Maatwerkvoorz natura – materieel WMO	409	411
Maatwerkvoorz. Natura – immaterieel WMO	1.737	1.613
Opvang en beschermd wonen – WMO	44	44
Eigen bijdragen maatwerkvoorz en opvang - WMO	-177	-170
Algemene voorzieningen WMO en jeugd	551	444
Eerstelijnsloket WMO en jeugd	495	411
Persoonsgebonden budgetten wmo en jeugd	1.383	1.153
Individuele voorzieningen natura – jeugd	310	1.362
Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	1.461	267
Ouderbijdragen incl voorz en opvang jeugd	0	0
Totaal	8.037	7.263

Programma 12: Volksgezondheid

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	714	734	739
Baten	102	78	71
Resultaat voor bestemming	612	656	668
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			
Resultaat na bestemming			

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 5 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Overig	5
Saldo	5

De baten zijn 8 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Overig	-/- 8
Saldo	-/- 8

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Gezondheidszorg	190	195
Centrum voor Jeugd en Gezin – jeugdgezondheidszorg	161	162
190Beheer algemene begraafplaatsen	360	371
Beheer bijzondere begraafplaatsen	16	8
Kosten begraafrechten	1	1
Begraafrechten	-72	-69
Totaal	656	668

Programma 13: Milieu

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	2.746	2.799	2.921
Baten	2.498	2.513	2.652
Resultaat voor bestemming	248	286	269
Toevoeging aan reserves	6	6	
Onttrekking aan reserves	162	194	
Resultaat na bestemming	92	98	

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 122 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Een hogere bijdrage aan Afvalbeheer Noord-Groningen door de extra inspanningen die gedaan moeten worden voor de verplichte afvalscheiding kunststoffen. Hier staan overigens wel extra baten tegenover.	140
Een hogere bijdrage aan het Vuilverwerkingsbedrijf vanwege de eindafwerking stortlichaam	13
Lagere kosten voor het beheer van onze riolering	-/- 19
Overig	-/- 12
Saldo	122

De baten zijn 139 duizend euro hoger dan begroot als gevolg van

Een hogere compensatie uit het afvalfonds	118
Een iets hogere opbrengst rioolheffing dan verwacht	20
Overig	1
Saldo	139

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Kosten afvalstoffenheffing	16	16
Afvalinzameling	871	909
Riolen en rioolgemaal	1.395	1.375
Kosten rioolheffing	15	16
Milieu	414	407
Water	35	30
Afvalstoffenheffing	-1.090	-1.092
Rioolheffing	-1.372	-1.392
Totaal	286	269

Programma 14: Welzijn

Wat heeft het gekost

	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Lasten	508	581	554
Baten	40	55	40
Resultaat voor bestemming	468	527	514
Toevoeging aan reserves			
Onttrekking aan reserves			228
Resultaat na bestemming			286

Verschillenanalyse tussen prognose en resultaat / toelichting

De lasten zijn 27 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Een voordeel op het budget voor versterking peuterspeelzaalwerk. We stellen voor het restant over te hevelen naar 2016 voor het opzetten van voorschoolse educatie. De planning om te komen tot een VVE is door omstandigheden niet gehaald.	-/- 12
Het uitlopen van de planning om te komen tot een Proathoes in 't Zandt. Het budget blijft beschikbaar voor 2016.	-/- 15
Saldo	-/- 27

De baten zijn 15 duizend euro lager dan begroot als gevolg van

Het uitlopen van de planning om te komen tot een Proathoes in 't Zandt. De provinciale bijdrage komt daardoor ook later.	-/- 15
Saldo	-/- 15

Producten die onder dit programma vallen

Producten	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Openbare bibliotheek	197	197
Kinderdagverblijven	57	53
Peuterspeelzalen	162	154
Dorpshuizen	36	36
Jeugd- en jongerenwerk	74	75
Totaal	527	514

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen wordt overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording (kortweg BBV) een korte toelichting gegeven op de volgende posten:

- lokale heffingen;
- uitkeringen Gemeentefonds;
- dividend;
- saldo van de financieringsfunctie;
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Algemene dekkingsmiddelen worden niet als baten in de diverse programma's opgenomen. Ze zijn bedoeld om te dienen als dekkingsmiddel voor alle programma's.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

bedragen x 1.000 euro

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015 Lasten	Rekening 2015 Baten	Rekening 2015 Saldo
Lokale heffingen	1.428	1.461	-386	1.849	1.462
Uitk Gemeentefonds	16.949	17.232	0	17.254	17.254
Dividend en rente	479	469	-49	536	488
Saldo van de financieringsfunctie	47	75	-25	3	-22
Overige algemene dekkingsmiddelen	42	753	182	1.409	1.592
Totaal	18.946	19.989	-278	21.052	20.774

Lokale heffingen

Onder lokale heffingen in het kader van algemene dekkingsmiddelen worden die heffingen verstaan waarvan de besteding niet gebonden is. Het gaat dan om de onroerendezaakbelasting, hondenbelasting en forensenbelasting.

Heffingen zoals de riool- en reinigingsrechten, de baatbelasting en de afvalstoffenheffing vallen niet onder de begripsomschrijving. De opbrengsten hiervan worden rechtstreeks verantwoord op de programma's. De paragraaf lokale heffingen gaat dieper in op de hieronder genoemde heffingen en gerealiseerde opbrengsten.

bedragen x 1.000 euro

Omschrijving	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015 Lasten	Rekening 2015 Baten	Rekening 2015 Saldo
Uitvoering wet WOZ	-192	-219	-219	0	-219
OZB gebruikers	206	226	0	238	238
OZB eigenaren	1.447	1.479	0	1.489	1.489
Hondenbelasting	90	90	0	93	93
Forensenbelasting	9	9	0	11	11
Heffing en invordering gem.belastingen	-132	-124	-168	19	-149
Totaal	1.428	1.461	-387	1.850	1.463

Toelichting

Het totale voordeel ten opzichte van de raming bedraagt afgerond 2 duizend euro.

Met name is de afwijking in de onderstaande producten:

OZB gebruikers en eigenaren

Een totale meeropbrengst van 22 duizend euro van de onroerendezaakbelastingen gebruikers en eigenaren, aangezien bij de berekening van de tarieven medio 2014 gebruik gemaakt is van de voorlopige WOZ-waarden. De definitieve WOZ-waarden bleken hoger te zijn, waardoor er meer ozb is ontvangen dan begroot.

Hondenbelasting en Forensenbelasting

Als gevolg van de controle van de hondenbelasting en de administratie van de forensenbelasting zijn hier respectievelijk een meeropbrengst van 3 en 2 duizend euro.

Heffing en invordering gemeentelijke belastingen

Nadelig resultaat van 25 duizend euro op heffing en invordering gemeentelijke belastingen. Dit is vooral het gevolg van de extra kosten van bezwaarafhandeling belastingen.

Uitkeringen Gemeentefonds

Onder de uitkeringen uit het Gemeentefonds vallen:

- de algemene uitkering;
- de integratie-uitkeringen (waaronder WMO);
- de decentralisatie-uitkeringen
- de uitkering Sociaal Domein

De verantwoorde uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie terzake, zijnde de decembercirculaire 2015. De raming in de primitieve begroting was gebaseerd op de septembercirculaire van het vorige begrotingsjaar.

bedragen x 1.000 euro

<i>Omschrijving</i>	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015 Lasten	Rekening 2015 Baten	Rekening 2015 Saldo
Uitk Gemeentefonds					
-Algemene uitkering	10.570	11.021		11.043	11.043
-Sociaal domein	6.379	6.211		6.211	6.211
Totaal	16.949	17.232	0	17.254	17.254

Begroot 2015 primitief	16.949
Verhoging 2 ^e Turap	396
mutatie decemberwijziging	27
Dekking kosten bommenregeling	28
Begroting 2015 na wijziging	17.232

Rekening 2015	<u>17.254</u>
Verschil (positief)	22

Het verschil ontstaat uit effecten uit de decembercirculaire 2015

AU 2015	37	betreft niet verw. dec circ 2015
AU 2014	-8	betreft niet verw. dec circ 2015
AU 2015	-7	afronding maatstaven/eenheden
Totaal	22	

Dividend en rente

Jaarlijks ontvangt de gemeente van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten een dividenduitkering uit hoofde van het aandelenbezit in de bank. Ieder jaar wordt het dividend verantwoord waartoe de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in dat jaar heeft besloten. Over het algemeen is dat het dividend over het voorgaande jaar. Het dividend bedrag over 2014 bedroeg € 0,57 per aandeel. Totaal heeft de gemeente in 2015 een dividend ontvangen over 2014 van 24.102 aandelen x € 0,57 = 13 duizend 738 euro.

Het totale dividend uit de deelneming in Enexis Holding n.v. bedroeg 127 duizend euro. De rentevergoeding over de bruglening bedroeg 46 duizend euro. Daarnaast wordt jaarlijks rente over de inbrengsom Essent van 4 duizend euro ontvangen.

Tenslotte ontvangt de gemeente nog rente over effecten voor een bedrag van duizend euro. De bespaarde rente over de algemene reserve wordt ook ten gunste van de exploitatie gebracht. Het hiervoor berekende rentepercentage bedraagt voor 2015 3%.

bedragen x 1.000 euro

Omschrijving	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015 lasten	Rekening 2015 Baten	Rekening 2015 Saldo
Dividend aandelen NV BNG	36	14	0	14	14
Dividend - Enexis Holding n.v.	113	126	0	127	127
Rente verstrekte lening aan Enexis	50	50	0	50	50
Nutsvoorzieningen (lasten)	-36	-36	37	0	-37
Overige financiële middelen (lasten)	-11	-11	9	0	-9
Rente effecten	1	1	0	1	1
Bespaarde rente	327	327	2	345	343
Financiering langlopend (lasten)	-2	-2	-2	0	-2
Totaal	478	469	49	537	488

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie betreft het verschil tussen de op voorcalculatorische basis doorberekende omslagrente en de werkelijk betaalde rente.

Het nadeel van 97 duizend euro op de post saldi van kostenplaatsen doorberekening van hulpkostenplaats rente en afschrijving wordt toegelicht onder het kopje Saldi van kostenplaatsen van productenrekening

bedragen x 1.000 euro

Omschrijving	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015 Lasten	Rekening 2015 baten	Rekening 2015 Saldo
Financiering kortlopend (lasten)	48	-2	3	3	0
Rente effect op kort lopende financiering	0	77	22	0	-22
Totaal	48	75	25	3	-22

Overige algemene dekkingsmiddelen

bedragen x 1.000 euro

<i>Omschrijving</i>	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015 Lasten	Rekening 2015 Baten	Rekening 2015 Saldo
Stelposten	79	29	0	0	0
lening EDON	0	46	0	46	46
vrijval voorziening Verkoop Vennootschap	0	310	0	310	310
Kostenvergoeding gaswinning	0	112	0	887	887
Verkoop opbr. grootboek nat schuld	0	103	31	134	103
Oninbare vorderingen	0	0	6	0	-6
Ontvangst compensabele BTW	0	9	0	30	30
Saldi van kostenplaatsen excl. Hulpkostenplaats 1 rente en afschrijvingen	-37	142	-219	0	219
Overige en afronding	0	2	0	2	2
Totaal	42	753	-182	1.407	1.589

Stelposten

Geraamd is een voordeel ivm de lager cao dan waarmee in de begroting rekening is gehouden van 44 duizend euro en een besparing op automatiseringskosten van 10 duizend euro. Daarnaast was er een stelpost opgenomen voor kwaliteitsimpuls organisatie van 25 duizend euro totaal per saldo een stelpost van 29 duizend euro.

Lening Edon

Een in het verleden verstrekte lening aan de EDON was niet in de boeken opgenomen. Ivm een aanstaande conversie hebben we alsnog de boekwaarde opgenomen waardoor nu een incidenteel voordeel ontstaat.

Vrijval Voorziening Vennotschap

Als gevolg van de gedeeltelijke afwikkeling van de verkoop vennootschap kon een deel van de gevormde voorziening vrijvallen

Kostenvergoeding Gaswinning

Ivm de gemaakte extra kosten voor gaswinning voor de jaren 2013 tm medio 2015 is er een declaratie ingediend bij het ministerie van EZ. Hiervoor is 887 duizend euro ontvangen. Ter dekking van directe kosten (mn personeel) was in 2015 al een voorschot van 112 duizend begroot.. Het overige heeft betrekking op voorgaande jaren.

Verkoop opbrengst Nat. schuld

in 2015 werd de mogelijkheid geboden om tegen een gunstige koers de deelname in de nationale grootboekschuld af te lossen. Dit leverde een voordeel op van 103 duizend euro.

Ontvangst compensabele BTW

Na het sluiten van het boekjaar hebben we nog een aantal bedragen aan te vorderen compensabele BTW doorgekregen van samenwerkingsverbanden. Totaal een opbrengst van 30 duizend euro.

Saldi van kostenplaatsen

bedragen x 1.000 euro

Kostenplaats	Omschrijving	Geraamde Lasten	Werkelijke lasten	Vershil
Hulpkostenplaatsen 2 t/m 7 en kostenplaats 1 t/m 9	Kostenplaatsen	-142	-219	-77
	Totaal	-142	-219	-77
Hulpkostenplaats 1	Rente en afschrijvingen	-77	22	99
	Totaal	-219	-197	22

Toelichting:

Algemeen

De toerekening van de loonkosten naar de producten vindt plaats op basis van het begrote aantal uren. Doordat er wijzigingen optreden aan de lastenzijde op de kostenplaatsen (deze worden hierna toegelicht) heeft dit als gevolg dat er saldi ontstaan op de kostenplaatsen. Deze verschillen worden overgeboekt naar product 6.960.00 saldi van kostenplaatsen.

Onvoorzien

Onvoorziene uitgaven incidenteel worden jaarlijks geïndexeerd met de prijsinflatie.

bedragen x 1.000 euro

<i>Omschrijving</i>	Begroting 2015 Primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Onvoorziene uitgaven incidenteel 2015	27	1	0
Kapitaallasten investeringsplan t/m 2014	0	0	0
Kapitaallasten investeringsplan 2015	17	1	0
Totaal	44	2	0

In het begrotingsjaar zijn de volgende begrotingswijzigingen ten laste van de onvoorziene uitgaven *incidenteel* gebracht.

bedragen x 1.000 euro

Omschrijving	Begrotingswijziging in raadsvergadering d.d.	Bedrag
Aanschaf en implementatie Pepperflow	Ambtelijke wijziging	7
Uitgave Kerkhovenreeks SOGK	Ambtelijke wijziging	3
Sociale Cohesie	Ambtelijke wijziging	10
Visievorming Rusthoven	Ambtelijke wijziging	2
Regionaal Prestatiekader Eemsdelta 2015-2020	Ambtelijke wijziging	4

Toelichting:

De bedragen op het product onvoorziene uitgaven die geraamd worden bij de primitieve begroting worden d.m.v. een begrotingswijziging elders geraamd in de gewone dienst of de kapitaaldienst. Op deze posten worden de werkelijke uitgaven geboekt. Daarom zijn er geen werkelijke uitgaven op dit product. De saldi zijn niet gebruikte restanten.

4.5 Overzicht incidentele lasten en baten

bedragen x 1.000 euro

INCIDENTELE LASTEN	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Bestuur en dienstverlening		138	186
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	60	570	0
Economische zaken en werkgelegenheid			418
Openbare werken: groen en grijs			
Openbare orde en veiligheid		40	23
Verkeer en vervoer, bereikbaarheid			
Onderwijs	16	1.106	1.185
Sport en ontspanning	43	43	9
Kunst cultuur en monumenten	15	75	49
Recreatie en toerisme	1	1	1
Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid		183	124
Volksgesondheid			
Milieu			
Welzijn			
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		31	31
Mutaties in reserves hoofdfuncties 0 t/m 9			
Totaal incidentele lasten	135	2.187	2.026

Toelichting

Bestuur en dienstverlening

In 2015 heeft er een integriteitsonderzoek plaatsgevonden, de kosten ad 44 duizend euro voor dit onderzoek zijn incidenteel.

Incidenteel is voor de Onafhankelijke Raadsman een bedrag van 16 duizend euro uitgegeven, de kosten hebben o.a. betrekking op aanschaf meubilair, opleiding, etc.

Voor advieskosten bestuurlijke samenwerking gaswinning is een bedrag van 122 duizend euro begroot, werkelijk is hieraan 126 duizend euro besteed.

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Ingaande 2013 ontvangt de gemeente gedurende 3 jaar een vergoeding van 60 duizend euro per jaar van de NAM voor de gemaakte kosten in verband met de aardbevingen. De werkelijke uitgaven staan op andere posten in de rekening geboekt, o.a. op onderwijs.

Voor het project 't Zandt op de kaart is ihkv kwalitatieve en kwantitatieve woningvoorraad een bedrag opgenomen van 570 duizend euro, de uitvoering start in 2016.

Economische zaken en werkgelegenheid

In 2015 heeft de terugvordering van de WSW-subsidie over 2011 en 2012 met het rijk plaatsgevonden, voor een totaal bedrag van 418 duizend euro.

Openbare orde en veiligheid

In 2015 is 40 duizend euro beschikbaar gesteld voor het opstellen van een beleids- en risicokaart NGE (Niet Gesprongen Explosieven), het onderzoek is niet volledig afgerond in 2015, daarom is het volledig bedrag niet benut in 2015.

Onderwijs

Bij de Wilgenstee te Zeerijp is in augustus 2013 een noodlokaal geplaatst, de geschatte huurkosten bedragen 16 duizend euro per jaar, werkelijk bedroeg deze 17 duizend euro. Het noodlokaal zal tot uiterlijk 2017 in gebruik zijn.

Voor de tijdelijke huisvesting van het basisonderwijs in de gemeente is 690 duizend euro geraamd, werkelijk is een bedrag van 692 hieraan uitgegeven.

Voor de versterking van de schoolgebouwen is een bijdrage geraamd van 400 duizend euro, de kosten in deze bedroegen 476 duizend euro.

Sport en ontspanning

Van 2012 t/m 2015 wordt er jaarlijks een bijdrage van 43 duizend euro verstrekt aan de speeltuinverenigingen. De bijdrage wordt via een verdeelsleutel overgemaakt naar de verschillende dorpen. Dit komt in plaats van de geplande investeringen. Nog niet alle dorpen hebben hun plannen ingediend, daarom zijn de uitgaven slechts 9 duizend euro.

Kunst cultuur en monumenten

In verband met de frictiekosten in het kader van het saneringsplan van het IVAK wordt in 2015 een extra uitgave van 15 duizend euro geraamd. In 2015 is een bedrag van 41 duizend euro bijgeraamd voor de transitiekosten, de werkelijke incidentele uitgaven bedroegen 49 duizend euro voor het IVAK.

De opdracht voor visievorming terrein Rusthoven is verstrekt voor een bedrag van 19 duizend euro. Vanwege besluitvorming m.b.t. bodem/milieu/depotonderzoek zijn de werkzaamheden om te komen tot een visie in 2015 vertraagd en derhalve zijn er in 2015 nog geen uitgaven hiervoor geweest.

Recreatie en toerisme

Van 2014 t/m 2017 wordt jaarlijks een bijdrage van duizend euro betaald voor een nieuw op te zetten routebureau in Groningen. Een routebureau is een organisatie die de kwaliteit en het beheer van routegebonden recreatie waarborgt.

Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid

Met het project Veerkracht heeft de gemeente in samenwerking met de gemeenten Delfzijl en Appingedam de decentralisaties in het sociaal domein ingevoerd. Het project was incidenteel en is in 2015 afgesloten. Begroot was een bedrag van 183 duizend euro, werkelijk bedragen de lasten 124 duizend euro.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In 2015 werd de mogelijkheid geboden om tegen een gunstige koers de deelname in de nationale grootboekschuld af te lossen, de kosten hiervoor bedroegen 31 duizend euro.

Overzicht incidentele lasten en baten

bedragen x 1.000 euro

INCIDENTELE BATEN	Begroting 2015 primitief	Begroting 2015 na wijzigingen	Rekening 2015
Bestuur en dienstverlening		285	356
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	60	621	51
Economische zaken en werkgelegenheid			
Openbare werken: groen en grijs		63	91
Openbare orde en veiligheid		12	0
Verkeer en vervoer bereikbaarheid			
Onderwijs		1.230	1.302
Sport en ontspanning			
Kunst, cultuur en monumenten			
Recreatie en toerisme			
Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid		18	18
Volksgezondheid			
Milieu			
Welzijn			
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien		611	1.408
Mutaties in reserves hoofdfuncties 0 t/m 9			
Totaal incidentele baten	60	2.840	3.226

Toelichting

Bestuur en dienstverlening

Voor de gemaakte loonkosten inzake de aardbevingen heeft de NAM een vergoeding verstrekt van 127 duizend euro.

De bijdrage Nationaal Coördinator Groningen voor de loonkosten bedroeg 112 duizend, begroot was een bedrag van 45 duizend euro.

Van de deelnemende gemeenten is de bijdrage voor het uitvoeringsprogramma overheidsdienst NCG begroot op 113 duizend euro, werkelijk is het bedrag 117 duizend euro.

Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Ingaande 2013 ontvangt de gemeente een vergoeding van de NAM voor de gemaakte kosten in verband met de aardbevingen. Begroot waren deze op 60 duizend euro, de werkelijke vergoeding voor de apparaatskosten bedroeg 51 duizend euro.

De subsidie leefbaarheidsspoor 1 Dialoogtafel ivm koopwoningvoorraad project te 't Zandt op de kaart is geraamd op 570 duizend euro, de uitvoering start in 2016.

Openbare werken: groen en grijs

De NAM heeft bijgedragen aan de kosten van het toegangspad naar de Boshal ad 63 duizend euro en in het herstel van de Groeveweg voor 28 duizend. Deze laatste bijdrage was niet geraamd.

Openbare orde en veiligheid

De NAM verstrekt een bijdrage van 12 duizend euro voor het project opstellen beleids- en risicokaart NGE (Niet Gesprongen Explosieven). De bijdrage zal in 2016 worden ontvangen.

Onderwijs

In 2015 is de bbs De Klimop te Garreislweer verkocht voor een bedrag ad 150 duizend euro. De NAM heeft een bijdrage van 676 duizend euro verstrekt voor de tijdelijke huisvesting van het basisonderwijs, begroot was een bedrag van 680 duizend euro.

Voor de versterking van de schoolgebouwen is een bijdrage van de NAM geraamd van 400 duizend euro, de kosten indeze bedroegen 476 duizend euro, deze zijn gedekt door de NAM.

Sociale voorzieningen en lokaal sociaal beleid

Met het project Veerkracht heeft de gemeente in samenwerking met de gemeenten Delfzijl en Appingedam de decentralisaties in het sociaal domein ingevoerd. Het project was incidenteel en is in 2015 afgesloten, de afrekening met de provincie heeft plaatsgevonden en bedroeg 18 duizend euro.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Een in het verleden verstrekte lening aan de EDON was niet in de boeken opgenomen. I.v.m. een aanstaande conversie hebben we alsnog de boekwaarde opgenomen waardoor in 2015 een incidenteel voordeel van 46 duizend euro ontstaat.

Als gevolg van de gedeeltelijke afwikkeling van de verkoop vennootschap kon een bedrag van 310 duizend euro van de voorziening vrijvallen.

Na het sluiten van het boekjaar hebben we nog een aantal bedragen aan te vorderen compensabele BTW doorgekregen van samenwerkingsverbanden. Totaal een incidentele opbrengst van 31 duizend euro, begroot was een bedrag van 9 duizend euro.

In 2015 werd de mogelijkheid geboden om tegen een gunstige koers de deelname in de nationale grootboekschuld af te lossen. Dit leverde een voordeel op van 134 duizend euro.

De gemeente heeft een compensatie van 887 duizend euro ontvangen voor de kosten die zij in het kader van de gaswinning van 2013 tot en met ongeveer halverwege 2015 heeft gemaakt, begroot was een ontvangst van 112 duizend euro.

4.6 Meldingen Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Deze wet verplicht ingevolge paragraaf 4 van die wet onder meer tot jaarlijkse publicatie van de daarin genoemde financiële arbeidsvoorwaarden van topfunctionarissen van de gemeenten – de secretaris en de griffier – ongeacht of zij de norm overschrijden. De salarissen van andere functionarissen van de gemeenten moeten ook openbaar gemaakt worden, indien zij de norm overschrijden. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet.

Functie	Griffier (R. Bosma)	Secretaris (J.H. Bonnema)
Duur en omvang van het dienstverband in het verslagjaar	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Omvang dienstverband	0,6112 fte	1,0 fte
Beloning	€ 38.783	€ 93.553
Door werkgever betaalde SV-premie	€ 5.028	€ 7.110
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	€ 21	€ 3.361
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	€ 7.383	€ 19.382
Beëindiginguitkering	-	-
Jaar beëindiging	-	-
Motivering voor de overschrijding van de maximale bezoldigingsnorm.	-	-

Met de nieuwe wet (WNT) die op 1 januari 2013 is ingegaan, is de Wet Openbaarmaking Uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) vervallen.

4.7 SISA bijlage

OVERZICHT SPECIFIEKE UITKERINGEN 2015

Berichtgeverinformatie

Vul hieronder de informatie in waarop deze bijlage verantwoordingsinformatie betrekking heeft.

Type overheidslaag:	Gemeente
Naam berichtgever:	Loppersum
Berichtgevercode¹	0024
Rapportage-periode:	2015
Bestandsnaam:	sisa_2015_060024_Bijlage_Verantwoordingsinformatie.xls

SiSa-bijlage in de jaarrekening

De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in uw jaarrekening te vinden op pagina:

Gegevens contactpersoon voor het elektronisch aanleveren

Aanmelden of wijzigen van uw contactpersoon dient te gebeuren via rijksoverheid.nl/sisa. Na aanmelden of wijzigen ontvangt de (nieuwe) contactpersoon van het CBS per e-mail uploadgegevens. U kunt slechts 1 contactpersoon opgeven per organisatie. Een gezamenlijke mailbox (bijvoorbeeld sisa@gemeente.nl) heeft daarom de voorkeur

Specifieke uitkeringen

Onderstaand is een opsomming van de specifieke uitkeringen die over 2015 via SiSa moeten worden verantwoord.

Nr	Naam specifieke uitkering	Minister van
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	OCW
D11	Wet participatiebudget 2014 – overgangsrecht 2015 reservering deel educatie	OCW
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tuseen medeoverheden	I&M
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2014	SZW
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015	SZW
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB totaal 2014	SZW
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (excl levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2015	SZW
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (excl levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2014	SZW
G5A	Wet Participatiebudget (WPB) totaal 2014	SZW

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>
			€ 3.191	€ 0	€ 0
OCW	D11	Wet participatiebudget 2014 - overgangsrecht 2015 reserveringsregeling deel educatie Wet participatiebudget Gemeenten	Besteding in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.	Baten in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling.	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D11 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D11 / 02</i>	
			€ 0	€ 0	

Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)

Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie

Aard controle R
Indicatornummer: D9 / 04

€ 0

M&I	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03</i>	
			1	2012-20067 Project Middelstum	€ 117.212	€ 117.212
				Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08</i>			
	1	2012-20067 Project Middelstum	€ 366.257	€ 366.257		
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03</i>	
	1	60024 Loppersum	61,63	5,72		

<p>Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen</p> <p>Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 04</i></p>	<p>Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen</p> <p>Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: E27B / 05</i></p>	
<p>Toelichting</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 09</i></p>	<p>Eindverantwoording Ja/Nee</p> <p>Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: E27B / 10</i></p>	
<p>De provinciale bijdrage is 50% van de subsidiabele werkelijke uitvoeringskosten met een maximum van 497.536 euro. Het bedrag van 117.212 euro in 2015 is gekoppeld aan het herinrichtingsproject Middelstum fase 2. Zie verder SiSa 2012 t/m SiSa 2014 m.b.t. het totale herinrichtingsproject van Middelstum.</p>	<p>Nee</p>	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2015 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>
			€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>			
€ 0			€ 0	€ 0	

<p>Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i></p>	<p>Besteding (jaar T) IOAZ</p> <p>Gemeente</p> <p>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i></p>	<p>Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i></p>
<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>
<p>Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet</p> <p>Gemeente</p> <p>I.7 Participatiewet (PW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i></p>	<p>Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>I.7 Participatiewet (PW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i></p>	<p>Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i></p>
<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>	<p>Nee</p>

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_totaal 2014 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord en hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G2A / 01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G2A / 02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G2A / 03</i>	
			1	60024 Loppersum	€ 2.959.206	€ 45.134
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G2A / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G2A / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G2A / 08</i>				
1	60024 Loppersum	€ 25.187	€ 11.687			
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2015 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoord en hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G3 / 03</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatonummer: G3 / 09</i>				
€ 0	€ 0	Nee				

<p>Besteding (jaar T-1) IOAW</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 04</i></p>	<p>Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 05</i></p>	
€ 293.658	€ 52.936	
<p>Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 09</i></p>	<p>Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 10</i></p>	<p>Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2A / 11</i></p>
€ 0	€ 0	€ 0
<p>Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i></p>	<p>Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i></p>	<p>Besteding (jaar T) Bob</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i></p>
€ 0	€ 0	€ 0

SZW	G3A	<p>Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2014</p> <p>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004</p> <p>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord en hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)</p>	<p>Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen</p>	<p>Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)</p>	<p>Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)</p>
			<p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p>	<p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p>	
			<p><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3A / 01</i></p>	<p><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 02</i></p>	<p><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 03</i></p>
			<p>1 60024 Loppersum</p>	<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>
		<p>Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01</p> <p>In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen</p>	<p>Besteding (jaar T-1) Bob</p>	<p>Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)</p>	
		<p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p>	<p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p>		
		<p><i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3A / 07</i></p>	<p><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 08</i></p>	<p><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 09</i></p>	
		<p>1 60024 Loppersum</p>	<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>	

<p>Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 04</i></p>	<p>Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 05</i></p>	<p>Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 06</i></p>
<p>€ 0</p>	<p>€ 16.624</p>	<p>€ 4.344</p>
<p>Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004</p> <p>inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3A / 10</i></p>		
<p>€ 0</p>		

<p>Baten (jaar T-1) (niet-Rijk) participatiebudget inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 04</i></p>	<p>Waarvan baten (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 05</i></p>	<p>Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) inclusief deel openbaar lichaam</p> <p style="text-align: right;"><i>Aard controle R</i> <i>Indicatonummer: G5A / 06</i></p>
<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>	<p>€ 3.080</p>

5. Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Loppersum;

besluit:

De jaarstukken voor het dienstjaar 2015 vast te stellen.

Opgesteld door het college op 10 mei 2015

Vastgesteld in de openbare vergadering
van de raad van de gemeente Loppersum
gehouden op 4 juli 2016

De raad voornoemd,

A. Rodenboog, voorzitter.

R.S. Bosma, griffier.